

Geloofsbond van
Hervormde Gemeentes

BELYDENISSKRIFTE

Voorwoord

Hierdie publikasie het die lig gesien na aanleiding van die vraag na so 'n boekie. Dit kon ook nie anders nie. Gesien in die lig dat ons kategete en ons kinders weekliks hiermee moet werk wanneer hulle in die kategeese boeke doenig is. In die kategeese word ons kinders reeds blootgestel aan die Reformatoriese belydenisskrifte maar voor dit nog word tydens die erediens gewoonlik 2 van die 3 Ekumeniese belydenisse ook voorgelees deur die ouderling.

Indien ons ons lidmate nie gaan toerus met een van hierdie boekies nie gaan die kennis hiervan ook vervaag en sal die etos en teologie daarmee saam verander of verdwyn.

Gebruik hierdie boekie as materiaal tot voortdurende kategeese en ook as verwysing in u persoonlike studie van die Woord van God self.

Ons vertrou dat u die boekie nuttig sal vind.

Ekumeniese Belydenisse

Apostoliese Geloofsbelydenis	3
Geloofsbelydenis van Nicea	7
Geloofsbelydenis genoem na Athanasius.....	13

Drie Formuliere van Eenheid

Nederlandse Geloofsbelydenis	21
Heidelbergse Kategismus.....	61
Dordtse Leerreëls.....	109

Ekumeniese Belydenisse

Apostoliese Geloofsbelydenis

Geloofsbelydenis van Nicea

Geloofsbelydenis genoem na Athanasius

Apostoliese Geloofsbelydenis

DIE APOSTOLIESE GELOFSBELYDENIS

Ek glo in God die Vader, die Almagtige, die Skepper van die hemel en die aarde.

En in Jesus Christus, sy eniggebore Seun, ons Here;
wat ontvang is van die Heilige Gees, gebore is uit die maagd Maria;

wat gely het onder Pontius Pilatus, gekruisig is, gesterf het en begrawe is en ter helle neergedaal het;

wat op die derde dag weer opgestaan het uit die dode; wat opgevaar het na die hemel, en sit aan die regterhand van God, die Almagtige Vader,

van waar Hy sal kom om te oordeel, dié wat nog lewe en dié wat reeds gesterf het.

Ek glo in die Heilige Gees.

Ek glo aan 'n heilige, algemene, Christelike kerk, die gemeenskap van die heiliges;

die vergewing van sondes;

Die wederopstanding van die vlees, en 'n ewige lewe.

Historiese oorsig

In 'n legende uit die vierde eeu word daar vertel dat hierdie belydenis deur die apostels in Jerusalem saamgestel is, net voordat hulle op hulle sendingreise vertrek het. Elke apostel sou dan 'n artikel bygedra het.

Vanweë dié legende het die belydenis ook die populêre naam, Die Apostoliese Geloofsbelijdenis, gekry.

Die volledige belydenis, soos ons dit vandag ken, kom egter die eerste maal in die agste eeu voor. Onderdele van die belydenis is baie ouer en word al in die vierde eeu in Rome aangetref, terwyl sommige navorsers die oorsprong van die belydenis so vroeg as die jaar 150 stel.

Hoewel die oorsprong van die belydenis nie meer met sekerheid vasgestel kan word nie, is dit duidelik dat dit uit die gemeente Rome afkomstig is. Vroeg in die Middeleeue word dit al in sy huidige vorm gebruik by die doop van volwasse bekeerdes. Ongeveer in dieselfde tyd word dit ook 'n vaste onderdeel van die godsdiensoefening.

Hierdie belydenis wat in die Latynse of Westerse kerk algemeen in gebruik is, word nie in die Griekse of Oosterse kerk gebruik nie. Met die Kerkhervorming is die belydenis as 'n vaste element van die godsdiensoefening behou en verder word dit ook uitgelê in die kategismusse wat deur die Reformatoriese vadere opgestel is.

Geloofsbelydenis van Nicea

DIE GELOFSBELYDENIS VAN NICEA

Ons glo in een God, die almagtige Vader, die Skepper van die hemel en die aarde, en van alle sienlike en onsienlike dinge; en in een Heer, Jesus Christus, die eniggebore Seun van God, gebore uit die Vader voor alle tye;

God uit God, Lig uit Lig, waaragtige God uit waaragtige God, verwek, nie gemaak nie, een in wese met die Vader; deur wie alle dinge ontstaan het;

wat ter wille van ons, die mense, en ter wille van ons saligheid, neergedaal het uit die hemel, vlees geword het deur die Heilige Gees uit die maagd Maria, en mens geword het, wat selfs vir ons gekruisig is onder Pontius Pilatus, gely het en begrawe is;

en op die derde dag opgestaan het volgens die Skrifte; wat opgevaar het na die hemel, en wat sit aan die regterhand van die Vader;

wat weer sal kom met heerlikheid om te oordeel, dié wat nog lewe en dié wat reeds gesterf het; wie se koningsheerskappy geen einde sal hê nie;

en in die Heilige Gees, die Heer en Lewendmaker, wat van die Vader en die Seun uitgaan, wat saam met die Vader en die Seun aanbid en verheerlik moet word, wat gesprek het deur die heilige profete.

Ons glo een heilige, algemene kerk, gegrond op die leer van die apostels.

Ons bely een doop tot vergifnis van sondes;

ons verwag die opstanding van die ontslapenes, en die lewe van die toekomstige eeu.

Historiese oorsig

Hierdie belydenis wat in Artikel 9 van die Nederlandse Geloofsbelydenis genoem word, het 'n interessante geskiedkundige agtergrond. Die Geloofsbelydenis van Nicea is in 325 deur 'n konsilie van biskoppe van die hele kerk, in Nicea (Klein-Asië) onder voorsitterskap van keiser Konstantyn, opgestel. Met dié belydenis wou die vadere die ware geloof suiwer omlin teenoor die dwaalleer van Arius en sy volgelinge. Hierdie belydenis is betreklik kort en het geëindig met die woorde: '... en in die Heilige Gees.' Daarna het 'n viertal veroordelings van die leer van Arius gevolg.

Na die aanvaarding van hierdie belydenis was daar 'n uitgerekte stryd oor die woordgebruik en die inhoud van die belydenis. By die Konsilie van Konstantinopel is die belydenis van Nicea herbevestig. Maar die Konsilie het waarskynlik nie 'n teks van die belydenis van Nicea voor hom gehad nie, maar wel die teks wat ons vandag gebruik. Hierdie teks het basies dieselfde inhoud as dié van Nicea, maar is uitvoeriger en waarskynlik afkomstig van 'n belydenis wat in Jerusalem gebruik is. Die verskil met die oorspronklike belydenis van Nicea is dat hier die uiteensetting oor die persoon van Jesus Christus uitvoeriger is; dat die gedeelte oor die persoon en werk van die Heilige Gees ook meer sê, terwyl die artikels oor die kerk, die opstanding en die ewige lewe, nie by die Nicea-belydenis voorkom nie.

Vanaf 451 word hierdie geloofsbelydenis, volgens die oordeel van die Konsilie van Chalcedon, beskou as die amptelike geloofsbelydenis van Nicea én Konstantinopel. As sodanig is dit dan in die Oosterse en Westerse kerk aanvaar en reëlmatig in die godsdiensoefening gebruik.

In die Westers-Latynse kerk is gedurende die Middeleeue die woorde '... en die Seun ...' amptelik toegevoeg tot die artikel wat lui: 'Ons glo ... (en) in die Heilige Gees, die Heer en Lewendmaker, wat van die Vader en die Seun uitgaan.' Hierdie toevoeging het tot 'n skeuring tussen die Oosterse en Westerse kerk gelei, omdat die Oosterse kerk hierdie toevoeging nie wou aanvaar nie.

Gedurende die Hervorming is hierdie belydenis gehandhaaf as deel van die erfenis van die kerk, hoewel dit geen vaste plek in die godsdiensoefening gekry het nie. Die rede hiervoor was dat die hervormde vadere geoordeel het dat alleen dié belydenis

wat in die kategismus uitgelê word en dus deur almal geken word, in die godsdiensoefening gebruik kan word. Omdat die inhoud en betekenis van hierdie belydenis van Nicea en Konstantinopel vandag in verskillende boeke en geskrifte uitgelê word, word hierdie belydenis in ons godsdiensoefening ook gebruik as 'n alternatief vir die Twaalf Artikels (Apostoliese Geloofsbelydenis).

Geloofsbelydenis genoem na Athanasius

DIE GELOFSBELYDENIS GENOEM NA ATHANASIUS

Vir elkeen wat salig wil word, is dit in die eerste plek nodig dat hy die algemene geloof moet vashou. As iemand dit nie heeltemal en ongeskonde bewaar nie, sal hy sonder twyfel ewig verlore gaan. Die algemene geloof is: Ons moet die een God in die Drieheid en die Drieheid in die Eenheid eer, sonder om die persone te vermeng of die wese te deel. Want die persoon van die Vader is 'n ander, dié van die Seun is 'n ander, dié van die Heilige Gees is 'n ander. Tog het die Vader en die Seun en die Heilige Gees een Godheid, gelyke eer en gelyke ewige heerlikheid. Soos die Vader is, so is ook die Seun en ook die Heilige Gees. Die Vader is ongeskape, die Seun is ongeskape, die Heilige Gees is ongeskape; onmeetlik is die Vader, onmeetlik is die Seun, onmeetlik is die Heilige Gees; die Vader is ewig, die Seun is ewig, die Heilige Gees is ewig. Nogtans is daar nie drie ewiges nie maar een Ewige, net soos daar ook nie drie ongeskapenes of drie onmeetlikes is nie maar een Ongeskapene en een Onmeetlike. Eweneens is die Vader almagtig, die Seun almagtig, die Heilige Gees almagtig; en tog is daar nie drie almagtiges nie maar een Almagtige. So ook is die Vader God, die Seun God, die Heilige Gees God; en tog is daar nie drie gode nie maar een God. Net so is die Vader Here, die Seun Here, die Heilige Gees Here; en tog is daar nie drie heres nie maar een Here. Want soos ons deur die Christelike waarheid gedwing word om elke Persoon afsonderlik God en Here te noem, word ons ook deur die algemene geloof verbied om drie gode of heres te bely. Die Vader is deur niemand gemaak of geskep of gegeneer nie; die Seun is deur die Vader alleen nie gemaak of geskep nie maar gegeneer; die Heilige Gees is deur die Vader en die Seun nie gemaak of geskep of gegeneer nie maar gaan van Hulle uit. So is daar dan een Vader, nie drie vaders nie; een Seun,

nie drie seuns nie; een Heilige Gees, nie drie heilige geeste nie. En in hierdie Drieheid is daar nie eerste of laaste nie, nie meeste of minste nie, maar al drie Persone het gelyke ewigheid en is heeltemal aan mekaar gelyk, sodat in alle opsigte, soos hierbo gesê is, die Eenheid in die Drieheid en die Drieheid in die Eenheid geëer moet word. Wie dus salig wil word, moet so oor die Drie-eenheid dink.

Maar vir die ewige saligheid is dit nodig dat hy ook getrou aan die menswording van ons Here Jesus Christus moet glo. So is die regte geloof dan: Ons glo en bely dat ons Here Jesus Christus, die Seun van God, tegelyk God én mens is. Hy is God uit die Wese van die Vader, voor alle tye gegeneer, en mens uit die wese van sy moeder, in die tyd gebore; volkome God, volkome mens met 'n redelike siel en menslike vlees, na die Godheid aan die Vader gelyk, na die mensheid minder as die Vader. En alhoewel Hy God en mens is, is Hy nogtans nie twee nie maar een Christus. Hy is een, nie deur verandering van die Godheid in die vlees nie maar deur die aanneming van die mensheid in God. Hy is in alle opsigte een, nie deur vermenging van die wese nie maar deur die eenheid van die Persoon. Want soos die redelike siel en die vlees een mens is, so is God en mens een Christus, wat ter wille van ons saligheid gelyk het. Hy het die lyding van die hel ondergaan*. Hy het op die derde dag uit die dood opgestaan, na die hemel opgevaar het en aan die regterhand van God, die almagtige Vader, sit. Daarvandaan sal Hy kom om die lewendes en die dooies te oordeel. By sy koms sal alle mens, met hulle liggame, opstaan en van hulle eie werke moet rekenskap gee. En die wat goed gedoen het, sal die ewige lewe ingaan, maar die wat sonde gedoen het, in die ewige vuur. Dit is die algemene geloof; en as iemand dit nie getrou en vas glo nie, sal hy nie salig kan word nie.

Historiese oorsig

Hierdie geloofsbelydenis wat ook in Artikel 9 van die Nederlandse Geloofsbelydenis genoem word, het in die Westerse kerk ontstaan en word soms ook, na die Latynse beginwoorde Quicumque Vult, genoem.

Hoewel die belydenis toegeskryf word aan Athanasius, 296-373, een van die leidinggewende teoloë by die Konsilie van Nicea, 325 en daarna, is dit waarskynlik nie van Athanasius self afkomstig nie. Dit is 'n Latynse geloofsbelydenis wat net in die Westerse kerk bekend was en gebruik is.

Die opsteller en oorsprong van hierdie belydenis is tot nog toe nie histories vasstelbaar nie. Die oorsprongdatum word gewoonlik op om en by die jaar 428 gestel.

Oor die algemeen word die belydenis nie in die Calvinistiese kerke in die godsdiensoefening gebruik nie, maar wel deur die Lutherse en Anglikaanse kerk en in 'n beperkte mate in die Roomse kerk. In die Grieks-Ortodokse en Russies-Ortodokse kerk word dit nie as 'n belydenis, gelykstaande aan die Twaalf Artikels en die belydenis van Nicea-Konstantinopel, beskou nie.

Drie Formuliere van Eenheid

Nederlandse Geloofsbelydenis

Heidelbergse Kategismus

Dordtse Leerreëls

Nederlandse Geloofsbelydenis

DIE NEDERLANDSE GELOOFSBELYDENIS VAN 1561

Artikel 1 - Die enige God

Ons glo almal met die hart en bely met die mond dat daar 'n enige en enkelvoudige geestelike wese is wat ons God noem.

Hy is ewig, onbegryplik, onsienlik, onveranderlik, oneindig, almagtig, volkome wys, regverdig, goed, en die alleroorvloedigste fontein van alles wat goed is.

Artikel 2 - Die middele waardeur ons God ken

Ons ken Hom deur twee middele:

Eerstens deur middel van die skepping, onderhouding en regering van die hele wêreld.

Dit is immers voor ons oë soos 'n mooi boek waarin alle skepsels, groot en klein, die letters is wat ons die onsigbare dinge van God, naamlik sy ewige krag en Goddelikheid, duidelik laat sien, soos die apostel Paulus sê (Rom 1:20). Al die dinge is genoegsaam om die mense te oortuig en hulle alle verontskuldiging te ontnem.

Tweedens maak Hy Hom deur sy heilige en Goddelike Woord nog duideliker en meer volkome aan ons bekend en wel soveel as wat vir ons in hierdie lewe tot sy eer nodig is en tot die saligheid van hulle wat aan Hom behoort.

Artikel 3 - Die geskrewe Woord van God

Ons bely dat hierdie Woord van God nie deur die wil van 'n mens gestuur of voortgebring is nie, maar die heilige mense van God het dit, deur die Heilige Gees gedrywe, gespreek, soos die heilige Petrus sê (2 Pet 1:21). Daarna het God deur sy besondere sorg vir ons en ons saligheid, sy dienaars, die profete en apostels, beveel om sy geopenbaarde Woord op skrif te stel en Hy het self met sy vinger die twee tafels van die wet geskrywe.

Daarom noem ons sulke geskryfte die Heilige en Goddelike Skrif.

Artikel 4 - Die kanonieke boeke van die Heilige Skrif

Ons vat die Heilige Skrif in twee dele saam: die Ou en die Nuwe Testament. Dit is die kanonieke boeke waarteen niks ingebring kan word nie. Hulle getal in die kerk van God is soos volg: die boeke van die Ou Testament, naamlik die vyf boeke van Moses: Genesis, Eksodus, Levitikus, Numeri en Deuteronomium; die boeke Josua, Rigters, Rut, 1 en 2 Samuel, 1 en 2 Konings, 1 en 2 Kronieke (genoem Paralipomenon), Esra, Nehemia, Ester, Job, die Psalms van Dawid; drie boeke van Salomo: Spreuke, Prediker en Hooglied; die vier groot profete: Jesaja, Jeremia, Esegïel en Daniël; en vervolgens die twaalf klein profete: Hosea, Joël, Amos, Obadja, Jona, Miga, Nahum, Habakuk, Sefanja, Haggai, Sagaria en Maleagi.

Die boeke van die Nuwe Testament, naamlik die vier evangeliste: Matteus, Markus, Lukas en Johannes; die Handeling van die Apostels; die veertien briewe van die apostel Paulus: aan die Romeine, twee aan die Korintiërs, aan die Galasiërs, die Efesiërs, die Filippense, die Kolossense, twee aan die Tessalonisense, twee aan Timoteus, aan Titus, Filemon en die Hebreërs; die sewe briewe van die ander apostels: die Brief van Jakobus, twee van Petrus, drie van Johannes en die Brief van Judas en die Openbaring van die apostel Johannes.

Artikel 5 - Die gesag van die Heilige Skrif

Ons aanvaar al hierdie boeke, en hulle alleen, as heilig en kanoniek om ons geloof daarna te rig, daarop te grond en daarmee te bevestig. Ons glo ook sonder twyfel alles wat daarin vervat is, nie juis omdat die kerk hulle aanvaar en as sodanig beskou nie, maar veral omdat die Heilige Gees in ons hart getuig dat hulle van God is.

Hulle het ook die bewys daarvan in hulleself, aangesien selfs die blindes kan tas dat die dinge wat daarin voorspel is, plaasvind.

Artikel 6 - Onderskeid tussen die kanonieke en apokriewe boeke

Ons onderskei hierdie heilige boeke van die apokriewe boeke:

Die derde en vierde boek van Esra, die boek van Tobias, Judit, die Wysheid, Jesus Sirag, Barug, die byvoegsel by die geskiedenis van Ester, die Gebed van die Drie Manne in die Vuur, die Geskiedenis van Susanna, die Beeld van Bel en van die Draak, die Gebed van Manasse en die twee boeke van die Makkabeërs. Die kerk mag hierdie boeke wel lees en daar lering uit trek vir sover hulle met die kanonieke boeke ooreenstem.

Hulle het egter geensins sodanige krag of gesag dat iemand deur hulle getuigenis enige punte van die geloof of van die Christelike godsdiens sou kan bevestig nie. Hulle mag nie in die minste aan die gesag van die ander, die heilige boeke, afbreuk doen nie.

Artikel 7 - Die volkomenheid van die Heilige Skrif

Ons glo dat hierdie Heilige Skrif die wil van God volkome bevat en dat alles wat die mens vir sy saligheid moet glo, daarin voldoende geleer word.

Aangesien die hele wyse waarop God deur ons gedien moet word, daarin breedvoerig beskrywe is, mag ook niemand, selfs nie die apostels nie, anders leer as wat ons reeds deur die Heilige Skrif geleer word nie ja, al was dit ook 'n engel uit die hemel, soos die apostel Paulus sê (Gal 1:8).

En aangesien dit verbode is om iets by die Woord van God by te voeg of daarvan weg te laat (Deut. 12:32), blyk dit duidelik dat die leer daarvan heeltemal volmaak en in alle opsigte volkome is.

Ons mag ook geen geskrifte van mense, hoe heilig die mense ook was, met die Goddelike Skrif gelykstel nie; ook mag ons nie die gewoonte of die groot getalle of oudheid of die opvolging van tye of van persone, of kerkvergaderings of verordeninge of besluite met dié waarheid van God gelykstel nie, want dié waarheid is bo alles. Alle mense is immers uit hulleself leuenaars en nietiger as die nietigheid

self (Ps. 62:10). Ons verwerp daarom met ons hele hart alles wat nie met hierdie onfeilbare reël ooreenkom nie, soos die apostels ons leer as hulle sê: Ondersoek elkeen, ondersoek of sy gees van God afkomstig is (1 Joh. 4:1). En: As daar iemand na julle toe kom wat 'n ander leer bring, moet julle hom nie in julle huise ontvang nie (2 Joh. 1:10).

Artikel 8 - God is een in wese en onderskeie in drie Persone

Ons glo volgens hierdie waarheid en hierdie Woord van God in 'n enige God, een enige wese, in wie drie Persone is, naamlik die Vader en die Seun en die Heilige Gees, wat in werklikheid en in waarheid en van ewigheid af onderskeie is volgens die eienskappe wat Hulle nie met mekaar deel nie.

Die Vader is die oorsaak, oorsprong en begin van alle sigbare en onsigbare dinge.

Die Seun is die Woord, die wysheid en die beeld van die Vader.

Die Heilige Gees is die ewige krag en mag wat van die Vader en die Seun uitgaan.

Nogtans volg uit hierdie onderskeiding nie dat God in drie gedeel is nie, aangesien die Heilige Skrif ons leer dat die Vader en die Seun en die Heilige Gees elkeen sy eie selfstandigheid het, onderskei deur sy eienskappe, op so 'n wyse dat hierdie drie Persone slegs een enige God is. Dit is dus duidelik dat die Vader nie die Seun en die Seun nie die Vader is nie; eweneens dat die Heilige Gees nie die Vader en ook nie die Seun is nie.

Nogtans is hierdie Persone, wat so onderskeie is, nie gedeel nie en ook nie onderling vermeng nie. Want die Vader en die Heilige Gees het nie vlees aangeneem nie, maar slegs die Seun. Die Vader was nooit sonder sy Seun of sy Heilige Gees nie, want al drie is van gelyke ewigheid in een en dieselfde wese. Daar is nie 'n eerste of 'n laaste nie, want al drie is een in waarheid, mag, goedheid en barmhartigheid.

Artikel 9 - Skrifgetuienis oor die Drie-eenheid

Ons weet dit alles sowel uit die getuienisse van die Heilige Skrif as uit hulle werkinge, veral uit dié werkinge wat ons in onself voel.

Die getuienisse van die Heilige Skrif wat ons leer om in hierdie heilige Drie-eenheid te glo, staan op baie plekke in die Ou Testament en dit is nie nodig om hulle almal op te noem nie. Ons kan hulle onderskeidend en oordeelkundig uitkies: Gen. 1:26, 27: 'Toe het God gesê: "Kom Ons maak die mens as ons verteenwoordiger, ons beeld...." ...God het die mens geskep as sy verteenwoordiger, as beeld van God het Hy die mens geskep, man en vrou het Hy hulle geskep" (Gen. 3:22). 'Toe het die Here God gesê: "Die mens het nou soos een van Ons geword...."

Wanneer God sê: "Kom Ons maak die mens as ons verteenwoordiger, ons beeld....", blyk dit daaruit dat daar meer as een Persoon in die Godheid is. En as Hy sê: "God het...geskep....", wys Hy die eenheid van die Godheid aan. Weliswaar sê Hy nie hoeveel Persone daar is nie, maar wat vir ons in die Ou Testament enigszins duister is, is in die Nuwe Testament baie duidelik. Want toe ons Here in die Jordaan gedoop is, is die stem van die Vader gehoor wat sê: "Dit is my geliefde Seun..." (Matt 3:17). Die Seun is in die water gesien, en die Heilige Gees het Hom in die vorm van 'n duif geopenbaar. Buitendien is vir die doop van alle gelowiges hierdie formule deur Christus vasgestel: "...doop hulle in die Naam van die Vader en die Seun en die Heilige Gees" (Matt 28:19).

In die Evangelie van Lukas sê die engel Gabriel aan Maria, die moeder van die Here: "Die Heilige Gees sal oor jou kom, en die krag van die Allerhoogste sal die lewe in jou wek. Daarom sal die een wat gebore word, heilig genoem word, die Seun van God" (Luk 1:35).

Eweneens: "Die genade van die Here Jesus Christus en die liefde van God en die gemeenskap van die Heilige Gees sal met julle almal wees" (2 Kor. 13:13; kyk endhooft 2).

Ons word op al hierdie plekke baie duidelik geleer dat daar drie Persone in een, enige Goddelike wese is. Al gaan hierdie leer die menslike verstand ver te bowe, glo ons dit nou tog deur die Woord, terwyl ons verwag om die volkome kennis en vrug daarvan in die hemel te geniet.

Verder moet ons ook let op die besondere ampte en op die eie werkinge van die drie Persone met betrekking tot ons: Die Vader word genoem ons Skepper deur sy krag; die Seun is ons Saligmaker en Verlosser deur sy bloed; die Heilige Gees is ons Heiligmaker deur sy inwoning in ons harte. Hierdie leer van die heilige Drie-eenheid is in die ware kerk, van die tyd van die apostels af tot nou toe, altyd onderhou en gehandhaaf teenoor die Jode, Mohammedane en sommige valse Christene en kettters soos Marcion, Mani, Praxeas, Sabellius, Samosatenus, Arius en dergelike, wat tereg deur die regsinnige vaders veroordeel is. Daarom aanvaar ons in hierdie opsig graag die drie belydenisse, naamlik die van die Apostels, Nicea en Atanasius, en ook wat die ou vaders in ooreenstemming hiermee besluit het.

Artikel 10 - Die Godheid van Jesus Christus

Ons glo dat Jesus Christus ten opsigte van sy Goddelike natuur die eniggebore Seun van God is. Hy is van ewigheid af gebore; Hy is nie gemaak nie en nie geskep nie, want dan sou Hy 'n skepsel wees; Hy is een wese met die Vader, ewig saam met Hom, die ewebeeld van die Persoon van die Vader en die afskynsel van sy heerlikheid (Heb 1:3) en in alles aan Hom gelyk (Fil. 2:6). Hy is van ewigheid die Seun van God en nie slegs sedert Hy ons natuur aangeneem het nie; sê leer die volgende getuienisse ons as hulle met mekaar vergelyk word:

Moses sê dat God die wêreld geskep het, en die heilige Johannes sê dat alle dinge ontstaan het deur die Woord wat hy God noem (Gen 1:1; Joh. 1:3). Die apostel sê dat God die wêreld deur sy Seun gemaak het en ook dat God alle dinge deur Jesus Christus geskep het (Heb

1:2; Kol 1:16). So moet Hy wat God, die Woord, die Seun en Jesus Christus genoem word, dus reeds bestaan het toe alles deur Hom geskep is (kyk endnoot 3).

Hy is dus die ware, ewige God, die Almagtige, vir wie ons aanroep, aanbid en dien.

Artikel 11 - Die Godheid van die Heilige Gees

Ons glo en bely ook dat die Heilige Gees van ewigheid van die Vader en die Seun uitgaan; dat Hy nie gemaak of geskep of gebore is nie, maar van albei slegs uitgaan; dat Hy in orde die derde Persoon in die Drie-eenheid is; dat Hy van een en dieselfde wese, majesteit en heerlikheid as die Vader en die Seun is; dat hy inderdaad ware en ewige God is, soos die Heilige Skrif ons leer.

Artikel 12 - Die skepping van alle dinge, veral dié van die engele

Ons glo dat die Vader, toe Hy dit goedgedink het, deur sy Woord, dit wil sê deur sy Seun, die hemel en die aarde en alle skepsels uit niks geskep het. Hy het aan elke skepsel 'n eie wese, gestalte, voorkoms en onderskeie take gegee om sy Skepper te dien. Hy onderhou en regeer hulle almal nou nog deur sy ewige voorsienigheid en oneindige krag om die mens te dien, sodat die mens sy God kan dien; en Hy het ook die engele goed geskep om sy boodskappers te wees en sy uitverkorenes te dien. Sommige van die engele het uit die verheuenheid waarin God hulle geskep het, in die ewige verderf geval, maar die ander het deur die genade van God in hulle oorspronklike toestand volhard en staande gebly. Die duiwels en bose geeste het sê ontaard dat hulle vyande van God is, sowel as van alles wat goed is. Soos moordenaars loer hulle op die kerk - ook op elke lidmaat - om dit met alle mag in die verderf te stort en om alles deur hulle bedrieëry te verwoes. Daarom staan hulle deur hulle eie boosheid veroordeel tot die ewige verdoemenis en ver wag hulle daaglik hulle verskriklike pyniging. Daarom verfoei ons ook die

dwaling van die Sadduseërs, wat ontken dat daar geeste en engele is; ook verwerp ons die dwaling van die Manicheërs, wat sê dat die duiwels hulle oorsprong uit hulleself het en reeds van nature sleg was en nie sleg geword het nie.

Artikel 13 - Die voorsienigheid van God

Ons glo dat die goeie God, nadat Hy alle dinge geskep het, dit nie laat vaar of aan die toeval of geluk oorgegee het nie, maar dit volgens sy heilige wil só bestuur en regeer dat in hierdie wêreld niks sonder sy beskikking gebeur nie.

Tog is God nie die bewerker van die sondes wat gedoen word nie, en dra Hy ook nie die skuld daarvoor nie. Sy mag en goedheid is immers so groot en onbegryplik dat Hy sy werk baie goed en regverdig beskik en uitvoer, selfs al handel die duiwels en goddelose mense onregverdig. Ons wil ook nie verder as wat ons kan verstaan, nuuskierig ondersoek instel na die dinge wat Hy bo die vermoë van die menslike verstand doen nie; intendeel, ons eerbiedig juis in alle nederigheid en in aanbidding die regverdige oordele van God wat vir ons verborge is. Ons is tevrede daarmee dat ons leerlinge van Christus is om slegs te leer ken wat Hy aan ons in sy Woord openbaar, sonder om die grense daarvan te oorskry. Hierdie leer bied onuitspreeklike troos as ons daardeur geleer word dat niks per toeval nie, maar alles deur die beskikking van ons goeie hemelse Vader oor ons kom. Hy waak oor ons met vaderlike sorg en heers so oor alle skepsels dat sonder die wil van ons Vader, nie een haar van ons kop - hulle is almal getel - en ook nie een mossie op die aarde kan val nie (Matt 10:29, 30). Ons verlaat ons hierop, omdat ons weet dat Hy die duiwels en al ons vyande in toom hou, sodat hulle sonder sy toelating en wil ons geen skade kan aandoen nie. Daarom verwerp ons ook die gruwelike dwaling van die Epikureërs, wat sê dat God Hom met niks bemoei nie en alle dinge aan die toeval oorlaat.

Artikel 14 - Die skepping van die mens en die sondeval, en die gevolge daarvan

Ons glo dat God die mens uit die stof van die aarde geskep het; Hy het hom volgens sy beeld en gelykenis gemaak en gevorm, dit wil sê, goed, regverdig en heilig, sodat hy met sy wil in alles met die wil van God kon ooreenstem.

Maar toe hy in aansien was, het hy dit nie verstaan en sy uitnemendheid nie besef nie. Hy het homself egter, deur na die woord van die duiwel te luister, willens en wetens aan die sonde, en daarmee aan die dood en die vervloeking, onderwerp.

Hy het immers die gebod van die lewe wat hy ontvang het, oortree en homself deur die sonde losgeskeur van God, wat sy ware lewe was; so het hy sy hele natuur verderf en daarmee die liggaamlike en geestelike dood verdien. Hy het, deurdat hy in al sy doen en late goddeloos, verkeerd en verdorwe geword het, al sy voortreflike gewes wat hy van God ontvang het, verloor. Hy het niks anders daarvan oorgehou nie as slegs klein oorblyfsels, wat egter genoegsaam is om hom alle verontskuldiging te ontnem. Al die lig wat in ons is, het immers in duisternis verander, soos die Skrif ons leer: 'Die lig skyn in die duisternis, die duisternis kon dit nie uitdoof nie' (Joh. 1:5), waar die heilige Johannes die mense duisternis noem.

Daarom verwerp ons alles wat in stryd hiermee oor die vrye wil van die mens geleer word, aangesien die mens niks anders as 'n slaaf van die sonde is nie: "...Niemand besit enige bevoegdheid om iets te doen as dit nie uit die hemel aan hom gegee is nie" (Joh. 3:27). Want wie is daar wat daarop sal roem dat hy uit homself iets goeds kan doen, terwyl Christus sê: "Niemand kan na My toe kom as die Vader wat My gestuur het, hom nie na My toe trek nie..." (Joh. 6:44).

Wie sal roem op sy eie wil as hy verstaan dat die sondige natuur immers vyandskap teen God is (Rom 8:7)? Wie sal roem op sy eie kennis as die mens wat die Gees van God nie het nie, nie die dinge van die Gees van God aanvaar nie (1 Kor. 2:14)? Kortom: Wie sal ook

maar op 'n enkele gedagte roem as hy verstaan dat ons uit onself nie bekwaam is om iets as uit onself te bedink nie, maar dat ons bekwaamheid uit God is (2 Kor. 3:5)? Daarom is dit reg dat wat die apostel sê, onwrikbaar bly: "...want dit is God wat julle gewillig en bekwaam maak om sy wil uit te voer" (Fil. 2:13).

Want daar is geen verstand en geen wil in ooreenstemming met die verstand en die wil van God as Christus dit nie in die mens tot stand gebring het nie. Dit leer Hy ons as Hy sê: "...sonder My kan julle niks doen nie" (Joh. 15:5).

Artikel 15 - Die erfsonde

Ons glo dat die erfsonde deur die ongehoorsaamheid van Adam oor die hele menslike geslag uitgebrei het. Dit is 'n verdorwenheid van die hele natuur en 'n oorgeërfde gebrek waarmee selfs die klein kindertjies in die moederskoot besmet is. Dit is hierdie wortel wat in die mens allerhande sondes laat uitspruit. Dit is daarom so afskuwelik en gruwelik voor God dat dit rede genoeg is om die menslike geslag te verdoem. Dit word selfs nie deur die doop geheel en al tot niet gemaak of volkome uitgeroei nie, aangesien die sonde aanhoudend uit hierdie verdorwenheid opborrel soos water uit 'n giftige fontein.

Dit word die kinders van God ewenwel nie tot verdoemenis toegereken nie, maar deur sy genade en barmhartigheid vergewe.

God vergewe nie sodat die gelowiges in die sonde gerus sou slaap nie, maar wel sodat die besef van hierdie verdorwenheid hulle dikwels sou laat sug in die verlange om van hierdie liggaam van die dood verlos te word. Ons verwerp hiermee die dwaling van die Pelagiane wat sê dat hierdie sonde uit niks anders as uit navolging ontstaan nie.

Artikel 16 - Die ewige verkiesing van God

Ons glo dat God, toe die hele geslag van Adam homself deur die sonde van die eerste mens in die verderf en ondergang gestort het,

Hom betoon het soos Hy is, naamlik barmhartig en regverdig. God is barmhartig, aangesien Hy die wat Hy uitverkies het, uit hierdie verderf trek en verlos; God het hulle, uit louter goedheid en sonder om hulle werke in die minste in aanmerking te neem, in sy ewige en onveranderlike raad uitverkies in Jesus Christus ons Here.

God is regverdig, deurdat Hy die ander in hulle val en verderf laat bly, waarin hulle hulleself gewerp het.

Artikel 17 - Die Verlosser deur God beloof

Ons glo dat ons goeie God in sy wonderlike wysheid en goedheid die mens weer opgesoek het toe Hy gesien het dat die mens homself in die liggaamlike en geestelike dood gewerp en geheel en al ellendig gemaak en al bewende van Hom weggevlug het. God het die mens toe getroos met die belofte om aan hom sy Seun te gee en om hom salig te maak - sy Seun, wat uit 'n vrou (Gal 4:4) gebore sou word om die kop van die slang te vermorsel (Gen. 3:15).

Artikel 18 - Die menswording van Jesus Christus

Ons bely dat God die belofte wat Hy aan die vaders deur die mond van sy heilige profete gemaak het, inderdaad vervul het deur sy eie eniggebore en ewige Seun in die wêreld te stuur op die tyd deur Hom bepaal. "...Hy het Homself verneder deur die gestalte van 'n slaaf aan te neem en aan mense gelyk te word" (Fil. 2:7), deur werklik 'n egte menslike natuur met al sy swakhede, maar sonder sonde, aan te neem. Hy is in die liggaam van die geseënde maagd Maria deur die krag van die Heilige Gees en sonder toedoen van 'n man verwek. Hy het nie alleen wat die liggaam betref die menslike natuur aangeneem nie, maar ook 'n egte menslike siel, om so 'n werklike mens te wees. Want Hy moes sowel die siel as die liggaam aanneem om altwee te red, aangesien beide verlore was.

Teenoor die kettery van die Wederdopers, wat ontken dat Christus die menslike vlees uit sy moeder aangeneem het, bely ons daarom

dat Christus die vlees en bloed van die kinders deelagtig geword het (Heb. 2:14), dat Hy wat die vlees betref, 'n nakomeling van Dawid is, as mens gebore is uit die geslag van Dawid (Hand 2:30; Rom. 1:3), 'n vrug van die moederskoot van Maria (Luk 1:42), gebore uit 'n vrou (Gal 4:4), 'n spruit van Dawid (Jer. 33:15), 'n loot uit die wortels van Isai (Jes. 11:1), van die geslag van Juda afstam (Heb. 7:14), uit die Jode as mens gebore (Rom. 9:5), uit die geslag van Abraham, aangesien Hy die geslag van Abraham aangeneem het en in alle opsigte, maar sonder sonde, sy broers gelyk geword het (Heb. 2:17; 4:15).

Ons bely inderdaad dat Hy waarlik ons Emmanuel is, dit wil sê: "...God met ons (Matt 1:23).

Artikel 19 - Die twee nature van Christus

Ons glo dat deur hierdie ontvangenis die Persoon van die Seun onafskeidelik met die menslike natuur verenig en verbind is; dat daar dus nie twee Seuns van God of twee persone is nie, maar twee nature in een Persoon verenig, terwyl elke natuur nogtans sy onderskeie eienskappe behou.

Net soos die Goddelike natuur altyd ongeskape gebly het, sonder begin van dae of lewenseinde (kyk endnoot 4) en hemel en aarde vervul, so het ook die menslike natuur sy eienskappe nie verloor nie; dit het skepsel gebly, wat wel 'n begin van dae het, eindig van natuur is en alles behou wat by 'n ware liggaam behoort.

Alhoewel Hy daaraan deur sy opstanding onsterflikheid gegee het, het Hy tog die egtheid van sy menslike natuur nie verander nie, omdat ons saligheid en ons opstanding ook van die egtheid van sy liggaam afhanklik is.

Hierdie twee nature is só saam in een Persoon verenig, dat hulle selfs deur sy dood nie van mekaar geskei was nie.

Dit wat Hy by sy sterwe in die hande van sy Vader oorgegee het, was dus 'n ware menslike gees wat uit sy liggaam uitgegaan het.

Die Goddelike natuur het in die tussentyd steeds met die menslike natuur verenig gebly, ook toe Hy in die graf gelê het.

Die Godheid het nie opgehou om in Hom te wees nie; dit was in Hom toe Hy 'n klein Kindjie was, al het die Godheid Homself toe 'n kort tydjie nie geopenbaar nie. Ons bely daarom dat Hy ware God en ware mens is: ware God om deur sy krag die dood te oorwin, maar ook ware mens om deur die swakheid van sy vlees vir ons te kon sterwe.

Artikel 20 - God se regverdigheid en barmhartigheid in Christus

Ons glo dat God, wat volkome barmhartig en regverdig is, sy Seun gestuur het om die natuur waarin die ongehoorsaamheid begaan is, aan te neem. Hy moes in die menslike natuur aan die geregtigheid voldoen en die straf vir die sondes deur sy allerbitterste lyding en sterwe dra. So het God sy regverdigheid teenoor sy Seun betoon toe Hy ons sondelas op Hom gelê het en so sy goedheid en barmhartigheid uitgestort het oor ons, wat skuldig was en die ewige vervloeking verdien het. Hy het immers sy Seun deur die mees volmaakte liefde vir ons in die dood gegee, en Hy het Hom tot ons regverdiging opgewek, sodat ons deur Hom die onsterflikheid en die ewige lewe kan hê.

Artikel 21 - Die versoening deur Christus

Ons glo dat Jesus Christus - kragtens 'n eed - 'n ewige Hoëpriester is volgens die orde van Melgisedek. Hy het Homself in ons naam voor sy Vader gestel om sy toorn met volledige betaling te stil deur Homself aan die kruishout te offer en sy kosbare bloed tot afwassing van ons sondes uit te stort, soos die profete dit voorspel het.

Want daar staan geskrywe dat die straf wat vir ons die vrede aanbring, op die Seun van God was, en deur sy wonde het daar vir ons genesing gekom; dat Hy soos 'n lam na die slagplek gelei en by die misdadigers gereken is (Jes. 53:5, 9, 12); dat Hy as 'n misdadiger

deur Pontius Pilatus veroordeel is, al het dié Hom eers onskuldig verklaar.

Hy het teruggegee wat Hy nie geroof het nie (Ps. 69:5); Hy het na liggaam en siel as Regverdige vir onregverdiges gely (1 Pet 3:18); Hy het die verskriklike straf wat ons sondes verdien, ervaar, sodat sy sweet soos bloeddruppels geword het wat op die grond val (Luk 22:44) en Hy het uitgeroep: "My God, my God, waarom het U My verlaat" (Matt 27:46)?

Ons sê daarom tereg saam met die apostel Paulus dat ons 'met julle oor niks anders...praat nie as oor Jesus as die Christus, en wel oor Hom as die gekruisigde' (1 Kor. 2:2); dat ons alles as waardeloos beskou, want om Christus Jesus, ons Here, te ken, oortref alles in waarde (Fil. 3:8); dat ons volkome vertroosting in sy wonde vind en dat ons nie enige ander middel hoef te soek of uit te dink om ons met God te versoen nie as slegs hierdie een offerande wat net een maal gebring is, waardeur die gelowiges vir altyd volmaak word (Heb 10:14). Dit is dan ook die rede waarom Hy deur die engel van God genoem is, Jesus, dit is Verlosser, want Hy sou sy volk van hulle sondes verlos (Matt 1:21).

Artikel 22 - Ons regverdiging deur die geloof

Ons glo dat die Heilige Gees 'n opregte geloof in ons hart laat ontvlam om die ware kennis van hierdie groot geheimenis te verkry. Die geloof omhels Jesus Christus met al sy verdienstes. Dit maak Hom ons eie en soek na NIKS anders as na Hom nie.

Daar is dus net twee moontlikhede: In Jesus Christus is nie alles wat vir ons saligheid nodig is nie, of dit is alles wel in Hom en dan het hy wat Jesus Christus deur die geloof besit, sy volle saligheid.

Om nou te beweer dat Christus nie genoegsaam is nie, maar dat daar buite Hom nog iets meer nodig is, sou gruwelike godslastering wees, want dit sou beteken dat Christus slegs 'n halwe Verlosser is.

Ons sê daarom tereg saam met Paulus dat ons deur die geloof alleen of deur die geloof sonder die werke geregverdig is (Rom. 3:28).

Om presies te wees: Ons bedoel nie dat die geloof self ons regverdig maak nie, want die geloof is slegs die middel waardeur ons Christus, ons Geregtigheid, omhels, maar wel dat Jesus Christus ons Geregtigheid is. Hy reken ons sy hele verdienste toe en ook al sy heilige werke wat Hy vir ons en in ons plek gedoen het, terwyl die geloof die middel is wat ons, in die gemeenskap aan al sy weldade, aan Hom verbind. En as die weldade ons eiendom geword het, is hulle meer as genoeg om vrypraak vir ons sondes te verkry.

Artikel 23 - Ons geregtigheid voor God

Ons glo dat ons geluksaligheid geleë is in die vergewing van ons sondes om Jesus Christus ontwil en dat ons geregtigheid voor God daarin bestaan. Dit leer Dawid en Paulus ons deur te verklaar dat die mens se geluksaligheid daarin bestaan dat God hom die geregtigheid buite die wetsonderhouding om toereken (Ps. 32:2; Rom. 4:6).

Dieselfde apostel sê dat ons verniet, dit wil sê uit genade, geregverdig is deur die verlossing wat in Jesus Christus is (Rom. 3:24).

Ons hou daarom hierdie grondslag altyd vas: Ons gee aan God al die eer, verneder ons voor Hom, erken dat ons is wat ons is, en roem glad nie in onself of in ons verdienste nie, maar maak staat en steun op die gehoorsaamheid van die gekruisigde Christus alleen.

Hierdie gehoorsaamheid is ons eie as ons in Hom glo; dit is ook genoegsaam om al ons ongeregtighede te bedek en die gewete van vrees, verbystering en skrik te bevry en om ons vrymoedigheid te gee om na God te gaan, terwyl ons nie handel soos, ons eerste vader, Adam, wat al bewende probeer het om homself met vyeblare te bedek nie. Waarlik, as ons voor God moes verskyn, terwyl ons in watter geringe mate ook al, op onself of op enige ander skepsel sou staatmaak, sou ons - helaas! - verteer moet word.

En daarom moet elkeen saam met Dawid sê: "Moet tog nie 'n regspraak teen my begin nie, want niemand wat leef, is voor U onskuldig nie" (Ps. 143:2)!

Artikel 24 - Ons heiligmaking en goeie werke

Ons glo dat hierdie ware geloof in die mens voortgebring word deur die hoor van die Woord van God en deur die werking van die Heilige Gees; dat die geloof hom weergebore laat word en tot 'n nuwe mens maak, hom 'n nuwe lewe laat lei en hom van die verslawing aan die sonde bevry. Daarom is daar geen sprake van dat hierdie regverdigende geloof die mens vir 'n vroom en heilige lewe onverskillig sou maak nie.

Inteendeel, hy sou daarsonder nooit iets uit liefde tot God doen nie, maar slegs uit liefde tot homself en uit vrees vir die verdoemenis.

Dit is daarom ook onmoontlik dat hierdie heilige geloof niks in die mens tot stand sou bring nie; ons praat mos nie van 'n dooie geloof nie, maar van wat die Skrif noem, 'n 'geloof wat deur die liefde tot daad oorgaan' (Gal 5:6); wat die mens beweeg om hom voortdurend te oefen in die werke wat God in sy Woord beveel het. Hierdie werke is, as hulle uit die goeie wortel van die geloof voortspruit, goed en vir God welgevallig, omdat hulle almal deur sy genade geheilig is.

Tog geld hierdie werke nie vir ons regverdiging nie, want ons is geregverdig deur die geloof in Christus nog voordat ons goeie werke doen. Hulle sou anders mos nie goed kon wees nie, net so min as die vrug van 'n boom goed kan wees voordat die boom self goed is. Ons doen dus goeie werke, maar nie om iets te verdien nie - wat sou ons tog kon verdien? Veeleer is ons die goeie werke wat ons doen, aan God verskuldig, terwyl Hy aan ons niks verskuldig is nie, aangesien dit Hy is wat in ons werk. Hy maak ons gewillig en bekwaam om sy heilige plan uit te voer (Fil. 2:13).

Laat ons daarom let op wat geskrywe staan: "...as julle alles gedoen het wat aan julle opgedra is, sê dan: Ons is slawe wat niks verdien nie. Ons het gedoen wat ons verplig was om te doen" (Luk 17:10).

Tog wil ons nie ontken dat God die goeie werke beloon nie, maar dit is deur sy genade dat Hy sy gawes bekroon. Verder, al doen ons ook goeie werke, maak ons dit glad nie die grond van ons saligheid nie, want ons kan geen werk doen wat nie deur ons sondige natuur besmet en ook strafwaardig is nie.

En al kon ons ook in goeie werk lewer, is die herinnering aan net in sonde vir God genoeg om dit te verwerp. Op hierdie manier sou ons altyd in twyfel verkeer, heen en weer geslinger sonder enige sekerheid; en ons arme gewete sou altyd gekwel word as dit nie op die verdienste van lyding en sterwe van ons Verlosser kon steun nie.

Artikel 25 - Die seremoniële wet in Christus vervul

Ons glo dat die seremonies en heenwysings van die wet met die koms van Christus opgehou het en dat alle voorafskaduwing tot 'n einde gekom het. Die gebruik daarvan moet derhalwe onder die Christene afgeskaf word. Die waarheid en inhoud daarvan bly nogtans vir ons in Christus Jesus bestaan - in Hom het hierdie seremonies en heenwysings juis hulle vervulling.

Ons gaan ook nog voort om die getuïenisse van die wet en die profete te gebruik om ons in die evangelie te bevestig en ook om ons lewe in alle eerbaarheid tot eer van God en volgens sy wil in te rig.

Artikel 26 - Christus ons Voorspraak

Ons glo dat ons geen ander toegang tot God het nie as net deur die enigste Middelaar en Voorspraak, Jesus Christus, die Regverdige. Hy het juis hiervoor mens geword en in Hom die Goddelike en menslike natuur verenig, sodat ons mense tot die Goddelike Majesteit toegang kan hê, anders sou die toegang vir ons gesluit wees. Maar hierdie Middelaar wat die Vader tussen Homself en ons aangestel het, moet

ons nie deur sy verhewendheid laat terugdeins sodat ons 'n ander middelaar na ons eie insigte sou soek nie. Want daar is niemand in die hemel of op die aarde onder die skepsels wat vir ons groter liefde het as Jesus Christus nie. Hy wat, alhoewel Hy in die gestalte van God was, Homself ontledig het deur vir ons die gestalte van 'n mens en van 'n slaaf aan te neem en aan sy broers in alle opsigte gelyk geword het (Fil. 2:6, 7; Heb 2:17).

As ons dus moes soek na 'n ander middelaar wat ons goedgesind sou wees, wie sou ons dan kon vind wat groter liefde vir ons sou hê as Hy wat sy lewe vir ons afgelê het, selfs toe ons nog sy vyande was (Rom 5:10)? En as ons een soek wat mag en aansien het, wie besit soveel daarvan as Hy wat aan die regterhand van sy Vader sit en alle mag in die hemel en op die aarde het (Matt 28:18)? En wie sal eerder verhoor word as die eie, geliefde Seun van God?

Dit is slegs deur gebrek aan vertroue dat die gewoonte posgevat het om die heiliges te onteer in plaas van hulle te vereer. So doen hulle iets wat die heiliges nooit gedoen of gesoek het nie, maar wat hulle onophoudelik en pligsgetrou verwerp het, soos uit hulle geskifte blyk. Hier moet ook nie ingebring word dat ons dit onwaardig is nie. Daar is mos geen sprake van dat ons ons gebede op grond van ons waardigheid voor God bring nie. Ons doen dit alleen op grond van die uitnemendheid en waardigheid van Jesus Christus, want sy geregtigheid is ons geregtigheid deur die geloof. Daarom sê die apostel - wanneer hy hierdie dwase vrees, of liever, die gebrek aan vertroue van ons wil wegneem - dat Jesus Christus in elke opsig aan sy broers gelyk geword het, sodat Hy 'n barmhartige en getroue Hoëpriester voor God kon wees om die sondes van die volk te versoen. Omdat Hy self versoek is en gely het, kan Hy dié help wat versoek word (Heb 2:17, 18).

En om ons nog meer moed te gee om na Hom toe te gaan, sê die apostel vervolgens: "Terwyl ons dan nou 'n groot Hoëpriester het wat reeds deur die hemele gegaan het, Jesus, die Seun van God, laat ons

vashou aan die geloof wat ons bely. Die Hoëpriester wat ons het, is nie Een wat geen medelye met ons swakhede kan hê nie; Hy was immers in elke opsig net soos ons aan versoeking onderwerp, maar Hy het nie gesondig nie. Kom ons gaan dan met vrymoedigheid na die genadetroon, sodat ons barmhartigheid en genade ontvang en so op die regte tyd gered kan word" (Heb 4:14-16). Dieselfde apostel sê: "...ons het dus nou deur die bloed van Jesus vrye toegang tot die heiligdom..."; "...laat ons tot God nader met 'n opregte hart en met volle geloofsekerheid" (Heb 10:19, 22).

En voorts: "Omdat Jesus vir ewig bly, beklee Hy 'n priesterskap wat nie op 'n ander oorgedra word nie. Daarom kan Hy ook dié wat deur Hom na God gaan, eens en vir altyd verlos: Hy lewe vir altyd om vir hulle by God in te tree" (Heb 7:24, 25).

Wat kom daar dan nog kort, aangesien Christus self sê: "Ek is die weg en die waarheid en die lewe. Niemand kom na die Vader toe behalwe deur My nie" (Joh. 14:6)? Waarom sou ons 'n ander voorspraak soek, aangesien dit God behaag het om ons sy Seun as Voorspraak te gee? Laat ons Hom nie verlaat om 'n ander een te neem, of liever, 'n ander een te soek sonder om hom ooit te vind nie. Want toe God Hom aan ons gegee het, het Hy goed geweet dat ons sondaars was. Volgens die bevel van Christus roep ons daarom die hemelse Vader aan deur Christus, ons enigste Middelaar, soos dit ons in die gebed van die Here geleer word; en ons is verseker dat alles wat ons die Vader in sy Naam sal bid, aan ons gegee sal word (Joh. 16:23).

Artikel 27 - Die algemene Christelike kerk

Ons glo en bely 'n enige, katolieke of algemene kerk, 'n heilige vergadering van almal wat waarlik in Christus glo, wat almal hulle volle saligheid in Jesus Christus verwag en in sy bloed gewas is, geheilig en verseël deur die Heilige Gees.

Hierdie kerk was daar van die begin van die wêreld af en sal tot die einde daar wees, want Christus is 'n ewige Koning, wat nooit sonder onderdane kan wees nie.

En hierdie heilige kerk word deur God bewaar teen woede van die hele wêreld, alhoewel dit soms 'n tyd lank baie klein is en dit in die oë van die mens lyk asof dit tot niet gegaan het - soos die Here vir Hom gedurende die gevaarlike tyd onder Agab sewe duisend mense bewaar het wat nie voor Baäl gekniel het nie. Verder is hierdie heilige kerk nie geleë in, gebonde aan of beperk tot 'n sekere plek of sekere persone nie, maar is dit oor die hele wêreld versprei en verstrooi. Tog is dit met hart en wil in een en dieselfde Gees, deur die krag van die geloof saamgevoeg en verenig.

Artikel 28 - Elkeen is verplig om by die ware kerk aan te sluit

Ons glo - aangesien hierdie heilige vergadering 'n versameling is van hulle wat verlos word, en daarbuite geen saligheid is nie - dat niemand, wat sy stand en status ook is, in selftevredenheid hom van hierdie vergadering afsydig mag hou nie. Intendeel, almal is verplig om daarby aan te sluit en hulle daarmee te verenig om die eenheid van die kerk te bewaar, deur hulle almal - as lede van een en dieselfde liggaam - aan sy leer en tug te onderwerp, die nek onder die juk van Jesus Christus te buig en volgens die gawes wat God aan elkeen gegee het, die broers in die opbou van hulle geloof te dien. En om dit beter te kan doen, is dit volgens die Woord van God die plig van alle gelowiges om hulle af te skei van hulle wat nie aan die kerk behoort nie, en hulle by die vergadering aan te sluit, waar God dit ook al gevestig het, selfs al sou regerings en wette van regeerders daarteen wees en daarvoor die dood- of lyfstraf oplê.

Daarom handel almal wat hulle van hierdie ware kerk afskei of nie daarby aansluit nie, in stryd met die bevel van God.

Artikel 29 - Die kenmerke van die ware en die valse kerk

Ons glo dat ons sorgvuldig en met groot oplettendheid uit die Woord van God behoort te onderskei watter kerk die ware kerk is, aangesien al die sektes wat daar vandag in die wêreld is, hulle ten onregte die naam kerk toe-eien. Ons praat hier nie van die huigelaars wat in die kerk met die goeies vermeng is en tog nie aan die kerk behoort nie, alhoewel hulle uiterlik daarin is, maar ons sê dat 'n mens die liggaam en die gemeenskap van die ware kerk moet onderskei van al die sektes wat beweer dat hulle die kerk is.

Die kenmerke waaraan ons die ware kerk kan uitken, is die volgende: Wanneer die kerk die evangelie suiwer preek, die sakramente suiwer bedien soos Christus dit ingestel het, en die kerklike tug gebruik om die sondes te straf.

Kortom, wanneer almal hulle ooreenkomstig die suiwere Woord van God gedra, alles wat daarmee in stryd is, verwerp, en Jesus Christus as die enigste Hoof erken. Hieraan kan ons met sekerheid die ware kerk uitken, en niemand het die reg om hom daarvan af te skei nie. Vervolgens, aangaande die lidmate van die kerk: Ons kan hulle uitken aan die kenmerke van die Christene, naamlik hulle geloof dat hulle die enigste Verlosser, Jesus Christus, aangeneem het en dat hulle daarna die sonde ontvlug, die geregtigheid najaag, die ware God en hulle naaste liefhet, nie na regs of links afwyk nie, en hulle sondige natuur met sy werke kruisig. Hiermee sê ons nie dat daar nie nog groot swakheid in hulle is nie. Inteendeel, deur die Gees stry hulle juis al die dae van hulle lewe daarteen, terwyl hulle altyd weer hulle toevlug neem tot die bloed, die dood, die lyding en gehoorsaamheid van die Here Jesus Christus, in wie hulle deur die geloof in Hom vergewing van hulle sondes het. Wat die valse kerk betref: Dit skryf aan homself en sy besluite meer mag en gesag toe as aan die Woord van God; dit wil homself nie aan die juk van Christus onderwerp nie; dit bedien die sakramente nie soos Christus dit in sy Woord beveel het nie, maar neem weg en voeg by na eie goeddukke; dit vertrou meer op mense as op Christus en, dit vervolg hulle wat volgens die

Woord van God heilig lewe en wat die valse kerk oor sy ewels, gierigheid en afgodery bestraf. Hierdie twee kerke kan maklik uitgeken en van mekaar onderskei word.

Artikel 30 - Die regering van die kerk

Ons glo dat hierdie ware kerk ooreenkomstig die geestelike bestuurswyse wat ons Here ons in sy Woord geleer het, geregeer moet word.

Daar moet naamlik dienaars of herders wees om die Woord van God te verkondig en die sakramente te bedien; ook ouderlinge en diakens om saam met die herders die kerkraad te vorm.

Deur hierdie middel moet hulle sorg dra dat die ware godsdienst onderhou, die ware leer oral versprei, die oortreders op geestelike wyse vermaan en in toom gehou en dat ook die armes en beproefdes volgens hulle nood gehelp en getroos word.

Op hierdie wyse sal alles in die kerk behoorlik en ordelik geskied wanneer betroubare persone gekies word, ooreenkomstig die voorskrif wat die apostel Paulus in die brief aan Timoteus daarvoor gee (1 Tim. 3).

Artikel 31 - Die ampsdraers van die kerk

Ons glo dat die bedienaars van die Woord van God, die ouderlinge en die diakens tot hulle ampte verkies moet word deur middel van 'n wettige verkiesing deur die kerk, onder aanroeping van die Naam van God en in goeie orde, soos die Woord van God leer.

Daarom moet elkeen terdeë daarteen waak om hom met onbehoorlike middele in te dring. Hy moet wag totdat hy deur God geroep word, sodat hy van sy roeping oortuig kan wees en sekerheid kan hê dat dit van God kom.

Verder, wat die bedienaars van die Woord betref: Hulle het, op watter plek hulle ook al mag wees, een en dieselfde mag en gesag

omdat hulle almal dienaars van Jesus Christus is - die enigste algemene Opsiener en die enigste Hoof van die kerk.

Verder sê ons, met die oog daarop dat die heilige bevel van God nie verkrag of geminag sal word nie, dat elkeen vir die bedienaars van die Woord en die ouderlinge van die kerk besondere agting moet hê ter wille van die werk wat hulle doen, en sover moontlik sonder murmurering, twis of tweedrag in vrede met hulle moet saamleef.

Artikel 32 - Die orde en die tug van die kerk

Ons glo verder dat die regeerders van die kerk, al is dit nuttig en goed om onder mekaar 'n bepaalde orde tot instandhouding van die liggaam van die kerk in te stel en te handhaaf, tog noukeurig moet oppas om nie af te wyk van wat Christus, ons enigste Meester, vir ons ingestel het nie.

En daarom verwerp ons alle menslike uitdinksels en alle wette wat mense sou wil invoer om God te dien en om, op watter manier ook al, die gewetens daardeur te bind en te dwing.

Ons aanvaar derhalwe slegs wat kan dien om eendrag en eenheid te bewaar en te bevorder, en om alles in gehoorsaamheid aan God te onderhou. Daarvoor is nodig die ban en alles wat daarmee saamhang, toegepas ooreenkomstig die Woord van God.

Artikel 33 - Die sakramente

Ons glo dat ons goeie God, omdat Hy rekening hou met ons stompsinnigheid en swakheid, die sakramente vir ons ingestel het om sy beloftes aan ons te beseël, tekens van sy goedheid en genade teenoor ons te wees en om ons geloof te voed en in stand te hou.

Hy het dit by die Woord van die evangelie gevoeg om vir ons uitwendige sintuie des te beter voor te stel wat Hy ons deur sy Woord te kenne gee en wat Hy inwendig in ons hart doen. So bekragtig Hy in ons die heil wat Hy aan ons meedeel. Dit is immers

sigbare tekens en seëls van 'n inwendige en onsigbare saak, en deur middel daarvan werk God in ons deur die krag van die Heilige Gees.

Die tekens is dus nie sonder sin en sonder inhoud om ons te bedrieg of te mislei nie; hulle waarheid is juis geleë in Jesus Christus, sonder wie hulle geheel en al betekenisloos sou wees.

Verder is ons tevrede met die aantal sakramente wat Christus, ons Meester, vir ons ingestel het en wat slegs twee is, naamlik die sakrament van die doop en van die heilige nagmaal van Jesus Christus.

Artikel 34 - Die heilige doop

Ons glo en bely dat Jesus Christus, wat die einde van die wet is (Rom 10:4), deur sy bloed te stort, 'n einde gemaak het aan elke ander bloedvergieting wat 'n mens tot versoening of voldoening van die sondes sou kan of wil aanwend. Hy het die besnydenis, wat met bloed gepaard gegaan het, afgeskaf en in die plek daarvan die sakrament van die doop ingestel. Deur die doop word ons in die kerk van God opgeneem en van alle ongelowiges en vreemde godsdienste afgesonder om heeltemal sy eiendom te wees en sy merkteken en vaandel te dra.

Dit dien vir ons tot 'n getuienis dat Hy ewig ons God en genadige Vader sal wees.

Daarom het Hy beveel om almal wat sy eiendom is, net met gewone water in die Naam van die Vader en die Seun en die Heilige Gees te doop (Matt 28:19). Hy toon ons daarmee dat, soos water die vuilheid van die liggaam afwas as dit oor ons gegiet word, en soos die water op die liggaam van die dopeling gesien word wanneer dit daarop gesprinkel word, so bewerkstellig die bloed van Christus deur die Heilige Gees dieselfde inwendig in die siel: dit besprinkel die siel en reinig dit van sy sondes en laat ons wat kinders van die toorn is, as kinders van God weergebore word. Dit gebeur nie deur die uitwendige water nie, maar wel deur die besprinkeling met die

kosbare bloed van die Seun van God, ons Rooi See waardeur ons moet trek om aan die slawerny van farao, dit wil sê die duiwel, te ontkom, en om in die geestelike land Kanaän in te gaan. Die bedienaars gee ons van hulle kant dus net die sakrament en dít wat sigbaar is, maar ons Here gee wat deur die sakrament aangedui word, naamlik die onsigbare genadegawes: Hy was ons siel, suiwer en reinig dit van alle vuilheid en ongeregtigheid; Hy maak ons hart nuut en vul dit met alle vertroosting; Hy gee ons egter sekerheid van sy vaderlike goedheid; Hy beklee ons met die nuwe mens en Hy ontklee ons van die ou mens en al sy werke.

Ons glo daarom dat iemand wat tot die ewige lewe wil kom, slegs een maal gedoop moet word sonder om dit ooit te herhaal, want ons kan tog ook nie twee maal gebore word nie.

Hierdie doop is nie alleen nuttig solank die water op ons is en ons dit ontvang nie, maar ook vir ons hele lewe.

Daarom verwerp ons die dwaling van die Wederdopers, wat nie tevrede is met die een doop wat hulle een maal ontvang het nie, en wat bowendien ook nog die doop van die gelowiges se kindertjies veroordeel. Ons glo daarenteen dat ons hulle behoort te doop en met die teken van die verbond behoort te beseël, net soos die kindertjies in Israel kragtens dieselfde beloftes as wat aan ons kinders gemaak is, besny is.

En waarlik, Christus het sy bloed nie minder vir die reiniging van die gelowiges se kindertjies as vir die volwassenes vergiet nie.

Daarom behoort hulle die teken en die sakrament te ontvang van wat Christus vir hulle gedoen het, soos die Here in die wet beveel het om hulle kort na die geboorte deel te laat hê aan die sakrament van die lyding en sterwe van Christus, deur vir hulle 'n lam te offer wat 'n sakramentele heenwysing na Jesus was. Buitendien doen die doop aan ons kindertjies dieselfde as wat die besnydenis aan die Joodse volk gedoen het; dit is die rede waarom die heilige Paulus die doop "...die besnydenis deur Christus..."noem (Kol 2:11).

Artikel 35 - Die heilige nagmaal

Ons glo en bely dat ons Verlosser, Jesus Christus, die sakrament van die heilige nagmaal beveel en ingestel het om hulle te voed en te onderhou wat Hy reeds wederbaar en in sy huisgesin, die kerk, ingelyf het. Nou het dié wat weergebore is, tweërlei lewe in hulle: die een liggaamlik en tydelik, wat hulle van hulle eerste geboorte saamgebring het en wat alle mense besit; die ander geestelik en hemels, wat aan hulle gegee word in die tweede geboorte, wat deur die Woord van die evangelie in die gemeenskap van die liggaam van Christus plaasvind. Almal deel nie in hierdie lewe nie, maar slegs die uitverkorenes van God. So het God tot instandhouding van die liggaamlike en aardse lewe vir ons aardse en gewone brood voorsien; dit dien die lewe en behoort, soos die lewe self, aan almal.

Maar om die geestelike en hemelse lewe wat die gelowiges besit, in stand te hou, het Hy vir hulle 'n lewende brood gestuur wat uit die hemel neergedaal het, naamlik Jesus Christus; Hy voed en onderhou die geestelike lewe van die gelowiges wanneer Hy geëet, dit wil sê deur die geloof geestelik toegeëien en ontvang word.

Om hierdie geestelike en hemelse brood vir ons af te beeld, het Christus aardse- en sigbare brood as 'n teken van sy liggaam en wyn as 'n teken van sy bloed ingestel. Hy gee ons daarmee dít te kenne: So waarlik as wat ons die sakrament ontvang en in ons hande hou en dit met ons mond eet en drink en dit daarna ons lewe in stand hou, net so waarlik ontvang ons vir ons geestelike lewe in ons siele deur die geloof - dit is die hand en mond van ons siel - die ware liggaam en die ware bloed van Christus, ons enigste Verlosser.

Dit staan dus bo alle twyfel vas dat Jesus Christus nie tevergeefs sy sakramente vir ons voorgeskryf het nie; Hy doen immers in ons alles wat Hy vir ons deur hierdie heilige tekens voor oë stel, al gaan dit ons verstand te bowe en is dit vir ons onbegryplik hoe dit gebeur, net soos die werking van die Heilige Gees ondeurgrondelik en onbegryplik is. Tog dwaal ons nie as ons sê dat wat deur ons geëet en

gedrink word, die eie en natuurlike liggaam en die eie bloed van Christus is nie; maar die manier waarop ons dit nuttig, is nie met die mond nie, maar met die gees deur die geloof.

Daarom, al bly Christus altyd aan die regterhand van sy Vader in die hemel sit, hou Hy tog nie op om ons deur die geloof aan Homself deel te laat hê nie. Hierdie feesmaal is 'n geestelike maaltyd waar Christus Homself met al sy weldade aan ons meedeel en waar Hy ons Homself en die verdienste van sy lyding en sterwe laat geniet. Hy voed, versterk en vertroos ons arme troostelose siel as ons sy liggaam eet, en Hy verkwik en herstel dit as ons sy bloed drink.

Verder, hoewel die sakramente in die sake waarvan hulle tekens is, bymekaar hoort, word beide nie deur alle mense ontvang nie.

Die goddelose mens ontvang wel die sakrament tot sy verdoemenis, maar hy ontvang nie die waarheid van die sakrament nie.

So het Judas en Simon die Towenaar albei wel die sakrament ontvang, maar nie Christus wat daardeur voorgestel word nie; hê word slegs aan die gelowiges gegee.

Ten slotte, ons ontvang die heilige sakrament in nederigheid en met eerbied in die samekoms van die volk van God, waar ons met danksegging 'n heilige gedagtenis aan die dood van Christus, ons Verlosser, onderhou en belydenis van ons geloof en van die Christelike godsdiens doen.

Daarom behoort niemand daarheen te gaan as hy homself nie eers deeglik ondersoek het nie, sodat hy nie tot sy eie oordeel eet en drink as hy van hierdie brood eet en uit hierdie beker drink nie (1 Kor. 11:29).

Kortom, deur die gebruik van hierdie heilige sakrament word ons tot 'n vurige liefde vir God en ons naaste beweeg.

Daarom verwerp ons alle brouels en verwerplike uitdinksels wat mense by die sakrament bygevoeg en daarmee vermeng het, as verontheiligings daarvan. Ons verklaar dat ons tevrede moet wees

met die instelling wat Christus en sy apostels ons geleer het en ons sê dieselfde as wat hulle daarvan gesê het.

Artikel 36 - Die burgerlike owerheid

Ons glo dat ons goeie God vanweë die verdorwenheid van die menslike geslag, konings, vorste en owerhede aangestel het. Dit is immers sy wil dat die wêreld deur middel van die wette en regerings geregeer moet word, sodat die losbandigheid van die mense in bedwang gehou kan word en alles onder die mense ordelik kan verloop.

Vir dié doel het Hy die owerheid die swaard in die hand gegee om die kwaaddoeners te straf (Rom 13:4) en die deugsames te beskerm.

En dit is nie alleen hulle taak om aan die staatsbestuur aandag te gee en daarvoor te waak nie, maar ook om die heilige Woordbediening te beskerm om sodoende alle afgodery en valse godsdiens teen te gaan en uit te roei, die ryk van die antichris te vernietig en die koninkryk van Jesus Christus te bevorder en orals te laat verkondig, sodat God deur elkeen geëer en gedien word, soos Hy in sy Woord beveel.

Verder is elkeen verplig, van watter hoedanigheid, rang of stand hy ook al mag wees, om hom aan die owerhede te onderwerp, belasting te betaal, aan hulle eer en onderdanigheid te bewys, hulle te gehoorsaam in alles wat nie met die Woord van God in stryd is nie, en vir hulle voorbidding te doen dat die Here hulle in al hulle handeling mag bestuur, "...sodat ons 'n rustige en stil lewe kan lei in alle godsvrug en waardigheid"(1 Tim. 2:2).

Hierin verfoei ons die Wederdopers en ander oproerige mense en in die algemeen almal wat die owerheidsgesag en regeerders wil verwerp en die regsorde omver wil stoot, terwyl hulle die gemeenskaplike besit van goedere invoer en die eerbaarheid wat God onder die mense ingestel het, versteur.

Artikel 37 - Die laaste oordeel, die opstanding en die ewige lewe

Ons glo ten slotte, in ooreenstemming met die Woord van God, dat, wanneer die tyd gekom het wat die Here bepaal het - die tyd is vir alle skepsels onbekend - en die getal uitverkorenes volledig sal wees, ons Here Jesus Christus met groot heerlikheid en majesteit uit die hemel sal kom, liggaamlik en sigbaar, soos Hy opgevaar het (Hand 1:11), om Homself as Regter oor die lewendes en die dooies aan te kondig, terwyl Hy hierdie ou wêreld aan vuur en vlam sal prysgee om dit te suiwer. Dan sal, gedagvaar deur die stem van die aartsengel en deur die geklank van die basuin van God, alle mense, mans, vroue en kinders, wat van die begin van die wêreld af tot die einde toe geleef het, persoonlik voor hierdie groot Regter verskyn (1 Tess 4:16). Want al die dooies sal uit die aarde opstaan, hulle siele saamgevoeg en verenig, elkeen met sy eie liggaam waarin hy geleef het. En hulle wat dan nog sal lewe, sal nie soos die ander sterwe nie, maar in 'n oogwink verander en uit verganklikheid onverganklik word.

Dan sal die boeke, dit is die gewetens, geopen en die dooies geoordeel word (Op 20:12) volgens wat hulle in hierdie wêreld gedoen het, of dit goed was of kwaad (2 Kor 5:10). Ja, die mense sal rekenskap moet gee van elke ligsinnige woord wat hulle gesê het (Matt 12:36), al beskou die wêreld dit slegs as kinderspel en tydverdryf; en dan sal die geheime bedrog en huigelry van die mense in die openbaar voor almal oopgevelek word.

Daarom is die gedagte aan hierdie oordeel vir die oortreders en goddeloses met reg ontsettend en skrikwekkend, maar vir die vromes en uitverkorenes begeerlik en troosryk. Want dan sal hulle volle verlossing voltooi word, en hulle sal daar die vrugte ontvang van die moeite en lyding wat hulle gedra het. Hulle onskuld sal deur almal erken word, en hulle sal die verskriklike wraak sien wat God oor die goddeloses sal voltrek, wat hulle in hierdie wêreld wreed vervolgt, verdruk en gekwel het.

Maar die goddeloses sal deur die getuienis van hulle eie gewete tot erkenning van hulle skuld gebring word; hulle sal onsterflik word, dog

slegs om gepynig te word in die "..ewige vuur wat vir die duiwel en sy engele voorberei is..."(Matt 25:41).

Die gelowiges en uitverkorenes, daarenteen, sal met heerlikheid en eer gekroon word. Die Seun van God sal hulle naam voor God, sy Vader (Matt 10:32) en sy uitverkore engele bely (Op 3:5); alle trane sal van hulle oë afgevee word (Op 21:4); dan sal dit bekend word dat hulle saak, wat tans deur baie regters en owerhede as ketters en goddeloos veroordeel word, die saak van die Seun van God is. En as 'n beloning uit genade sal die Here self so 'n heerlikheid aan hulle gee as wat die hart van 'n mens nooit sou kon bedink nie. Daarom verwag ons hierdie groot dag met sterk verlanse om die beloftes van God in Jesus Christus, ons Here, ten volle te geniet.

Amen

Voetnotas

1. Die Kerkvader Tertullianus (einde tweede eeu n.C.), wat 'n beroemde verweerskrif ter verdediging van vroeë Christene geskryf het, dien kennelik as model vir Guido de Brès as hy hierdie brief skryf. So haal Tertullianus byvoorbeeld 'n dergelike spreekwoord van sy tyd aan: Na die vure met die Christene! (Apolog. 40, 2).
2. In die oorspronklike teks van die Nederlandse Geloofsbelydenis word 1 Johannes 5:7 ook as bewysplek aangehaal. Aangesien die teks in die beste manuskripte nie voorkom nie, word dit hier op voetspoor van die nuwe Afrikaanse Bybelvertaling, weggelaat. Die weglating verander nie die inhoud en betekenis van die artikel nie.
3. In die oorspronklike teks van die Nederlandse Geloofsbelydenis word Miga 5:1 en Hebreërs 7:3 ook as bewysplekke aangehaal. Omdat die nuwe Afrikaanse vertaling van die Bybel anders lees en die weglating van die tekste niks aan die inhoud van die artikel verander nie, word dit uit die teks weggelaat.
4. Hebreërs 7:3 verskyn in die teks as bewysplek. Aangesien dit in die nuwe Afrikaanse vertaling anders vertaal word, word dit in 'n voetnoot geplaas, omdat dit niks aan die inhoud van die teks verander nie.

Die historiese situasie

In die nag van 1 of 2 November 1561 is 'n pakkie oor die muur van die kasteel by Doornik, in die suide van Nederland gegooi. In die pakkie was 'n gedrukte eksemplaar van die **Nederlandse Geloofsbelydenis** en 'n brief aan koning Filips II, die koning van Spanje wat ook die heerser van die Nederlande was. In dié brief het die vervolgte Calviniste in Suidelike Nederlande 'n beroep op die koning gedoen om die vervolging van die Calviniste te staak. Om aan te toon dat die Calviniste nié kettters was of die bestaande burgerlike orde omver wou werp nie, is die Geloofsbelydenis ingesluit om aan te toon dat die Calviniste 'n suiwer Bybelse leer verkondig en aanhang.

Die opsteller van die Geloofsbelydenis was Guido de Brès (1522-1567), 'n jong Calvinistiese predikant wat vanaf 1559 in Doornik gewoon het en daar die evangelie verkondig het. Vanweë die geloofsvervolginge deur die Roomse owerhede, moes hy voortdurend rondswerf en kon hy baie selde in die openbaar preek.

Ter wille van sy vervolgte geloofsgenote het hy in 1561 die Geloofsbelydenis opgestel en daarvoor klaarblyklik die Franse Geloofsbelydenis van 1559 as voorbeeld gebruik. Aangesien daar nog geen vaste Protestantse kerklike organisasie in daardie tyd was nie, is die Geloofsbelydenis nie voor sy publikasie kerklik goedgekeur nie. De Brès het egter met die opstel van die Belydenis verskillende kerklike leiers geraadpleeg. Hierdie Belydenis het so duidelik die geloofsopvatting van die vervolgte Calviniste vertolk, dat dit waarskynlik reeds in 1563 op 'n geheime Sinode van die kerke onder die kruis, dit wil sê van die vervolgte Calvinistiese gemeentes, as Belydenis aanvaar is. In 1566 het die Sinode te Antwerpen die Belydenis volledig hersien en die teks van die Belydenis, soos ons dit vandag nog besit, grotendeels vasgestel.

Oorspronklik is die Belydenis in die Franse taal opgestel, maar reeds in 1562 is dit in Nederlands vertaal, waarskynlik deur Hermanus Moded. 'n Latynse vertaling word die eerste maal in 1581 te Genève gepubliseer. Die Nederlandse Geloofsbelydenis, in sy Nederlandse vertaling, is vanaf 1571 deur die Nederlandssprekende Calvinistiese Hervormde Kerk as Geloofsbelydenis aanvaar. Daar is die Nederlandse vertaling as die amptelike teks aanvaar wat elke predikant, voor sy ampsaanvaarding, met instemming moes teken. Die Sinode van Dordrecht (1618-1619) het die teks van die Geloofsbelydenis die laaste maal hersien en gefinaliseer.

Verweerskrif aan koning Filips II as voorwoord toegevoeg tot die Nederlandse Geloofsbelydenis

Van die gelowiges in die Nederlande wat na die ware Hervorming van die evangelie van ons Here Jesus Christus wil lewe, aan die onoorwinlike koning Filips, hulle opperheer.

Indien ons toegelaat was, genadige heer, om ons self voor u op die aanklagte teen ons te verdedig en voor die reg van ons saak aan te toon, sou ons nie hierdie heimlike weg gevolg het nie. Nou was ons egter verplig om deur 'n stom versoekskrif of 'n skriftelike belydenis die bitter klagtes en behoeftes van u volk onder u aandag te bring. Vandat u van ons niks anders hoor as vals aanklagte en berigte, word ons nie alleen verhinder om voor u te verskyn nie, maar word ons uit u gebied verjaag en waar ons ook al teëgekom word, vermoor of verbrand. Daarom versoek ons dat u, genadige heer, ons in die Naam van God sal toestaan wat 'n mens selfs aan diere nie kan weier nie, naamlik om ons noodkreet van ver af aan te hoor. Indien u majesteit ons saak aangehoor het en ons skuldig bevind, kan die brandstapels maar vermeerder en die pynigings en folterings maar toeneem in u koninkryk. Daarenteen versoek ons dat, indien ons onskuldig blyk, u van u kant aan ons steun en beskerming sal verleen teen die geweld van ons vyande.

Want, helaas, genadige heer, as 'n mens net kan beskuldig en die beskuldigde elke moontlikheid ontnem om homself te verdedig, wie sal dan onskuldig bevind kan word? Sou daar dan nog êrens van reg en geregtigheid sprake kon wees?

Daar word gesê dat ons ongehoorsame rebelle is wat slegs ten doel het om die staatkundige orde omver te werp en verwarring en chaos in die wêreld aan te rig. Verder, dat ons nie alleen onder u heerskappy en gesag probeer uitkom nie, maar dat ons u ook van u troon wil stoot. Ons word dus aangekla van misdade wat nie strook met ons belydenis nie, nie met die lewe van 'n Christen nie en selfs nie met mens wees in die algemeen nie. Indien dit waar sou wees, sou die ou woord van die tiranne tereg weer kon geld: Na die wilde diere met die Christene (kyk endnoot 1)! Een ding staan egter vas: Dit is maklik om te beskuldig, maar beskuldigings moet bewys word!

Die profete en apostels en die lidmate van die vroeë kerk is oorlaai met beskuldigings en op grond van uiterlike indrukke en die oppervlakkige oordeel van mense met dieselfde soort laster geteister. Soos hulle in die openbaar teenoor hulle tydgenote betuig en geprotesteer het, protesteer en betuig ons nou voor God en sy engele dat ons niks meer begeer as om in gehoorsaamheid aan die owerheid en met 'n skoon gewete te lewe, God te dien en ons lewe daaglik na sy woord en heilige geboorte te hervorm nie.

Behalwe hierdie verborge getuigenis van ons gewete, sal ook hulle wat die regspraak oor ons uitoefen, kan getuig dat hulle nooit iets onder ons waargeneem het wat geïnterpreteer kan word as ongehoorsaamheid, as gemik teen u majesteit of wat bedoel is om die openbare vrede te ontwig nie. Inteendeel, hulle het gevind dat ons gedurende ons byeenkomste bid vir die konings en vorste van die wêreld en in die besonder vir u, genadige heer, en diegene wat u in die beheer en regering van u lande, gebiede en provinsies gestel het (Rom. 13). Ons word immers deur die Woord van God en die gedurige onderrig van ons leraars geleer dat die konings, vorste en owerhede se gesag berus op die ordening van God en dat elkeen wat teen die owerheid in opstand kom, in opstand is teen die ordening van God en die verdoemenis te wagte kan wees. Ons gee toe en erken dat dit op grond van God se alwyse besluit is dat konings heers en vorste die reg bepaal. Kortom, dit is nie 'n saak wat sy ontstaan in onreg of tirannie het nie; dit is 'n instelling van God (Spr. 8:15).

En om te bewys dat dit nie net woorde is nie, maar dat dit ons sterk op die hart gedruk en by ons ingeprent is, vra ons wie van ons ooit geweier het om aan u, genadige heer, die belasting of tol wat ons opgelê is, te betaal? Trouens, so gou as wat ons van u bevel in dié verband verneem het, het ons betaal. Wie is met wapens betrap? Watter sameswering teen u is ooit ontbloot? Selfs hulle wat allerlei wreedhede pleeg en beweer dat hulle in u naam, en in opdrag van u optree, kon niks hiervan vind nie, ten spyte van die feit dat sommige van ons so wreed gepynig en gefolter is dat selfs die vriendelikste en sagmoedigste mens onder dié uittarting in gramskap en wanhoop moes verval.

Ons dank God dat die bloed van ons broers in ons guns getuig, die bloed wat vir ons saak, of liever, vir die saak van Jesus Christus en ter wille van die waarheid uitgestort

is. Die verbannings, arrestasies, pynbanke, ballingskappe, folterings en tallose ander maniere waarop ons verdruk is, bewys dat ons nie 'n wêreldse bedoeling en gesindheid het nie, aangesien ons sonder hierdie geloof en leer van ons veel gemakliker sou kon gelewe het. Maar uit eerbied vir God en gedagtig aan die waarskuwing van Jesus Christus, dat Hy ons voor sy Vader sal verloën as ons Hom voor die mense verloën (Matt 10:33), gee ons ons rûe vir die slae, ons tonge vir die mes, ons monde vir die snoer (Luk 9:26), ons liggame vir die vuur. Ons weet dat hy wat Christus wil volg, sy kruis moet opneem en homself moet verloën. Geen persoon by sy positiewe, wat nie blind of van sy sinne beroof is nie, sal kan dink dat hulle wat hulle land, hulle familie en hulle vriende verlaat om in vrede en rustigheid te kan lewe, daarop uit is om opstand aan te blaas nie; dat hulle wat bereid is om te sterwe vir daardie evangelie waarin geskrywe staan dat aan die keiser gegee moet word wat aan die keiser toekom en aan God wat aan God toekom (Matt 22:21), daarop uit is om die koning tot 'n val te bring of sy gesag te ondermyn nie. Terwyl ons ons liggame en besittings opoffer en oorgee aan die koning, smee ons u majesteit nederig, dat ons toegelaat mag word om aan God te gee wat Hy vra en wat ons Hom regtens nie kan weier nie, omdat Hy ons sy eiendom gemaak het en ons vir Hom verkry het deur 'n dure prys te betaal (1 Kor. 6:20).

Ons vyande maak misbruik van u goedheid, lydsaamheid en gewilligheid om te luister as hulle u wysmaak dat slegs ons klein getalle ons verhinder om teen u op te staan, asof ons almal ongehoorsaam of teen u opstandig is en asof ons slegs wag tot ons getalle groot is voordat ons teen u te velde trek om u aan te val of teen u oproer te verwek. Laat hulle die saak maar verdraai soos hulle wil, ons verseker u, genadige heer, dat daar in u Nederlande meer as 'n honderd duisend man van dié geloofsoortuiging is waarvan ons u nou die belydenis aanbied. Nogtans is daar nog nooit by een van hulle enige plan tot opstand gevind of selde 'n woord met so 'n strekking gehoor nie. Ons noem die groot getal wat ons reeds uitmaak, genadige heer, nie om selfs die geringste onder u offisiere en amptenare te intimideer nie, maar om die lasterlike verdraaiing waarmee ons beswadder word, te weerlê en om 'n beroep op u te doen om toegeneë teenoor ons te wees.

Helaas, as u die swaard sou trek om 'n bloedbad onder so baie mense aan te rig o God behoed ons - wat 'n verwoesting sal u nie aanrig onder u onderdane, watter wonde sal u nie onder u volk slaan nie, hoeveel trane en versugtinge, hoeveel

weeklag van vroue en kinders, van familie en vriende sal u nie vir u rekening neem nie? Watter oog sal nog droog bly, sal sonder trane kan aanskou hoe vele eerbare en geliefde burgers teen wie niemand 'n wrok koester nie, na donker en verskriklike gevangenis, na pyniging en verdrukking weggevoer word om 'n dood van skande en marteling te sterwe - selfs meer wreed en barbaars as wat heidense en goddelose tiranne ooit kon uitdink? En hulle vrouens sal, indien hulle daarin kon slaag om te ontsnap, in vreemde lande van deur tot deur kos moet bedel, terwyl hulle kindertjies aan hulle klou.

Genadige heer, mag dit tog ook nie gebeur dat die nageslag u regering as bloeddorstig en wreed beskrywe nie! Mag dit nie gebeur dat die mense eendag sê dat die eer van u voorvaders, die adel van u vader en u eie deugde en vroomheid swart gesmeer is deur 'n wreedheid, ja 'n wreedheid wat 'n mens miskien nog by diere sal kry, maar wat benede die waardigheid van mense is nie. So iets is volledig in stryd en onversoenbaar met wat 'n mens van 'n prins en vors verwag; wat 'n mens by hom soek, is toegeneentheid en sagmoedigheid, trouens, dit is juis hierdie deugde wat 'n koning van 'n tiran onderskei.

Ons word nie alleen as vyande van u regering en die openbare belang vervolg nie, maar ook as vyande van God en sy kerk. Daarom vra ons nederig dat u u eie oordeel vel op grond van die geloofsbelydenis wat ons u aanbied en wat ons bereid en gereed is om, indien nodig, met ons bloed te verseël. Uit hierdie geloofsbelydenis sal u hopelik agterkom dat ons ten onregte skeurmakers, verbrekers van die eenheid en ongehoorsame kettters genoem word. Ons stel en bely die vernaamste punte van die Christelike geloof, soos vervat in die Twaalf Artikels en in die Algemene Geloofsbelydenis. Ons glo die ganse leer wat Jesus Christus tot ons lewe, geregtigheid en saligheid geopenbaar het, soos meegedeel deur die evangelieskrywers en die apostels en verseël met die bloed van vele martelare. Hierdie leer is suiwer en volledig bewaar deur die vroeë kerk, totdat dit deur die onkunde, gierigheid en eersugtigheid van leraars, deur menslike vindinge en instellings wat in stryd met die ware evangelie was, bedorwe geraak het. Ons teenstanders ontken onbeskaamd dat hierdie evangelie die krag van God is tot redding van elkeen wat glo, wanneer hulle ons veroordeel en vermoor omdat ons weier om ons te hou by wat in dié leer nie gevind kan word nie (Rom 1:16). Hoe kan hulle ontken dat hulle teen die Heilige Gees laster as hulle sê dat die hele skat van

God se wysheid en die volledige, genoegsame middele tot die heil nie in die Ou en Nuwe Testament vervat is nie, maar dat hulle eie vindings daarby moet kom? Hulle sê ook dat almal wat dit nie net so of meer belangrik ag as die evangelie nie, vervloek en uitvaagsels van die gemeenskap is, en dat hulle verdien om na die liggaam vernietig te word en na die siel in die diepte van die hel te versink.

As swakke mense vrees ons sulke woorde. Hulle wat die mag het om ons tot die brandstapel te veroordeel, slaag wel deeglik daarin om ons met hulle dreigemente te intimideer. Maar, dan hoor ons weer die woorde van die apostel as hy sê: Al sou 'n engel van die hemel neerdaal en aan ons iets anders as die evangelie verkondig, vervloek is hy (Gal 1:8). Ons hoor Johannes sy profesie met hierdie woorde afsluit:

Ék betuig aan almal wat die woorde van hierdie profetiese boek hoor: As iemand iets hieraan byvoeg, sal God vir hom die plaë byvoeg waarvan in hierdie boek geskrywe is... (Op 22:18). Kortom, ons sien dat ons onder die verpligting staan om slegs die Woord van God te gehoorsaam en nie na eie goeddunke te handel nie. Ons word verbied om iets toe te voeg of af te doen aan die heilige geboorte van God.

Jesus Christus sê dat Hy ons alles geleer het wat Hy van sy Vader gehoor het. Indien Hy ter wille van die onvermoë van die apostels om te verstaan, iets verswyg het van wat Hy belowe het om te openbaar (deur die Heilige Gees wat Hy aan hulle sou stuur), is ons oortuig daarvan dat Hy hierdie belofte aan hulle gestand gedoen het, omdat Hy self die Waarheid is (Joh. 16:12, 13). Die verborgenhede is daarom saamgevat in die evangelie en in die geskrifte van die apostels wat geskryf is nié die genoemde belofte en die uitstorting van die Heilige Gees. Hieruit blyk dat ons teenstanders die woorde van die evangelieskrywer misbruik wanneer hulle die verborgenhede wat die apostels nie sou kon verstaan nie, aan hulle eie seremonies en ydele bygelowe gelykstel. So stry hulle teen die Woord van God. Dit sou 'n klein takie wees om hierdie stellings van ons met skriftuurlike getuenis te bewys - weet asseblief dat ons daartoe gewillig is. Ons wil egter nie hierdie brief onnodig uitrek en u majesteit vermoei nie.

Nederig bid ons in die Naam van Hom wat u as koning laat regeer en bestendig, om nie toe te laat dat mense met gierige, eersugtige en ander kwade bedoelings 'n houvas op u kry en u gesag en mag misbruik nie. Hulle wil net hulle eie luste bevredig

en hulle met die bloed van u onderdane vul en versadig. Hulle skeep 'n verdraaide beeld van die ywer van godvresende en gelowige mense met valse aanklagte van oproer, afval, ergernis en dies meer, en so steek hulle u teen ons op.

Helaas, genadige heer, dit was nog altyd so dat die wêreld die lig gehaat en teen die waarheid gestry het. Maar kan 'n mens iemand wat hom by hierdie waarheid hou en hom daardeur die onmin van die mense op die hals haal, 'n oproermaker noem? Inteendeel, die oproer en die onmin moet toegeskryf word aan daardie onversoenlike vyand van God en mens, die duiwel, wat teen die waarheid stry en die voortgang daarvan in die wêreld, ten einde sy ryk nie te verloor nie. Dit bestaan uit alles wat deur die evangelie verbied word, naamlik afgodery, valse godsdienste, hoerery en ontelbare ander sondes. Voeg daarby die ondankbaarheid van die wêreld wat nie bereid is om met erkentlikheid die Woord van die Meester, Herder en God te aanvaar nie, maar hom daarteen verset. Die rede wat aangevoer word, is dat hierdie gebruike reeds so 'n lang geskiedenis agter die rug het dat daar nie nou aan verander kan word nie. Hy wat die wêreld en die eeue gemaak het en vir wie alles hede is, word dus met die argument van die geskiedenis afgewys. Dit is u verantwoordelikheid genadige heer, ja dit is u plig om van hierdie dinge te weet en u teen die dwalinge te verset, hoe diep gewortel hulle ook al in die geskiedenis geraak het. Op u rus ook die verpligting om die onskuld te beskerm van hulle wat tot nog toe meer verdruk as aangehoor is, ten spyte van die feit dat hulle niks verkeerd gedoen het nie.

Mag die Here u daarin seën en bewaar; mag die Here sy aangesig oor u laat skyn, u beskerm en u in alle voorspoed onderhou.

Amen

Heidelbergse Kategismus

DIE HEIDELBERGSE KATEGISMUS VAN 1563

SONDAG 1

Vraag 1: Wat is jou enigste troos in lewe en in sterwe?

Antwoord: Dat ek met liggaam en siel in lewe en in sterwe (a) nie aan myself (b) nie, maar aan my getroue Verlosser, Jesus Christus behoort (c). Hy het met sy kosbare bloed vir al my sondes ten volle betaal (d) en my uit alle heerskappy van die duiwel verlos (e). Hy bewaar (f) my op so 'n wyse dat, sonder die wil van my hemelse Vader, geen haar van my kop kan val nie (g). Alles moet inderdaad tot my saligheid dien (h). Daarom verseker (i) Hy my ook deur sy Heilige Gees van die ewige lewe en maak Hy my van harte gewillig en bereid om voortaan vir Hom te lewe (j).

(a) Rom 14:8. (b) 1 Kor 6:19. (c) 1 Kor 3:22; Tit 2:14. (d) 1 Pet 1:18, 19; 1 Joh 1:7; 2:2, 12. (e) Heb 2:14; 1 Joh 3:8; Joh 8:34-36. (f) Joh 6:3; 10:28; 2 Tess 3:3; 1 Pet 1:5. (g) Matt 10:30; Luk 21:18. (h) Rom 8:28. (i) 2 Kor 1:22; 5:5; Ef 1:14; Rom 8:16. (j) Rom 8:14; 1 Joh 3:3.

Vraag 2: Hoeveel dinge moet jy weet om in hierdie troos salig te kan lewe en sterwe?

Antwoord: Drie dinge (a): eerstens, hoe groot my sonde en ellende is (b); tweedens, hoe ek van al my sonde en ellende verlos word (c) en derdens, hoe ek God vir so 'n verlossing dankbaar moet wees (d).

(a) Matt 11:28-30; Ef 5:8. (b) Joh 9:41; Matt 9:12; Rom 3:10; 1 Joh 1:9, 10. (c) Joh 17; Hand 4:12; 10:43. (d) Ef 5:10; Ps 50:14; Matt 5:16; 1 Pet 2:12; Rom 6:13; 2 Tim. 2:15.

DIE EERSTE DEEL: DIE ELLENDE VAN DIE MENS (SONDAG 2-4)

SONDAG 2

Vraag 3: Waaruit ken jy jou ellende?

Antwoord: Uit die wet van God (a).

(a) Rom 3:20.

Vraag 4: Wat eis die wet van God van ons?

Antwoord: Dit leer Christus ons samevattend in Matteus 22:37-40: "Jy moet die Here jou God liefhê met jou hele hart en met jou hele siel en met jou hele verstand. Dit is die grootste en die eerste gebod. En die tweede, wat hiermee gelyk staan, is: "Jy moet jou naaste liefhê soos jouself." In hierdie twee gebooe is die hele wet en die profete saamgevat" (a).

(a) Deut 6:5; Lev 19:18; Mark 12:30; Luk 10:27.

Vraag 5: Kan jy dit alles ten volle nakom?

Antwoord: Nee (a), want ek is van nature geneig om God en my naaste te haat (b).

(a) Rom 3:10, 20, 23; 1 Joh 1:8, 10. (b) Rom 8:7; Ef 2:3; Tit 3:3; Gen 6:5; 8:21; Jer 17:9; Rom 7:23.

SONDAG 3

Vraag 6: Het God die mens dan so sondig en verkeerd geskep?

Antwoord: Nee, God het die mens goed (a) en na sy ewebeeld geskep (b). Dit beteken: in ware geregtigheid en heiligheid, sodat hy God sy Skepper reg kon ken, Hom van harte kon liefhê en saam met Hom in die ewige saligheid kon lewe om Hom te loof en te prys (c).

(a) Gen 1:31. (b) Gen 1:26, 27. (c) Ef 4:24; Kol 3:10; 2 Kor 3:18.

Vraag 7: Waar kom hierdie verdorwe natuur van die mens dan vandaan?

Antwoord: Van die val en ongehoorsaamheid van ons eerste ouers, Adam en Eva, in die paradys (a). Daar het ons natuur so verdorwe geraak dat ons almal in sonde ontvang en gebore word (b).

(a) Gen 3; Rom 5:12, 18, 19. (b) Ps 51:7; Gen 5:3.

Vraag 8: Is ons so verdorwe dat ons glad nie in staat is om iets goeds te doen nie en tot alle kwaad geneig is?

Antwoord: Ja (a), behalwe as ons deur die Gees van God weergebore word (b).

(a) Gen 8:21; 6:5; Job 14:4; 15:14, 16, 35; Joh 3:6; Jes 53:6. (b) Joh 3:3, 5; 1 Kor 12:3; 2 Kor 3:5.

SONDAG 4

Vraag 9: Doen God die mens dan nie onreg aan as Hy in sy wet van hom eis wat hy tog nie kan doen nie?

Antwoord: Nee (a), want God het die mens so geskep dat hy dit kon doen (b). Maar die mens het homself en sy hele nageslag as gevolg van die aanhitsing van die duiwel (c) en deur moedswillige ongehoorsaamheid van hierdie gawes beroof.

(a) Ef 4:24. (b) Gen 3:13; 1 Tim. 2:13, 14. (c) Gen 3:6; Rom 5:12.

Vraag 10: Wil God hierdie ongehoorsaamheid en afval ongestraf laat bly?

Antwoord: Nee, glad nie. Inteendeel, sy toorn is verskriklik, (a) sowel oor die erfsonde as oor die sonde wat ons self doen. Hy wil dit in die tyd en in die ewigheid met 'n regverdige oordeel straf (b). Hy het immers gesê: "Vervloek is elkeen wat nie stiptelik alles doen wat in die boek van die wet geskrywe staan nie" (c).

(a) Gen 2:17; Rom 5:12. (b) Ps 50:21; 5:6; Nah 1:2; Eks 20:5; 34:7; Rom 1:18; Ef 5:6. (c) Deut 27:26; Gal 3:10.

Vraag 11: Is God dan nie ook barmhartig nie?

Antwoord: God is wel barmhartig (a), maar Hy is ook regverdig (b). Daarom eis sy geregtigheid dat die sonde wat teen die allerhoogste majesteit van God gedoen is, ook met die swaarste straf gestraf moet word - dit is met die ewige straf aan liggaam en siel.

(a) Eks 34:6, 7; 20:6. (b) Ps 7:10; Eks 20:5; 23:7; 34:7; Ps 5:5, 6; Nah 1:2, 3.

DIE TWEDE DEEL: DIE VERLOSSING VAN DIE MENS (SONDAG 5-31)

SONDAG 5

Vraag 12: Aangesien ons volgens die regverdige oordeel van God in die tyd en in die ewigheid straf verdien het, hoe kan ons van hierdie straf bevry en weer in genade aangeneem word?

Antwoord: God wil dat daar aan sy geregtigheid voldoen word (a). Daarom moet ons of deur onself of deur 'n ander ten volle betaal (b).

(a) Gen 2:27; Eks 23:7; Eseg 18:4; Matt 5:26; 2 Tess 1:6; Luk 16:2. (b) Rom 8:4.

Vraag 13: Kan ons deur onself betaal?

Antwoord: Nee, glad nie; ons maak juis ons skuld elke dag nog groter (a).

(a) Job 9:2; 15:15, 16; 4:18, 19; Ps 130:3; Matt 6:12; 18:25; 16:26.

Vraag 14: Kan enige ander skepsel vir ons betaal?

Antwoord: Nee, want eerstens wil God aan geen ander skepsel die skuld straf wat die mens gemaak het nie (a). Tweedens kan geen gewone skepsel die las van die ewige toorn van God teen die sonde dra en ander skepsels daarvan verlos nie (b).

(a) Eseg 18:4; Gen 3:17. (b) Nah 1:6; Ps 130:3.

Vraag 15: Hoe 'n middelaar en verlosser moet ons dan soek?

Antwoord: So een wat 'n ware (a) en regverdige (b) mens is, maar nogtans ook sterker as alle skepsels is, dit wil sê wat terselfdertyd ware God is (c).

(a) 1 Kor 15:21. (b) Heb 7:26. (c) Jes 7:14; 9:5; Jer 23:6; Luk 11:22.

SONDAG 6

Vraag 16: Waarom moet hy 'n ware en regverdige mens wees?

Antwoord: Omdat die geregtigheid van God eis dat die menslike natuur wat gesondig het, vir die sonde moet betaal (a). Maar die mens wat self sondaar is, kan nie vir ander betaal nie (b). (a) Eseg 18:4, 20; Rom 5:18; 1 Kor 15:21; Heb 2:14-16. (b) Heb 7:26, 27; Ps 49:8; 1 Pet 3:18.

Vraag 17: Waarom moet hy terselfdertyd ware God wees?

Antwoord: Om deur die krag van sy Godheid (a) die las van die toorn van God (b) in sy mensheid te kon dra (c) en vir ons die geregtigheid en die lewe te kan verwerf en teruggee (d).

(a) Jes 9:5; 63:3. (b) Deut 4:24; Nah 1:6; Ps 130:3. (c) Jes 53:4, 11. (d) Jes 53:5, 11.

Vraag 18: Wie is hierdie Middelaar wat terselfdertyd ware God (a) en ware (b) regverdige mens is (c)?

Antwoord: Ons Here Jesus Christus (d), wat God vir ons tot wysheid, geregtigheid, heiligmaking en volkome verlossing gegee het (e).

(a) 1 Joh 5:20; Rom 9:5; 8:3; Gal 4:4; Jes 9:6; Jer 23:6; Mal 3:1. (b) Luk 1:42; 2:6, 7; Rom 1:3; 9:5; Fil 2:7; Heb 2:14, 16, 17; 4:15. (c) Jes 53:9, 11; Jer 23:5; Luk 1:35; Joh 8:46; Heb 4:15; 7:26; 1 Pet 1:19; 2:22; 3:18. (d) 1 Tim. 2:5; Matt 1:23; 1 Tim. 3:16; Luk 2:11; Heb 2:9. (e) 1 Kor 1:30.

Vraag 19: Waaruit weet jy dit?

Antwoord: Uit die heilige evangelie, wat God self aanvanklik in die paradys bekend gemaak het (a). Daarna het Hy dit deur die heilige aartsvaders (b) en profete (c) laat verkondig en deur die offers en ander seremonies van die wet laat uitbeeld (d). Eindelik het Hy dit deur sy eniggebore Seun vervul (e).

(a) Gen 3:15. (b) Gen 22:18; 12:3; 49:10. (c) Jes 53; 42:1-4; 43:25; 49:5, 6, 22, 23; Jer 23:5, 6; 31:32, 33; 32:39-41; Mig 7:18-20; Hand 10:43; 3:22-24; Rom 1:2; Heb 1:1. (d) Heb 10:1, 7; Kol 2:7; Joh 5:46. (e) Rom 10:4; Gal 4:4; 3:24; Kol 2:17.

SONDAG 7

Vraag 20: Word al die mense dan weer deur Christus salig soos hulle deur Adam verlore gegaan het?

Antwoord: Nee (a), maar slegs dié wat deur 'n ware geloof in Hom ingelyf word en al sy weldade aanneem (b).

(a) Matt 7:14; 22:14. (b) Mark 16:16; Joh 1:12; 3:16, 18, 36; Jes 53:11; Ps 2:12; Rom 11:20; 3:22; Heb 4:3; 5:9; 10:39; 11:6.

Vraag 21: Wat is 'n ware geloof?

Antwoord: 'n Ware geloof is nie alleen 'n vasstaande kennis waardeur ek alles wat God in sy Woord aan ons geopenbaar het (a) vir waar aanvaar nie, maar ook 'n vaste vertroue (b) wat die Heilige Gees (c) deur die evangelie in my hart werk (d), naamlik dat God nie net aan ander nie, maar ook aan my uit loutere genade, slegs op grond van die verdienste van Christus (e), vergewing van sondes, ewige geregtigheid en saligheid (f) geskenk het.

(a) Jak 2:19. (b) Heb 11:1, 7; Rom 4:18-21; 10:10; Ef 3:12; Heb 4:16; Jak 1:6. (c) Gal 5:22; Matt 16:17; 2 Kor 4:13; Joh 6:29; Ef 2:8; Fil 1:19; Hand 16:14. (d) Rom 1:16; 10:17; 1 Kor 1:21; Hand 10:44; 16:14. (e) Ef 2:8; Rom 3:24; 5:19; Luk 1:77, 78. (f) Rom 1:17; Gal 3:11; Heb 10:10, 38; Gal 2:16.

Vraag 22: Wat moet 'n Christen glo?

Antwoord: Alles wat in die evangelie aan ons beloof word (a) en wat die artikels van ons algemene en ongetwyfelde Christelike geloof ons in hoofsaak leer.

(a) Joh 20:31; Matt 28:19; Mark 1:15.

Vraag 23: Hoe lui die artikels?

Antwoord: (1) Ek glo in God die Vader, die Almagtige, die Skepper van die hemel en die aarde. (2) En in Jesus Christus, sy eniggebore Seun, ons Here; (3) wat ontvang is van die Heilige Gees, gebore is uit die maagd Maria; (4) wat gely het onder Pontius Pilatus, gekruisig is, gesterf het en begrawe is en neergedaal het na die hel; (5) wat op die derde dag weer opgestaan het uit die dode; (6) wat opgevaar het na die hemel en sit aan die regterhand van God, die almagtige Vader, (7) van waar Hy sal kom om te oordeel, dié wat nog lewe en dié wat reeds gesterf het. (8) Ek glo in die Heilige Gees. (9) Ek glo aan 'n heilige, algemene, Christelike kerk, die gemeenskap van die heiliges; (10) die vergewing van sondes; (11) die opstanding van die vlees (12) en 'n ewige lewe.

SONDAG 8

Vraag 24: Hoe word hierdie artikels ingedeel?

Antwoord: In drie dele: die eerste handel oor God die Vader en ons skepping; die tweede oor God die Seun en ons verlossing; die derde oor God die Heilige Gees en ons heiligmaking.

Vraag 25: Terwyl daar maar tog net een, enige Goddelike wese is, waarom praat jy van drie, naamlik die Vader, Seun en Heilige Gees (a)?

Antwoord: Omdat God Hom so in sy Woord geopenbaar het (b) dat hierdie drie onderskeie Persone die enige, ware en ewige God is.

(a) Deut 6:4; Ef 4:6; Jes 44:6; 45:5; 1 Kor 8:4, 6. (b) Jes 61:1; Luk 4:18; Gen 1:2, 3; Ps 33:6; Jes 48:16; Matt 3:16, 17; 28:19; Jes 6:1, 3; Joh 14:26; 15:26; 2 Kor 13:13; Gal 4:6; Ef 2:18; Tit 3:5, 6.

God die Vader en ons skepping (Sondag 9-10)

SONDAG 9

Vraag 26: Wat glo jy as jy sê: Ek glo in God die Vader, die Almagtige, die Skepper van die hemel en die aarde?

Antwoord: Ek glo dat die ewige Vader van ons Here Jesus Christus wat die hemel en aarde met alles wat daarin is, uit niks geskep het (a) en deur sy ewige raad en voorsienigheid nog onderhou en regeer (b), ter wille van sy Seun Christus, my God en Vader is (c). Op Hom vertrou ek so dat ek nie daaraan twyfel dat Hy my, met alles wat vir liggaam en siel nodig is, sal versorg nie (d). Hy sal ook al die kwaad wat Hy in hierdie jammerdal oor my beskik, tot my beswil verander (e), omdat Hy dit as 'n almagtige God kan (f) en ook as 'n getroue Vader wil doen (g).

(a) Gen 1 en 2; Eks 20:11; Job 33:4, 38, 39; Hand 4:24; 14:15; Ps 33:6; Jes 45:7. (b) Heb 1:3; Ps 104:27-30; 115:3; Matt 10:29; Ef 1:11. (c) Joh 1:12; Rom 8:15; Gal 4:5-7; Ef 1:5. (d) Ps 55:23; Matt 6:25, 26; Luk 12:22. (e) Rom 8:28. (f) Jes 46:4; Rom 10:12. (g) Matt 6:32, 33; 7:9-11.

SONDAG 10

Vraag 27: Wat verstaan jy onder die voorsienigheid van God?

Antwoord: Die almagtige en oral teenwoordige krag (a), waardeur Hy hemel en aarde en al die skepsels asof met sy hand nog onderhou en so regeer (b) dat lower en gras, reën en droogte (c), vrugbare en onvrugbare jare, voedsel en drank, gesondheid en siekte (d), rykdom en armoede (e) en alles, ons nie per toeval nie, maar uit sy Vaderhand toekom (f).

(a) Hand 17:25-28; Jer 23:23, 24; Jes 29:15, 16; Eseg 8:12. (b) Heb 1:3.

(c) Jer 5:24; Hand 14:17. (d) Joh 9:3. (e) Spr 22:2. (f) Matt 10:29; Spr 16:33.

Vraag 28: Wat baat dit ons dat ons weet dat God alles geskep het en dit nog deur sy voorsienigheid onderhou?

Antwoord: Dat ons in alle teëspoed geduldig (a) en in voorspoed dankbaar (b) kan wees. Verder dat ons ook vir die toekoms 'n vaste vertrouwe in ons getroue God en Vader (c) kan stel, dat geen skepsel ons van sy liefde sal skei nie (d) aangesien alle skepsels sê in sy hand is dat hulle sonder sy wil nie kan roer of beweeg nie (e).

(a) Rom 5:3; Jak 1:3; Ps 39:10; Job 1:21, 22. (b) 1 Tess 5:18; Deut 8:10.

(c) Ps 55:23; Rom 5:4. (d) Rom 8:38, 39. (e) Job 1:12; 2:6; Spr 21:1; Hand 17:25.

God die Seun en ons verlossing (Sondag 11-19)

SONDAG 11

Vraag 29: Waarom word die Seun van God genoem: 'Jesus', wat Verlosser beteken?

Antwoord: Omdat Hy ons van al ons sondes verlos (a), en by niemand anders enige saligheid te soek of te kry is nie (b).

(a) Matt 1:21; Heb 7:25. (b) Hand 4:12; Joh 15:4, 5; 1 Tim. 2:5; Jes 43:11; 1 Joh 5:11.

Vraag 30: Glo die mense wat hulle saligheid en heil by die heiliges, by hulleself of iewers anders soek, ook in die enigste Verlosser, Jesus?

Antwoord: Nee, maar hulle verloën met die daad die enigste Verlosser as Heiland, Jesus, alhoewel hulle met die mond in Hom roem (a). Slegs een van twee dinge is immers moontlik: of Jesus is nie 'n volkome Verlosser nie of die wat hierdie Verlosser met 'n ware geloof aanneem, het in Hom alles wat vir hulle saligheid nodig is (b).

(a) 1 Kor 1:13, 30, 31; Gal 5:4. (b) Heb 12:2; Jes 9:6; Kol 1:19, 20; 2:10; 1 Joh 1:7.

SONDAG 12

Vraag 31: Waarom word Hy 'Christus', wat Gesalfde beteken, genoem?

Antwoord: Omdat Hy deur God die Vader bestem en aangestel en met die Heilige Gees gesalf is (a) tot ons hoogste Profeet en Leraar (b), wat aan ons die verborge raad en wil van God aangaande ons verlossing ten volle bekend maak het (c); tot ons enigste Hoëpriester (d), wat ons met die enige offer van sy liggaam verlos het (e) en met sy voorbidding gedurig deur by die Vader vir ons intree (f); tot ons ewige Koning, wat ons met sy Woord en Gees regeer en ons by die verlossing wat verwerf is, beskerm en bewaar (g).

(a) Ps 45:8; Heb 1:9; Jes 61:1; Luk 4:18. (b) Deut 18:15; Hand 3:22; 7:37; Jes 55:4. (c) Joh 1:18; 15:15. (d) Ps 110:4. (e) Heb 10:12, 14; 9:12, 14, 28. (f) Rom 8:34; Heb 9:24; 1 Joh 2:1; Rom 5:9, 10. (g) Ps 2:6; Sag 9:9; Matt 21:5; Luk 1:33; Matt 28:18; Joh 10:28; Op 12:10, 11.

Vraag 32: Waarom word jy 'n Christen genoem (a)?

Antwoord: Omdat ek deur die geloof 'n lid van Christus is (b) en daardeur deel aan sy salwing het (c) sodat ek sy Naam kan bely (d), myself as 'n lewende dankoffer aan Hom kan toewy (e) en in hierdie lewe met 'n vrye gewete teen die sonde en die duiwel kan stry (f) en hierna met Christus in ewigheid oor alle skepsels kan regeer (g).

(a) Hand 11:26. (b) 1 Kor 6:15. (c) 1 Joh 2:27; Hand 2:17. (d) Matt 10:32; Rom 10:10. (e) Rom 12:1; 1 Pet 2:5, 9; Op 1:6; 5:8, 10. (f) 1 Pet 2:11; Rom 6:12, 13; Gal 5:16, 17; Ef 6:11; 1 Tim. 1:18, 19. (g) 2 Tim. 2:12; Matt 25:34.

SONDAG 13

Vraag 33: Waarom word Christus die eniggebore Seun van God genoem, terwyl ons tog ook kinders van God is?

Antwoord: Omdat alleen Christus die ewige natuurlike Seun van God is (a), terwyl ons om sy ontwil uit genade tot kinders van God aangeneem is (b).

(a) Joh 1:14; Heb 1:1, 2; Joh 3:16; 1 Joh 4:9; Rom 8:32. (b) Rom 8:16; Joh 1:12; Gal 4:6; Ef 1:5, 6.

Vraag 34: Waarom noem jy Hom "ons Here"?

Antwoord: Omdat Hy ons na liggaam en siel van die sondes en uit alle heerskappy van die duiwel nie met goud of silwer nie, maar met sy kosbare bloed tot sy eiendom verlos en vrygekoop het (a).

(a) 1 Pet 1:18, 19; 2:9; 1 Kor 6:20; 1 Tim. 2:6; Joh 20:28.

SONDAG 14

Vraag 35: Wat beteken: "wat ontvang is van die Heilige Gees, gebore is uit die maagd Maria"?

Antwoord: Dat die ewige Seun van God, wat ware en ewige God is (a) en bly (b), die ware menslike natuur uit die vlees en bloed van die maagd, Maria (c), deur die werking van die Heilige Gees aangeneem het (d). So is Hy tegelykertyd die ware nakomeling van Dawid, (e) in alles aan sy broers gelyk (f), behalwe die sonde (g).

(a) 1 Joh 5:20; Joh 1:1; 17:3; Rom 1:3; Kol 1:15. (b) Rom 9:5. (c) Gal 4:4; Luk 1:31, 42, 43. (d) Matt 1:20; Luk 1:35. (e) Rom 1:3; Ps 132:11; 2 Sam 7:12; Luk 1:32; Hand 2:30. (f) Fil 2:7; Heb 2:14, 17. (g) Heb 4:15.

Vraag 36: Watter nut verkry jy uit die heilige ontvangenis en geboorte van Christus?

Antwoord: Dat Hy ons Middelaar is (a), en met sy onskuld en volkome heiligheid my sonde waarin ek ontvang en gebore is, voor God bedek (b).

(a) Heb 7:26, 27. (b) 1 Pet 1:18, 19; 3:18; 1 Kor 1:30, 31; Rom 8:3, 4; Jes 53:11; Ps 32:1.

SONDAG 15

Vraag 37: Wat verstaan jy onder die woordjie: "gely"?

Antwoord: Dat Christus na liggaam en siel tydens sy hele lewe op aarde, maar veral aan die einde daarvan, die toorn van God teen die sonde van die hele menslike geslag gedra het (a). So het Hy met sy lyding as die enigste versoeningsoffer (b) ons liggaam en siel van die ewige verdoemenis verlos (c) en vir ons die genade van God, die geregtigheid en die ewige lewe verwerf (d).

(a) Jes 53:4; 1 Pet 2:24; 3:18; 1 Tim. 2:6. (b) Jes 53:10; Ef 5:2; 1 Kor 5:7; 1 Joh 2:2; Rom 3:25; Heb 9:28; 10:14. (c) Gal 3:13; Kol 1:13; Heb 9:12; 1 Pet 1:18, 19. (d) Rom 3:25; 2 Kor 5:21; Joh 3:16; 6:51; Heb 9:15; 10:19.

Vraag 38: Waarom het Hy onder die "regter Pontius Pilatus" gely?

Antwoord: Sodat Hy onskuldig deur die wêreldlike regter veroordeel sou word (a) en ons daardeur sou bevry van die streng oordeel van God wat oor ons moes kom (b).

(a) Joh 18:38; Matt 27:24; Luk 23:14, 15; Joh 19:4. (b) Ps 69:5; Jes 53:4, 5; 2 Kor 5:21; Gal 3:13.

Vraag 39: Sit daar iets meer in dat Christus juis "gekruisig" is en nie op 'n ander manier gesterf het nie?

Antwoord: Ja, want daardeur is ek seker dat Hy die vervloeking wat op my gerus het, op Hom geneem het (a) omdat die kruisdood deur God vervloek is (b).

(a) Gal 3:13. (b) Deut 21:23.

SONDAG 16

Vraag 40: Waarom was dit noodsaaklik dat Christus Hom tot 'in die dood' toe verneder het?

Antwoord: Weens die geregtigheid en waarheid van God (a) kon nie anders as deur die dood van die Seun van God vir ons sondes betaal word nie (b).

(a) Gen 2:17. (b) Rom 8:3, 4; Heb 2:14, 15.

Vraag 41: Waarom is Hy "begrawe"?

Antwoord: Om daarmee die versekering te gee dat Hy werklik gesterf het (a).

(a) Hand 13:29; Matt 27:59, 60; Luk 23:53; Joh 19:38.

Vraag 42: As Christus dan vir ons gesterf het, waarom moet ons ook nog sterwe?

Antwoord: Ons dood is nie 'n betaling vir ons sondes nie (a), maar slegs 'n afsterwe van die sondes en 'n deurgang tot die ewige lewe (b).

(a) Mark 8:37; Ps 49:8. (b) Fil 1:23; Joh 5:24; Rom 7:24.

Vraag 43: Watter nut verkry ons nog verder uit die offer en dood van Christus aan die kruis?

Antwoord: Deur sy krag word ons ou mens saam met Hom gekruisig, gedood en begrawe (a). Gevolglik kan ons sondige begeertes nie meer oor ons heers nie (b), maar kan ons onself as 'n dankoffer aan Hom toewy (c).

(a) Rom 6:6. (b) Rom 6:6, 12. (c) Rom 12:1.

Vraag 44: Waarom volg daar: "wat neergedaal het na die hel"?

Antwoord: Sodat ek in my swaarste aanvegtinge verseker kan wees en myself volkome kan vertrou dat my Here Jesus Christus my van die helse benoudheid en pyn verlos het (a). Hierdie verlossing het Hy bewerk deur sy onuitspreeklike angs, smarte en verskrikking (b) wat Hy ook aan sy siel deur sy hele lewe, maar veral aan die kruis gely het.

(a) Jes 53:5. (b) Ps 18:5, 6; 116:3; Matt 26:38; 27:46; Heb 5:7.

SONDAG 17

Vraag 45: Watter nut het die "opstanding" van Christus vir ons?

Antwoord: Eerstens het Hy deur sy opstanding die dood oorwin, sodat Hy ons die geregtigheid wat Hy deur sy dood verwerf het, deelagtig kon maak (a). Tweedens word ons nou ook deur sy krag tot 'n nuwe lewe opgewek (b). Derdens is die opstanding van Christus vir ons 'n betroubare waarborg van ons salige opstanding (c).

(a) Rom 4:25; 1 Pet 1:3; 1 Kor 15:16. (b) Rom 6:4; Kol 3:1, 5; Ef 2:5, 6. (c) 1 Kor 15:20, 21.

SONDAG 18

Vraag 46: Wat verstaan jy onder: "wat opgevaar het na die hemel"?

Antwoord: Christus is voor die oë van sy dissipels van die aarde af na die hemel opgeneem (a) en Hy is vir ons daar ten goede (b), totdat Hy terugkom om reg te spreek oor die lewendes en die wat alreeds gesterf het (c).

(a) Hand 1:9; Mark 16:19; Luk 24:51. (b) Heb 9:24; 4:4; Rom 8:34; Kol 3:1. (c) Hand 1:11; Matt 24:30.

Vraag 47: Is Christus dan nie by ons tot die einde van die wêreld soos Hy ons beloof het nie (a)?

Antwoord: Christus is ware mens en ware God. Wat sy menslike natuur betref, is Hy nie meer op aarde nie (b), maar wat sy Godheid, majesteit, genade en Gees betref, gaan Hy nooit meer van ons af weg nie (c).

(a) Matt 28:20. (b) Heb 8:4; Matt 26:11; Joh 16:28; 17:11; Hand 3:21. (c) Joh 14:18; Matt 28:20.

Vraag 48: Maar as die mensheid nie oral is waar die Godheid is nie, word die twee nature in Christus dan nie van mekaar geskei nie?

Antwoord: Nee, glad nie. Die Godheid kan immers deur niks ingeperk word nie en is orals teenwoordig (a). Hieruit moet volg dat die

Godheid wel buite sy aangenome mensheid (b) is, maar tog ook daarin is en persoonlik daarmee verenig bly.

(a) Jer 23:24; Hand 7:49. (b) Kol 2:9; Joh 3:13; 11:15; Matt 28:6.

Vraag 49: Watter nut het die hemelvaart van Christus vir ons?

Antwoord: Eerstens dat Hy in die hemel ons Voorspraak by die Vader is (a). Tweedens dat ons ons menslike natuur in die hemel as 'n betroubare waarborg het dat Hy, as die Hoof, ook ons, sy lede, na Hom toe sal neem (b). Derdens dat Hy sy Gees as waarborg na ons toe stuur (c) deur wie se krag ons soek na wat daar bo is, waar Christus is en aan die regterhand van God sit, en nie na wat op die aarde is nie (d).

(a) 1 Joh 2:1; Rom 8:34. (b) Joh 14:2; 17:24; 20:17; Ef 2:6. (c) Joh 14:16; 16:7; Hand 2:33; 2 Kor 1:22; 5:5. (d) Kol 3:1.

SONDAG 19

Vraag 50: Waarom word daar bygevoeg: "en sit aan die regterhand van God"?

Antwoord: Christus het na die hemel opgevaar sodat Hy Homself daar as die Hoof van sy Christelike kerk (a) kan betoon, deur wie die Vader alles regeer (b).

(a) Ef 1:20-23; Kol 1:18. (b) Matt 28:18; Joh 5:22.

Vraag 51: Watter nut bring hierdie heerlikheid van ons Hoof, Christus vir ons?

Antwoord: Eerstens dat Hy deur sy Heilige Gees die hemelse gawes in ons, sy lede, uitstort (a). Tweedens dat Hy ons met sy mag teen alle vyande beskerm en bewaar (b).

(a) Hand 2:33; Ef 4:8. (b) Ps 2:9; 110:1, 2; Joh 10:28; Ef 4:8.

Vraag 52: Hoe word jy getroos deur "die wederkoms van Christus om te oordeel die wat nog lewe en die wat reeds gesterf het"?

Antwoord: Dat ek in alle droefheid en vervolging dieselfde Persoon met gespanne verwagting as Regter uit die hemel verwag (a) wat Hom tevore in my plek voor die regbank van God gestel en alle

vervloeking van my weggeneem het. Verder: dat Hy al sy en my vyande in die ewige verdoemenis sal werp (b) maar my, saam met al die uitverkorenes, na Hom in die hemelse blydskap en heerlikheid sal neem (c).

(a) Fil 3:20; Luk 21:28; Rom 8:23; Tit 2:13; 1 Tess 4:16. (b) Matt 25:41; 2 Tess 1:6. (c) Matt 25:34; 2 Tess 1:7.

God die Heilige Gees en ons heiligmaking (Sondag 20-24)

SONDAG 20

Vraag 53: Wat glo jy van "die Heilige Gees"?

Antwoord: Eerstens is Hy saam met die Vader en die Seun ware en ewige God (a). Tweedens is Hy ook aan my gegee (b) sodat Hy my deur 'n ware geloof deel laat kry aan Christus en al sy weldade (c), my troos (d) en ewig by my bly (e).

(a) 1 Joh 5:7; Gen 1:2; Jes 48:16; 1 Kor 3:16; 6:19; Hand 5:3, 4. (b) Gal 4:6; Matt 28:19, 20; 2 Kor 1:22; Ef 1:13. (c) Gal 3:14; 1 Pet 1:2; 1 Kor 6:17. (d) Joh 15:26; Hand 9:31. (e) Joh 14:16; 1 Pet 4:14.

SONDAG 21

Vraag 54: Wat glo jy van die "heilige, algemene, Christelike kerk"?

Antwoord: Dat die Seun van God (a) uit die hele menslike geslag (b) vir Hom 'n gemeente wat tot die ewige lewe uitverkies is (c), deur sy Gees en Woord (d) in die eenheid van die ware geloof (e) van die begin van die wêreld af tot die einde toe (f) vergader, beskerm en onderhou (g), en dat ek daarvan 'n lewende lid is (h) en ewig sal bly (i).

(a) Ef 5:26; Joh 10:11; Hand 20:28; Ef 4:11-13. (b) Gen 26:4; Op 5:9. (c) Rom 8:29; Ef 1:10-13. (d) Jes 59:21; Rom 1:16; 10:14-17; Ef 5:26. (e) Hand 2:42; Ef 4:3-5. (f) Ps 71:17, 18; Jes 59:21; 1 Kor 11:26. (g) Matt 16:18; Joh 10:28-30; Ps 129:1-5. (h) 1 Joh 3:14, 19- 21; 2 Kor

13:5; Rom 8:10. (i) Ps 23:6; 1 Kor 1:8, 9; Joh 10:28; 1 Joh 2:19; 1 Pet 1:5.

Vraag 55: Wat verstaan jy onder "die gemeenskap van die heiliges"?

Antwoord: Eerstens dat die gelowiges, almal saam en elkeen afsonderlik, as lede met die Here Christus gemeenskap en aan al sy skatte en gawes deel het (a). Tweedens dat elkeen verplig is om sy gawes gewillig en met vreugde tot nut en saligheid van die ander lede aan te wend (b).

(a) 1 Joh 1:3; Rom 8:32; 1 Kor 12:12, 13; 1 Kor 6:17. (b) 1 Kor 12:21; 13:1, 5; Fil 2:4-8.

Vraag 56: Wat glo jy van die "vergewing van die sondes"?

Antwoord: Dat God, op grond van die voldoening van Christus, aan al my sondes en ook my sondige aard waarteen ek my lewe lank moet stry (a), nooit meer wil dink nie. Uit genade wil Hy aan my die geregtigheid van Christus skenk (b) sodat ek nooit weer in die strafgerig van God sal kom nie (c).

(a) 1 Joh 2:2; 1:7; 2 Kor 5:19. (b) Rom 7:23-25; Jer 31:34; Miga 7:19; Ps 103:3, 10, 12. (c) Joh 3:18; 5:24.

SONDAG 22

Vraag 57: Watter troos gee die "opstanding van die vlees" aan jou?

Antwoord: Dat nie alleen my siel hierdie lewe dadelik tot Christus, sy Hoof, opgeneem sal word nie (a), maar ook hierdie selfde liggaam van my, deur die krag van Christus opgewek, weer met my siel verenig en aan die heerlike liggaam van Christus gelykvormig sal word (b).

(a) Luk 16:22; 23:43; Fil 1:21, 23. (b) Job 19:25, 26; 1 Joh 3:2; Fil 3:21.

Vraag 58: Watter troos skep jy uit die artikel van die "ewige lewe"?

Antwoord: Dat, aangesien ek nou alreeds die begin van die ewige vreugde in my hart ervaar (a), ek nie hierdie lewe volkome saligheid sal besit - 'n saligheid wat geen oog gesien, geen oor gehoor en in die

hart van geen mens ooit opgekom het nie - om God daarin ewig te prys (b).

(a) 2 Kor 5:2, 3. (b) 1 Kor 2:9.

SONDAG 23

Vraag 59: Maar wat baat dit jou nou dat jy dit alles glo?

Antwoord: Dat ek in Christus voor God geregverdig en 'n erfgenaam van die ewige lewe is (a).

(a) Hab 2:4; Rom 1:17; Joh 3:36.

Vraag 60: Hoe is jy regverdig voor God?

Antwoord: Slegs deur 'n ware geloof in Jesus Christus (a); sê dat al kla my gewete my aan dat ek teen al die gebooe van God swaar gesondig het en nie een daarvan gehou het nie (b), en dat ek nog gedurigdeur tot alle kwaad geneig is (c), God nogtans (d) aan my sonder enige verdienste van my kant (e), uit louter genade (f) die volkome genoegdoening (g), geregtigheid en heiligheid van Christus skenk (h). Dit reken Hy my toe asof ek nooit sonde gehad of gedoen het nie, asof ek self al die gehoorsaamheid volbring het wat Christus vir my volbring het (i). Aan hierdie weldaad het ek deel vir sover ek dit met 'n gelowige hart (j) aanneem.

(a) Rom 3:21, 22, 24; 5:1, 2; Gal 2:16; Ef 2:8, 9; Fil 3:9. (b) Rom 3:9. (c) Rom 7:23. (d) Rom 4:4; 2 Kor 5:19. (e) Tit 3:5; Deut 9:6; Eseg 36:22. (f) Rom 3:24; Ef 2:8. (g) 1 Joh 2:2. (h) 1 Joh 2:1. (i) 2 Kor 5:21. (j) Rom 3:22; Joh 3:18.

Vraag 61: Waarom sê jy dat jy slegs deur die geloof regverdig is?

Antwoord: Nie dat ek op grond van die waarde van my geloof vir God aanneemlik is nie, maar omdat slegs die genoegdoening, geregtigheid en heiligheid van Christus my geregtigheid voor God is (a). En dit kan ek nie anders as slegs deur die geloof aanneem en my eie maak nie (b).

(a) 1 Kor 1:30; 2:2. (b) 1 Joh 5:10.

SONDAG 24

Vraag 62: Maar waarom kan ons goeie werke nie die geregtigheid voor God of 'n deel daarvan wees nie?

Antwoord: Omdat die geregtigheid wat voor die oordeel van God kan bestaan, heeltemal volmaak moet wees en in alle opsigte met die wet van God ooreen moet stem (a), en dat ook ons beste werke in hierdie lewe almal onvolmaak en met sondes besmet is (b).

(a) Gal 3:10; Deut 27:26. (b) Jes 64:6.

Vraag 63: Verdien ons goeie werke dan niks nie, terwyl God hulle tog in hierdie en in die toekomstige lewe wil beloon?

Antwoord: Hierdie beloning word nie uit verdienste nie, maar uit genade gegee (a).

(a) Luk 17:10.

Vraag 64: Maar maak hierdie leer nie die mense onverskillig en roekeloos nie?

Antwoord: Nee, want dit is onmoontlik dat 'n mens wat deur 'n ware geloof in Christus ingeplant is, nie vrugte van dankbaarheid sou voortbring nie (a).

(a) Matt 7:18; Joh 15:5.

Die heilige sakramente (Sondag 25-30)

SONDAG 25

Vraag 65: Terwyl ons slegs deur die geloof deel aan Christus en al sy weldade kry, waar kom so 'n geloof dan vandaan?

Antwoord: Die Heilige Gees werk dit in ons harte (a) deur die verkondiging van die heilige evangelie en versterk dit deur die gebruik van die heilige sakramente (b).

(a) Ef 2:8; 6:23; Joh 3:5; Fil 1:29. (b) Matt 28:19; 1 Pet 1:22, 23.

Vraag 66: Wat is sakramente?

Antwoord: Dit is sigbare, heilige tekens en seëls wat God ingestel het om ons deur die gebruik daarvan die belofte van die evangelie nog

beter te laat verstaan en dit te beseël. Hierdie belofte is dat God ons vanweë die enige offer van Christus, wat aan die kruis volbring is, vergewing van die sondes en die ewige lewe uit genade skenk (a).

(a) Gen 17:11; Rom 4:11; Deut 30:6; Lev 6:25; Heb 9:7, 8, 9, 24; Eseg 20:12; Jes 6:6, 7; 54:9.

Vraag 67: Is die Woord en die sakramente albei daarvoor bestem om ons geloof op die offer van Christus aan die kruis as die enigste grond van ons saligheid te wys?

Antwoord: Ja seker, want die Heilige Gees leer ons in die evangelie en verseker ons deur die sakramente dat ons volle saligheid op die enige offer van Christus rus wat aan die kruis vir ons gebring is (a).

(a) Rom 6:3; Gal 3:27.

Vraag 68: Hoeveel sakramente het Christus in die Nuwe Verbond of Testament ingestel?

Antwoord: Twee, naamlik die heilige doop en die heilige nagmaal.

Die heilige doop (Sondag 26-27)

SONDAG 26

Vraag 69: Hoe word jy in die heilige doop daarop gewys en daarvan verseker dat die enige offer van Christus aan die kruis jou ten goede kom?

Antwoord: Sê: Christus het die uitwendige waterbad ingestel (a). Daarby het Hy beloop (b) dat ek net so seker met sy bloed en Gees van die onreinheid van my siel, dit is, van al my sondes, gewas is (c) as wat ek uitwendig met die water gewas is, wat die vuilheid van die liggaam wegneem.

(a) Matt 28:19. (b) Matt 28:19; Mark 16:16; Hand 2:38; Joh 1:33; Matt 3:11; Rom 6:3, 4. (c) 1 Pet 3:21; Mark 1:4; Luk 3:3.

Vraag 70: Wat beteken dit om met die bloed en Gees van Christus gewas te wees?

Antwoord: Dit beteken om van God vergewing van sonde uit genade te ontvang ter wille van die bloed van Christus wat Hy in sy offer aan die kruis vir ons gestort het (a). Verder, om deur die Heilige Gees vernuwe en as lede van Christus geheilig te wees sodat ons die sonde hoe langer hoe meer afsterwe en godvresend en onbesproke lewe (b).

(a) Heb 12:24; 1 Pet 1:2; Op 1:5; 7:14; Sag 13:1; Eseg 36:25. (b) Joh 1:33; 3:5; 1 Kor 6:11; 12:13; Rom 6:4; Kol 2:12.

Vraag 71: Waar het Christus ons belowe dat Hy ons net so seker met sy bloed en Gees wil was as wat ons met die doopwater gewas word?

Antwoord: Met die instelling van die doop wat soos volg lui: "Gaan dan na al die nasies toe en maak die mense my dissipels: doop hulle in die Naam van die Vader en die Seun en die Heilige Gees...ê (Matt 28:19); en: "Wie tot geloof gekom het en gedoop is, sal gered word; wie nie glo nie, sal veroordeel word (Mark 16:16). Hierdie belofte word ook herhaal waar die Skrif die doop die bad van die wedergeboorte en die afwassing van die sondes noem (Tit 3:5; Hand 22:16).

SONDAG 27

Vraag 72: Is die uitwendige waterbad self dan die afwassing van die sonde?

Antwoord: Nee (a), want alleen die bloed van Jesus Christus en die Heilige Gees reinig ons van alle sondes (b).

(a) Matt 3:11; 1 Pet 3:21; Ef 5:26. (b) 1 Joh 1:7; 1 Kor 6:11.

Vraag 73: Waarom noem die Heilige Gees die doop dan die bad van die wedergeboorte en die afwassing van die sondes?

Antwoord: God sê dit nie sonder gewigtige rede nie. Hy wil ons naamlik daarmee leer dat die bloed en Gees van Christus ons sondes sê wegneem soos die water die vuilheid van die liggaam wegneem. Verder wil Hy ons veral deur hierdie Goddelike waarborg en teken

verseker dat ons net so werklik geestelik van ons sondes gewas is, as wat ons liggaam uitwendig met water gewas word.

Vraag 74: Moet die jong kinders ook gedoop word?

Antwoord: Ja, aangesien hulle net soos die volwassenes in die verbond van God en sy gemeente ingesluit is (a). Ook aan hulle word nie minder as aan die volwassenes deur die bloed van Christus die verlossing van die sondes (b) en die Heilige Gees wat die geloof werk (c), beloof nie. Daarom moet hulle ook deur die doop as teken van die verbond in die Christelike kerk ingelyf en van die kinders van die ongelowiges onderskei word (d). So is dit in die Ou Verbond deur die besnydenis gedoen (e) in die plek waarvan in die Nuwe Verbond, die doop ingestel is (f).

(a) Gen 17:7. (b) Matt 19:14. (c) Luk 1:15; Ps 22:11; Jes 44:1-3; Hand 2:39. (d) Hand 10:47. (e) Gen 17:14. (f) Kol 2:11-13.

Die heilige nagmaal van ons Here (Sondag 28-30)

SONDAG 28

Vraag 75: Hoe word jy in die heilige nagmaal daarop gewys en daarvan verseker dat jy aan die enige offerande van Christus aan die kruis en aan al sy weldade deel het?

Antwoord: Christus het my en alle gelowiges beveel om tot sy gedagtenis van hierdie gebreekte brood te eet en van hierdie beker te drink. Daarby het Hy beloof (a), eerstens dat sy liggaam so seker vir my aan die kruis geoffer en gebreek, en sy bloed vir my gestort is, as wat ek met my oë sien dat die brood van die Here vir my gebreek en die beker aan my gegee word.

Tweedens, dat Hy self my siel met sy gekruisigde liggaam en gestorte bloed net so seker vir die ewige lewe voed en verkwik as wat ek die brood en die beker van die Here, as ontwyfelbare tekens van Christus se liggaam en bloed, uit die hand van die bedienaar ontvang en met die mond geniet.

(a) Matt 26:26-28; Mark 14:22-24; Luk 22:19, 20; 1 Kor 10:16, 17; 11:23-25; 12:13.

Vraag 76: Wat beteken dit om die gekruisigde liggaam van Christus te eet en sy bloed wat vergiet is, te drink?

Antwoord: Dit beteken nie slegs om met 'n gelowige hart die hele lyding en sterwe van Christus aan te neem en daardeur vergewing van sondes en die ewige lewe te verkry nie (a). Dit beteken boonop om deur die Heilige Gees, wat tegelyk in Christus en in ons woon, al hoe meer so met sy geseënde liggaam verenig te word (b), dat ons vlees van sy vlees en been van sy gebeente is (c), al is Christus nou in die hemel (d) en ons op die aarde. Dit wil sê dat ons deur een Gees - soos die ledemate van die liggaam deur een siel - ewig lewe en geregeer word (e).

(a) Joh 6:35, 40, 47, 48, 50, 51, 53, 54. (b) Joh 6:55, 56. (c) Ef 5:29, 30; 3:16; 1 Kor 6:15; 1 Joh 3:24; 4:13. (d) Kol 3:1; Hand 3:21; 1 Kor 11:26. (e) Joh 6:57; 15:1-6; Ef 4:15, 16.

Vraag 77: Waar het Christus beloof dat Hy die gelowiges so seker met sy liggaam en bloed sal voed en verkwik as wat hulle van hierdie gebreekte brood eet en uit hierdie beker drink?

Antwoord: By die instelling van die nagmaal, wat soos volg lui (a):

Die Here Jesus het in die nag waarin Hy oorgelewer is, brood geneem en, nadat Hy God daarvoor gedank het, het Hy dit gebreek en gesê: "Dit is my liggaam; dit is vir julle. Gebruik dit tot my gedagtenis. Net so het Hy na die maaltyd die beker geneem en gesê: "Hierdie beker is die nuwe verbond, wat deur my bloed beseël is. Gebruik dit, elke keer as julle daaruit drink tot my gedagtenis. Elke keer as julle van hierdie brood eet en uit die beker drink, verkondig julle die dood van die Here totdat Hy kom (1 Kor 11:23-26). Hierdie belofte word ook herhaal deur Paulus waar hy sê: "Die beker van danksegging, waarvoor ons God dank, is dit nie die gemeenskap met die bloed van Christus nie? Die brood wat ons breek, is dit nie die gemeenskap met die liggaam van Christus nie? Omdat dit een brood is, is ons, al is ons

baie, saam een liggaam, want ons het almal deel aan die een brood (1 Kor 10:16, 17).

(a) Matt 26:26-28; Mark 14:22-24; Luk 22:19, 20.

SONDAG 29

Vraag 78: Verander die brood en wyn dan in die werklike liggaam en bloed van Christus?

Antwoord: (a) Nee, maar soos die water by die doop nie in die bloed van Christus verander of die afwassing van die sonde self is nie, maar slegs 'n Goddelike teken en versekering daarvan (b), so verander die brood by die nagmaal nie in die liggaam van Christus self nie (c). Ooreenkomstig die aard en gebruik van die sakramente, word die brood egter die liggaam van Christus genoem (d).

(a) Matt 26:29. (b) Ef 5:26; Tit 3:5. (c) 1 Kor 10:16; 11:26. (d) Gen 17:10, 11; Eks 12:11, 13; 13:9; 1 Pet 3:21; 1 Kor 10:3, 4.

Vraag 79: Waarom noem Christus dan die brood "sy liggaam" en die beker "sy bloed" of die "Nuwe Testament in sy bloed" en waarom noem Paulus dit "die gemeenskap met die liggaam en bloed van Christus"?

Antwoord: Daar is gewigtige redes waarom Christus so sê: Hy wil ons daarmee leer dat soos brood en wyn die tydelike lewe onderhou, so voed sy gekruisigde liggaam en gestorte bloed, as die egte voedsel en drank, ons siele vir die ewige lewe (a). Verder wil Hy ons deur hierdie sigbare tekens en waarborge veral verseker dat ons net so seker deur die werking van die Heilige Gees aan sy ware liggaam en bloed deel kry, as wat ons hierdie heilige tekens met die liggaamlike mond tot sy gedagtenis ontvang (b). Hy verseker ons ook dat al sy lyding en gehoorsaamheid so seker ons eie is, asof ons self in eie persoon alles gely en die skuld vir ons sondes aan God ten volle betaal het.

(a) Joh 6:55. (b) 1 Kor 10:16.

SONDAG 30

Vraag 80: Wat is die onderskeid tussen die nagmaal van die Here en die Roomse mis?

Antwoord: Die nagmaal betuig aan ons dat ons volkome vergewing van al ons sondes het, ter wille van die enige offer van Jesus Christus wat Hy self eens en vir altyd aan die kruis volbring het (a), en dat ons deur die Heilige Gees in Christus ingelyf word (b), wat nou na sy menslike natuur in die hemel aan die regterhand van die Vader (c) is en daar deur ons aanbid wil word (d). Die Roomse mis daarenteen leer dat die lewendes en die gestorwenes nie deur die lyding van Christus vergewing van sondes het nie, tensy Christus nog daagliks vir hulle deur die priesters geoffer word. Verder dat Christus liggaamlik in die brood en wyn aanwesig is en derhalwe daarin aanbid moet word. Die mis is dus in wese niks anders nie as 'n verloëning van die enige offer en lyding van Jesus Christus, en 'n afgodery wat vervloek is (e).

(a) Heb 10:10, 12; 7:26, 27; 9:12, 25; Joh 19:30; Matt 26:28; Luk 22:19. (b) 1 Kor 10:16, 17; 6:17. (c) Joh 20:17; Kol 3:1; Heb 1:3; 8:1. (d) Matt 6:20, 21; Joh 4:21; Luk 24:52; Hand 7:55; Kol 3:1; Fil 3:20; 1 Tess 1:10. (e) Heb 9:26; 10:12, 14.

Vraag 81: Wie moet na die nagmaaltafel van die Here kom?

Antwoord: Hulle wat vanweë hulle sondes 'n afkeer van hulleself het, maar tog vertrou dat dit hulle om Christus wil vergewe is en dat die swakhede wat nog oor is, met sy lyding en sterwe bedek is; en dié wat ook begeer om hulle geloof hoe langer hoe meer te versterk en hulle lewe te verbeter. Maar die huigelaars en dié wat hulle nie van harte tot God bekeer nie, eet en drink 'n veroordeling oor hulleself (a).

(a) 1 Kor 11:28; 10:19-22.

Vraag 82: Moet dié mense ook aan die nagmaal toegelaat word wat met hulle belydenis en lewe wys dat hulle ongelowig en goddeloos is?

Antwoord: Nee, want so word die verbond van God onheilig en sy toorn oor die hele gemeente opgewek (a). Daarom is die Christelike kerk volgens die bevel van Christus en sy apostels verplig om sulke mense met die sleutels van die koninkryk van die hemel uit te sluit, totdat hulle verbetering van hulle lewe bewys.

(a) 1 Kor 11:20, 34; Jes 1:11; 66:3; Jer 7:21; Ps 50:16.

Die kerklike tug (Sondag 31)

SONDAG 31

Vraag 83: Wat is die sleutels van die koninkryk van die hemel?

Antwoord: Die verkondiging van die heilige evangelie en die Christelike tug. Met albei hierdie handeling word die koninkryk van die hemel vir die gelowiges oopgesluit en vir die ongelowiges toegesluit.

Vraag 84: Hoe word die koninkryk van die hemel deur die verkondiging van die heilige evangelie oop- en toegesluit?

Antwoord: Volgens die bevel van Christus word aan die gelowiges gesamentlik en afsonderlik verkondig en openlik betuig dat al hulle sondes hulle waarlik deur God ter wille van die verdienste van Christus vergewe is, so dikwels as wat hulle die belofte van die evangelie met 'n ware geloof aanneem. Daarenteen word aan al die ongelowiges en huigelaars verkondig dat die toorn van God en die ewige verdoemenis op hulle rus, solank hulle hulle nie bekeer nie (a). Volgens hierdie getuie van die evangelie sal God sowel in hierdie as in die toekomstige lewe, oordeel.

(a) Joh 20:21-23; Matt 16:19.

Vraag 85: Hoe word die koninkryk deur die Christelike tug toe- en oopgesluit?

Antwoord: Volgens die bevel van Christus word dié wat die naam Christen dra en tog 'n onchristelike leer huldig of hulle onchristelik gedra, eers herhaalde kere broederlik vermaan. As hulle egter nie van

hulle dwalinge of skandelige lewe wil afsien nie, moet dit aan die gemeente of aan die wat deur die gemeente daarvoor aangewys is, gesê word. As hulle hulle ook nie aan laasgenoemde se vermaninge steur nie, word hulle nie langer tot die heilige sakramente toegelaat nie en uit die Christelike gemeente en deur God self uit die ryk van Christus uitgesluit. Hulle word weer as lede van Christus en sy gemeente aangeneem wanneer hulle werklike verbetering beloof en bewys (a).

(a) Matt 18:15-17; 1 Kor 5:4, 5, 11; 2 Kor 2:6-8.

DIE DERDE DEEL: DIE DANKBAARHEID WAT ONS AAN GOD VIR DIE VERLOSSING VERSKULDIG IS (SONDAG 32-52)

SONDAG 32

Vraag 86: Waarom moet ons nog goeie werke doen, terwyl ons tog sonder enige verdienste van ons kant alleen uit genade deur Christus uit ons ellende verlos is?

Antwoord: Omdat Christus ons, nadat Hy ons met sy bloed gekoop het, ook deur sy Heilige Gees tot sy ewebeeld vernuwe, sodat ons met ons hele lewe bewys (a) dat ons God dankbaar is vir sy weldade en Hy deur ons geprys (b) word. Verder, sodat ons vir onself uit die vrugte van ons geloof sekerheid kan kry (c), en ons deur ons godvresende lewe ons naaste ook vir Christus kan wen (d).

(a) Rom 6:13; 12:1, 2; 1 Pet 2:5, 9; 1 Kor 6:20. (b) Matt 5:16; 1 Pet 2:12. (c) 2 Pet 1:10; Matt 7:17; Gal 5:6, 22. (d) 1 Pet 3:1, 2; Rom 14:19.

Vraag 87: Kan dié mense dan nie salig word wat in hulle goddelose ondankbare lewe volhard en hulle nie tot God bekeer nie?

Antwoord: Nee, glad nie. Want die Skrif sê dat geen onkuise, afgodedienaar, egbreker, dief, gierigaard, dronkaard, lasteraar, rower en sulkes die koninkryk van God sal beërwe nie (a).

(a) 1 Kor 6:9, 10; Ef 5:5, 6; 1 Joh 3:14.

SONDAG 33

Vraag 88: Uit hoeveel dele bestaan die ware bekering van die mens?

Antwoord: Uit twee dele: die afsterwing van die ou mens en die opstanding van die nuwe mens (a).

(a) Rom 6:1, 4-6; Ef 4:22-24; Kol 3:5, 6, 8-10; 1 Kor 5:7; 2 Kor 7:10.

Vraag 89: Wat is die afsterwing van die ou mens?

Antwoord: Dit is 'n hartlike berou daarvoor dat ons God deur ons sondes vertoorn het en daarom hoe langer hoe meer die sonde haat en daarvan wegvlug (a).

(a) Rom 8:13; Joël 2:13; Hos 6:1.

Vraag 90: Wat is die opstanding van die nuwe mens?

Antwoord: Dit is 'n hartlike vreugde in God deur Christus (a) en 'n lus en liefde om volgens die wil van God in alle goeie werke te lewe (b).

(a) Rom 5:1; 14:17; Jes 57:15. (b) Rom 6:10, 11; Gal 2:20.

Vraag 91: Wat is goeie werke?

Antwoord: Slegs dié wat uit 'n ware geloof (a), volgens die Wet van God (b), tot sy eer gedoen word (c), en nie dié wat op ons goeddunke of op oorgelewerde gebruike van mense gegrond is nie (d).

(a) Rom 14:23. (b) Lev 18:4; 1 Sam 15:22; Ef 2:10. (c) 1 Kor 10:31. (d) Eseg 20:18, 19; Jes 29:13; Matt 15:7-9.

Die Wet (Sondag 34-44)

SONDAG 34

Vraag 92: Hoe lui die Wet van die Here?

Antwoord: Toe het God al hierdie gebooië aangekondig (Eks 20:1-17; Deut 5:6-21): Ek is die Here, jou God wat jou uit Egipte, uit die plek van slawerny, bevry het.

Die eerste gebod:

Jy mag naas My geen ander gode hê nie.

Die tweede gebod:

Jy mag nie vir jou 'n beeld of enige afbeelding maak van wat in die hemel daarbo of op die aarde hieronder of in die water onder die aarde is nie. Jy mag hulle nie vereer of dien nie, want Ek, die Here jou God, eis onverdeelde trou aan My. Ek reken kinders die sondes van hulle vaders toe, selfs tot in die derde en vierde geslag van dié wat My haat, maar Ek betoon my liefde tot aan die duisendste geslag van dié wat My liefhet en my gebooie gehoorsaam.

Die derde gebod:

Jy mag die Naam van die Here jou God nie misbruik nie, want die Here sal die een wat sy Naam misbruik, nie ongestraf laat bly nie.

Die vierde gebod:

Sorg dat jy die sabbatdag heilig hou. Ses dae moet jy werk en alles doen wat jy moet, maar die sewende dag is die sabbat van die Here jou God. Dan mag jy geen werk doen nie, nie jy of jou seun of jou dogter of die man of vrou wat vir jou werk, of enige dier van jou of die vreemdeling by jou nie. Die Here het in ses dae die hemel en alles daarin gemaak, die aarde en alles daarop, die see en alles daarin. Op die sewende dag het Hy gerus, en daarom het die Here dit as gereelde rusdag ingestel en dit geheilig.

Die vyfde gebod:

Eer jou vader en jou moeder, dan sal jy lank bly woon in die land wat die Here jou God vir jou gee.

Die sesde gebod:

Jy mag nie moord pleeg nie.

Die sewende gebod:

Jy mag nie egbreuk pleeg nie.

Die agste gebod:

Jy mag nie steel nie.

Die negende gebod:

Jy mag nie vals getuienis teen 'n ander gee nie.

Die tiende gebod:

Jy mag nie iemand anders se huis begeer nie. Jy mag nie sy vrou begeer nie, ook nie 'n slaaf of slavin, 'n bees of 'n donkie, of enigiets anders wat aan hom behoort nie.

Vraag 93: Hoe word hierdie gebooie ingedeel?

Antwoord: In twee tafels (a), waarvan die eerste in vier gebooie ons leer hoe ons ons teenoor God moet gedra; die tweede in ses gebooie, wat ons aan ons naaste verskuldig is (b).

(a) Deut 4:13; Eks 34:28; Deut 10:3, 4. (b) Matt 22:37, 40.

Vraag 94: Wat gebied God in die eerste gebod?

Antwoord: Ek moet ter wille van my sieleheil en saligheid alle afgodery (a), towery, waarsêery, bygeloof (b), aanroeping van heiliges of ander skepsels (c) vermy en daarvan wegvlug. Ek moet die enige ware God reg leer ken (d), Hom alleen vertrou (e), my slegs aan Hom met alle nederigheid (f) en geduld onderwerp (g) en van Hom alleen alle goeie dinge (h) verwag. Ek moet Hom met my hele hart liefhê (i), vrees (j) en eer (k). Sodoende sien ek eerder van alle skepsels af as om in die minste teen sy wil te handel (l).

(a) 1 Joh 5:21; 1 Kor 6:10; 10:7, 14. (b) Lev 19:31; Deut 18:9, 10. (c) Matt 4:10; Op 19:10; 22:8, 9. (d) Joh 17:3. (e) Jer 17:5, 7. (f) 1 Pet 5:5. (g) Heb 10:36; Kol 1:11; Rom 5:3, 4; 1 Kor 10:10; Fil 2:14. (h) Ps 104:27; Jes 45:7; Jak 1:17. (i) Deut 6:5; Matt 22:37. (j) Deut 6:2; Ps 111:10; Spr 1:7; 9:10; Matt 10:28. (k) Matt 4:10; Deut 10:20. (l) Matt 5:29; 10:37; Hand 5:29.

Vraag 95: Wat is afgodery?

Antwoord: Dit is om in die plek van die enige ware God wat Hom in sy Woord geopenbaar het, of naas Hom iets anders uit te dink of te hê waarop jy jou vertrou stel (a).

(a) Ef 5:5; 1 Kron 16:26; Fil 3:19; Gal 4:8; Ef 2:12; 1 Joh 2:23; 2 Joh 9; Joh 5:23.

SONDAG 35

Vraag 96: Wat eis God in die tweede gebod?

Antwoord: Ons mag God op geen enkele manier afbeeld nie (a) en Hom op geen ander manier vereer as wat Hy in sy Woord beveel het nie (b).

(a) Jes 40:18, 19, 25; Deut 4:15, 16; Rom 1:23; Hand 17:29. (b) 1 Sam 15:23; Deut 12:30; Matt 15:19.

Vraag 97: Mag ons dan glad nie beelde maak nie?

Antwoord: God kan en mag op geen enkele manier afgebeeld word nie (a). Die skepsels mag wel afgebeeld word, maar God verbied dat ons van hulle afbeeldings maak en besit om dit te vereer en Hom daardeur te dien (b).

(a) Jes 40:25. (b) Eks 34:17; 23:24; 34:13; Num 33:52.

Vraag 98: Mag ons beelde as "boeke van die leke" in die kerkgebou toelaat?

Antwoord: Nee, want ons moet nie wyser as God wil wees nie. Hy wil sy Christene nie deur stom beelde nie (a), maar deur die lewende verkondiging van sy Woord laat onderrig (b).

(a) Jer 10:8; Heb 2:18. (b) Rom 10:14, 15, 17; 2 Pet 1:19; 2 Tim. 3:16, 17.

SONDAG 36

Vraag 99: Wat eis die derde gebod?

Antwoord: Ons mag die Naam van God nie laster of misbruik deur te vloek (a), deur 'n valse eed (b) of deur onnodig te sweer nie (c). Verder mag ons nie deur stil te bly of dit toe te laat, ons aan sulke verskriklike sondes skuldig maak nie (d). Kortom, ons mag die heilige Naam van God nie anders as met vrees en eerbied gebruik nie (e), sodat Hy deur ons reg bely (f), aangeroep (g) en in al ons woorde en werke geprys word (h).

(a) Lev 24:15, 16. (b) Lev 19:12. (c) Matt 5:37; Jak 5:12. (d) Lev 5:1; Spr 29:24. (e) Jer 4:2; Jes 45:23. (f) Matt 10:32; Rom 10:9, 10. (g) Ps 50:15; 1 Tim. 2:8. (h) Kol 3:17; Rom 2:24; 1 Tim. 6:1.

Vraag 100: Is dit dan so 'n groot sonde om die Naam van God te laster deur te sweer en te vloek dat God Hom ook oor elkeen vertoorn wat hierdie sonde nie sover moontlik teëgaan en verbied nie?

Antwoord: Ja seker (a), want geen sonde is groter en vertoorn God meer as die lastering van sy Naam nie. Daarom het Hy ook beveel om dit met die dood te straf (b).

(a) Spr 29:24; Lev 5:1. (b) Lev 24:16.

SONDAG 37

Vraag 101: Mag 'n mens ook godvresend by die Naam van God 'n eed sweer?

Antwoord: Ja, as die owerheid dit van sy onderdane eis of as die nood dit vereis om daardeur trou en waarheid te bevestig. Dit moet dan tot eer van God en tot heil van ons naaste gedoen word. Sodanige eedswering is op die Woord van God gegrond (a), en die gelowiges in die Ou en Nuwe Verbond het dit reg gebruik (b).

(a) Deut 6:13; 10:20; Jes 48:1; Heb 6:16. (b) Gen 21:24; 31:53; Jos 9:15; 1 Sam 24:23; 2 Sam 3:35; 1 Kon 1:29; Rom 1:9; 9:1; 2 Kor 1:23.

Vraag 102: Mag 'n mens ook by die heiliges of by ander skepsels sweer?

Antwoord: Nee, want om 'n regte eed te sweer, beteken dat ons God aanroep as die enigste kenner van die hart om vir die waarheid getuienis te gee en my te straf as ek vals sweer (a). Hierdie eer kom geen skepsel toe nie (b).

(a) 2 Kor 1:23; Rom 9:1. (b) Matt 5:34-36; Jak 5:12.

SONDAG 38

Vraag 103: Wat gebied God in die vierde gebod?

Antwoord: God wil eerstens dat die Woordbediening en die godsdiensoerrig in stand gehou word (a). Ek moet veral ook op die rusdag ywerig met die gemeente van God saamkom (b) om die

Woord van God te hoor (c), die sakramente te gebruik (d), die Here openlik aan te roep (e) en die Christelike liefdegawes te gee (f). Ten tweede moet ek elke dag van my lewe van my bose werke rus, en die Here deur sy Gees in my laat werk. So begin ek die ewige sabbat reeds in hierdie lewe (g).

(a) Tit 1:5; 2 Tim. 3:14; 1 Kor 9:13, 14; 2 Tim. 2:2; 3:15. (b) Ps 40:10, 11; 68:27; Hand 2:42. (c) 1 Tim. 4:13; 1 Kor 14:29. (d) 1 Kor 11:33. (e) 1 Tim. 2:1; 1 Kor 14:16. (f) 1 Kor 16:2. (g) Jes 66:23.

SONDAG 39

Vraag 104: Wat eis God in die vyfde gebod?

Antwoord: Ek moet my vader en moeder en almal wat oor my gestel is, alle eer, liefde en trou bewys. Aan hulle goeie leer en tug moet ek my met die verskuldigde gehoorsaamheid onderwerp (a). Ek moet ook met hulle gebreke geduld hê (b), omdat God ons deur hulle wil regeer (c).

(a) Ef 6:1, 2, 5; Kol 3:18, 20, 22; Ef 5:22; Spr 1:8; 4:1; 15:20; 20:20; Eks 21:17; Rom 13:1. (b) Spr 23:22; Gen 9:24; 1 Pet 2:18. (c) Ef 6:4, 9; Kol 3:20; Rom 13:2, 3; Matt 22:21.

SONDAG 40

Vraag 105: Wat eis God in die sesde gebod?

Antwoord: Ek mag nie self en ook nie deur iemand anders my naaste onteer, haat, beledig of doodmaak nie. Ek mag dit nie met my gedagtes, woorde of gebare doen nie en nog minder met die daad (a). Ek moet alle wraaksug laat vaar (b). Ek mag ook myself nie kwaad aandoen of moedswillig in gevaar begewe nie (c). Daarom dra die owerheid die swaard om doodslag te weer (d).

(a) Matt 5:21, 22; 26:52; Gen 9:6. (b) Ef 4:26; Rom 12:19; Matt 5:25; 18:35. (c) Rom 13:14; Kol 2:23; Matt 4:7. (d) Gen 9:6; Eks 21:14; Matt 26:52; Rom 13:4.

Vraag 106: Praat hierdie gebod net van doodmaak?

Antwoord: Deur doodmaak te verbied, leer God ons dat Hy die wortel daarvan (a), soos afguns, haat (b), woede (c) en wraaklus verafsku. Dit alles is vir Hom heimlike moord (d).

(a) Spr 14:30; Rom 1:29. (b) 1 Joh 2:11. (c) Jak 1:20; Gal 5:19-21. (d) 1 Joh 3:15.

Vraag 107: Het ons die gebod gehoorsaam as ons maar net nie ons naaste doodmaak, soos hierbo gesê is nie?

Antwoord: Nee, terwyl God afguns, haat en woede verbied, gebied Hy dat ons ons naaste moet liefhê soos onself (a). Ons moet teenoor hom geduldig, vredeliewend, sagmoedig, barmhartig en vriendelik wees (b), alles wat hom kan benadeel, so ver moontlik probeer voorkom (c) en selfs aan ons vyande goed doen (d).

(a) Matt 22:39; 7:12; Rom 12:10. (b) Ef 4:2; Gal 6:1, 2; Matt 5:5; Rom 12:18; Luk 6:36; Matt 5:7; 1 Pet 3:8; Kol 3:12. (c) Eks 23:5. (d) Matt 5:44, 45; Rom 12:20.

SONDAG 41

Vraag 108: Wat leer die sewende gebod ons?

Antwoord: Alle onkuisheid is deur God vervloek (a), en daarom moet ons dit hartgrondig haat (b). Daarenteen moet ons kuis en ingetoë lewe (c), sowel binne as buite die huwelik (d).

(a) Lev 18:28. (b) Jud 1:23. (c) 1 Tess 4:3-5. (d) Heb 13:4; 1 Kor 7:7.

Vraag 109: Verbied God in hierdie gebod niks meer as net egbrek en sulke skandes nie?

Antwoord: Omdat beide, ons liggaam en siel, 'n tempel van die Heilige Gees is, wil God dat ons altwee rein en heilig bewaar. Daarom verbied Hy alle onkuise dade, gebare, woorde (a), gedagtes, luste (b) en alles wat 'n mens daartoe kan verlei (c).

(a) Ef 5:3, 4; 1 Kor 6:18, 19. (b) Matt 5:27, 28. (c) Ef 5:18; 1 Kor 15:33.

SONDAG 42

Vraag 110: Wat verbied God in die agste gebod?

Antwoord: God verbied nie slegs dié diefstal (a) en roof (b) wat die owerheid straf nie, maar Hy beskou ook as diefstal al die skelmstreke en liste waardeur ons probeer om ons naaste se besittings in die hande te kry (c). Dit kan gebeur met geweld of 'n skyn van reg, soos deur die vervalsing van gewigte, lengtemaat, inhoudsmaat, goedere (d), geld, deur woeker (e) of enige middel wat God verbied. Hy verbied ook alle gierigheid (f) en alle misbruik en verkwisting van sy gawes (g).

(a) 1 Kor 6:10. (b) 1 Kor 5:10; Jes 33:1. (c) Luk 3:14; 1 Tess 4:6. (d) Spr 11:1; 16:11; Eseg 45:9, 10; Deut 25:13. (e) Ps 15:5; Luk 6:35. (f) 1 Kor 6:10. (g) Spr 23:20, 21; 21:20.

Vraag 111: Maar wat gebied God jou in hierdie gebod?

Antwoord: Ek moet die belange van my naaste, waar ek kan en mag, bevorder en hom so behandel soos ek wil hê dat hy my moet behandel (a). Daarby moet ek ook my werk getrou doen, sodat ek die behoeftiges in hulle nood kan help (b).

(a) Matt 7:12. (b) Ef 4:28.

SONDAG 43

Vraag 112: Wat eis die negende gebod?

Antwoord: Ek mag teen niemand valse getuienis aflê (a), niemand se woorde verdraai (b), nie 'n kwaadsteker of lasteraar wees nie (c), niemand onverhoed en ligtelik help veroordeel nie (d). Alle vorme van lieg en bedrieg moet ek as die duiwel (e) se eie werke vermy as ek nie die sware toorn van God oor my wil bring (f) nie. In regsake en in alle ander handelingte moet ek die waarheid liefhê, en opreg wees in wat ek sê en bely (g). My naaste se eer en goeie naam moet ek na my vermoë verdedig en bevorder (h).

(a) Spr 19:5, 9; 21:28. (b) Ps 15:3; 50:19, 20. (c) Rom 1:30. (d) Matt 7:1; Luk 6:37. (e) Joh 8:44. (f) Spr 12:22; 13:5. (g) 1 Kor 13:6; Ef 4:25. (h) 1 Pet 4:8.

SONDAG 44

Vraag 113: Wat eis die tiende gebod van ons?

Antwoord: Selfs die geringste begeerte of gedagte teen enige gebod van God mag nooit in ons hart opkom nie. Ons moet altyd en heelhartig vyande van alle sonde wees en 'n begeerte tot alle geregtigheid hê (a).

(a) Rom 7:7.

Vraag 114: Maar kan dié wat tot God bekeer is, hierdie gebooie volmaak gehoorsaam?

Antwoord: Nee, want selfs die allerheiligstes het, solank hulle in hierdie lewe is, nog maar 'n geringe begin van hierdie gehoorsaamheid (a), maar tog so dat hulle met 'n ernstige voorneme begin om nie alleen volgens sommige nie, maar volgens al die gebooie van God te lewe (b).

(a) 1 Joh 1:8; Rom 7:14, 15; Pred 7:20; 1 Kor 13:9. (b) Rom 7:22; Ps 1:2.

Vraag 115: Waarom laat God die Tien Gebooie dan so streng aan ons voorhou as niemand dit tog in hierdie lewe kan onderhou nie?

Antwoord: Eerstens, sodat ons gedurende ons hele lewe ons sondige natuur hoe langer hoe beter kan leer ken (a), en met groter verlange na die vergewing van sondes en na die geregtigheid in Christus kan soek (b). Tweedens moet ons ons sonder ophou beywer en God om die genade van die Heilige Gees bid, sodat ons altyd meer en meer na die ewebeeld van God vernuwe mag word totdat ons nie hierdie lewe die volmaaktheid as doel bereik (c).

(a) Rom 3:20; 1 Joh 1:9; Ps 32:5. (b) Matt 5:6; Rom 7:24, 25. (c) 1 Kor 9:24; Fil 3:12-14.

Die gebed (Sondag 45-52)

SONDAG 45

Vraag 116: Waarom is die gebed vir die Christene nodig?

Antwoord: Omdat dit die vernaamste deel van die dankbaarheid is wat God van ons eis (a). En omdat God sy genade en Heilige Gees alleen aan hulle wil gee wat Hom met hartlike versugtinge sonder ophou daarom bid en daarvoor dank (b).

(a) Ps 50:14. (b) Matt 7:7; Luk 11:9, 13; 1 Tess 5:17.

Vraag 117: Hoe moet 'n gebed wees wat God behaag en deur Hom verhoor word?

Antwoord: Eerstens moet ons alleen die enige ware God wat Hom in sy Woord geopenbaar het (a), van harte aanroep (b) vir alles waarvoor Hy ons beveel het om te bid (c). Tweedens moet ons ons nood en ellende reg en grondig ken (d), sodat ons ons voor sy Majesteit kan verootmoedig (e). Derdens het ons hierdie vaste grond (f) dat Hy ons gebed, hoewel ons dit nie verdien nie, tog ter wille van die Here Christus sekerlik wil verhoor (g), soos Hy dit vir ons in sy Woord beloof het (h).

(a) Op 19:10; Joh 4:22-24. (b) Rom 8:26; 1 Joh 5:14; Jak 1:5. (c) Joh 4:24; Ps 145:18. (d) 2 Kron 20:12. (e) Ps 2:11; 34:19; Jes 66:2. (f) Rom 10:14; Jak 1:6. (g) Joh 14:13; 16:23; Dan 9:18. (h) Matt 7:8; Ps 27:8.

Vraag 118: Wat het God ons beveel om van Hom te bid?

Antwoord: Alle geestelike en liggaamlike behoeftes wat Christus saamgevat het in die gebed wat Hy self aan ons geleer het (a).

(a) Jak 1:17; Matt 6:33.

Vraag 119: Hoe lui hierdie gebed?

Antwoord: Ons Vader wat in die hemel is,

laat u Naam geheilig word;

laat u koninkryk kom;

laat u wil ook op die aarde geskied,

net soos in die hemel;

gee ons vandag ons daaglikse brood;

en vergeef ons ons oortredinge

soos ons ook dié vergewe wat teen ons oortree;

en laat ons nie in versoeking kom nie,

maar verlos ons van die Bose.

want aan U behoort die koninkryk en die krag en die heerlikheid tot in ewigheid. Amen (sien endnoot 1).

(a) Matt 6:9-13; Luk 11:2-4.

SONDAG 46

Vraag 120: Waarom het Christus ons beveel om God as "ons Vader" aan te spreek?

Antwoord: Sodat Hy heel aan die begin van ons gebed in ons die kinderlike vrees en vertrouwe op God sal wek. Dat moet die grond van ons gebed wees, naamlik dat God deur Christus ons Vader geword het, en dat Hy ons veel minder dit wat ons van Hom in die geloof bid, sal weier as wat ons vaders ons aardse dinge ontsê (a).

(a) Matt 7:9-11; Luk 11:11-13.

Vraag 121: Waarom word hier bygevoeg: "Wat in die hemel is"?

Antwoord: Sodat ons van die hemelse majesteit van God nie aards moet dink nie (a) en van sy almag alles verwag wat ons vir liggaam en siel nodig het (b).

(a) Jer 23:23, 24; Hand 17:24, 25, 27. (b) Rom 10:12.

SONDAG 47

Vraag 122: Wat is die eerste bede?

Antwoord: "Laat u Naam geheilig word." Dit is: Gee allereers dat ons U reg ken (a) en dat ons U heilig, roem en prys in al u werke waarin u almag, wysheid, goedheid, geregtigheid, barmhartigheid en waarheid so skitter (b). Gee verder dat ons ons hele lewe, gedagtes, woorde en werke daarop sal rig dat u Naam nie om ons ontwil gelaster nie, maar geëer en geprys word (c).

(a) Joh 17:3; Jer 9:24; 31:33, 34; Matt 16:17; Jak 1:5; Ps 119:105. (b) Ps 119:137; Luk 1:46, 47, 68, 69; Rom 11:33. (c) Ps 71:8; 115:1.

SONDAG 48

Vraag 123: Wat is die tweede bede?

Antwoord: "Laat u koninkryk kom." Dit is: Regeer ons so deur u Woord en Gees dat ons ons hoe langer hoe meer, aan U onderwerp (a). Bewaar u kerk en laat dit groei (b). Vernietig die werke van die duiwel, elke mag wat teen U opstaan, en alle kwaadwillige planne wat teen u heilige Woord bedink word (c), totdat die volkomenheid van u ryk kom (d), waarin U alles in almal sal wees (e).

(a) Ps 143:10; 119:5; Matt 6:33. (b) Ps 51:20; 112:6. (c) 1 Joh 3:8; Rom 16:20. (d) Op 22:20; Rom 8:22, 23. (e) 1 Kor 15:28.

SONDAG 49

Vraag 124: Wat is die derde bede?

Antwoord: "Laat u wil ook op die aarde geskied, net soos in die hemel." Dit is: Gee dat ons en alle mense ons eie wil prysgee (a) om aan u wil, wat alleen goed is, sonder enige teëpraterij gehoorsaam te wees (b), sodat elkeen sy amp en beroep net so gewillig en getrou kan beoefen en uitvoer (c) soos die engele in die hemel (d).

(a) Matt 16:24; Tit 2:11, 12. (b) Luk 22:42; Ef 5:10; Rom 12:2. (c) 1 Kor 7:24. (d) Ps 103:20, 21.

SONDAG 50

Vraag 125: Wat is die vierde bede?

Antwoord: "Gee ons vandag ons daaglikse brood." Dit is: Versorg ons met alles wat vir die liggaam nodig is (a), sodat ons daardeur erken dat U die enigste Bron is van alles wat goed is (b), en dat al ons sorg en arbeid en ook u gawes sonder u seën ons nie kan baat nie (c). Gee daarom dat ons ons vertrouwe van alle skepsele aftrek, en op U alleen stel (d).

(a) Ps 145:15; 104:27; Matt 6:26. (b) Jak 1:17; Hand 14:17; 17:27. (c) 1 Kor 15:58; Deut 8:3; Ps 37:16; 127:1, 2. (d) Ps 55:23; 62:11; 146:3; Jer 17:5, 7.

SONDAG 51

Vraag 126: Wat is die vyfde bede?

Antwoord: "Vergeef ons ons oortredinge, soos ons ook dié vergewe wat teen ons oortree." Dit is: Reken ons, arme sondaars, al ons misdade asook die boosheid wat ons nog aankleef, ter wille van die bloed van Christus, nie toe nie (a). Ons bid dit van U omdat ons hierdie bewys van u genade in ons vind: dat ons die ernstige voorneme het om ons naaste van harte te vergewe (b).

(a) Ps 51:3; 143:2; 1 Joh 2:1; Rom 8:1. (b) Matt 6:14.

SONDAG 52

Vraag 127: Wat is die sesde bede?

Antwoord: "En laat ons nie in versoeking kom nie, maar verlos ons van die Bose." Dit is: Ons is in onself so swak dat ons nie een oomblik staande kan bly nie (a). Daarby hou ons doodsvyande, die duiwel (b), die wêreld (c) en ons eie sondige natuur (d), nie op om ons aan te val nie. Wil U ons tog deur die krag van u Heilige Gees staande hou en versterk, sodat ons teen hulle sterk teenstand kan bied en in hierdie geestelike stryd nie beswyk (e) nie, totdat ons eindelijk die oorwinning volkome behaal (f).

(a) Joh 15:5; Ps 103:14. (b) 1 Pet 5:8; Ef 6:12. (c) Joh 15:19. (d) Rom 7:23; Gal 5:17. (e) Matt 26:4; Mark 13:33. (f) 1 Tess 3:13; 5:23.

Vraag 128: Hoe sluit jy jou gebed af?

Antwoord: "Want aan U behoort die koninkryk en die krag en die heerlikheid tot in ewigheid." Dit is: Ons bid dit alles van U omdat U as ons Koning, wat mag oor alles het, ons alle goeie dinge wil en kan gee (a) sodat daardeur nie ons nie, maar u heilige Naam ewig geprys sal word (b).

(a) Rom 10:12; 2 Pet 2:9. (b) Joh 14:13; Jer 33:8, 9; Ps 115:1.

Vraag 129: Wat beteken die woord "Amen"?

Antwoord: "Amen" wil sê: Dit is waar en seker. Want my gebed is baie sekerder deur God verhoor as wat ek in my hart voel dat ek dit van Hom begeer (a).

(a) 2 Kor 1:20; 2 Tim. 2:13.

1. In die grondteks ontbreek die gebruikelike woorde: "Aan u behoort die koninkryk en die krag en die heerlikheid tot in ewigheid. Amen." Dit word in die teks gelaat omdat die saak waaroor dit gaan, volgens die Heilige Skrif korrek is

Historiese oorsig

Nadat Luther in 1517 sy 95 stellings aan die kerkdeure in Wittenberg vasgespyker het, het die dinge vinnig begin gebeur en het die Kerkhervorming op verskillende plekke in die huidige Europa begin deurbreek en begin om veld te wen.

Die groot probleem was dat al die mense van daardie tyd nog in die Rooms-Katolieke Kerk gebore is en grootgeword het en geleer het uit hierdie Kerk se leer. Dit was dus dringend noodsaaklik vir die kerkhervormers om kort en eenvoudige samevattinge van die hoofpunte van die suiwer Christelike leer wat uit die Bybel geput is, op te stel en om die lidmate daaruit op te voed in die regte kennis en vrees van die Almagtige en van sy saligmakende Woord as die enigste fondament van alle deugde en gehoorsaamheid. As gevolg hiervan het daar talle kategismusse, beide van Lutherse en Calvinistiese oorsprong, ontstaan. Rondom die ontstaan van die **Heidelberges Kategismus** was die twee kategismusse wat Leo die Jood in 1534 en 1535 vir gebruik in Zürich opgestel het en dié van Bullinger, in 1561 vir dieselfde stad opgestel, belangrik; so ook Calvin se kategismus vir gebruik in Genève van 1545 en die twee Londense kategismusse wat onderskeidelik deur Johannes" Lasco en Marten Micron in 1551 en 1552 opgestel is, asook die kategismus wat in Emden, in Oos-Friesland gebruik is en hoofsaaklik die werk van" Lasco was.

Destyds was daar in die gebied wat ons vandag Duitsland noem, 'n hele paar Calvinistiese gebiede, onder andere die gebied van die Palts met die hoofstad Heidelberg wat vandag nog bekend is. Die regeerder daarvan was toe die keurvors Frederik III, wat sy regeeramp op dié wyse gesien het dat hy nie net vir rus, vrede, orde en die deugsame wandel van sy onderdane moes sorg nie, maar ook vir die regte kennis en vrees van die Almagtige en van sy Woorde. By die volk wat onder die pousdom sonder kategismus opgegroeï het, het keurvors Frederik allerlei verkeerdhede, misverstand en onordelikheid' bespeur en dit het hy toegeskryf aan die feit dat hulle geen eendragtige onderwysing uit 'n eenstemmige kategismus gehad het nie.

Daarom het hy die inisiatief geneem en aan ons hele Teologiese Fakulteit alhier en aan al die superintendente en vernaamste kerkdienaars opdrag gegee om 'n opsommende onderrig ofte wel 'n Kategismus van ons Christelike Godsdiens uit die

Woord van God op te stel; beide in die Duitse en in die Latynse taal. Die hoogleraar Zacharias Ursinus het met die oog op die opstelling van 'n nuwe kategismus self twee kategismusse opgestel, sy Groot Kategismus en sy Klein Kategismus. Die werkkomitee waarin hy 'n aktiewe rol moes gespeel het, het in die opstelling van die **Heidelbergse Kategismus** ruim gebruik gemaak van hierdie twee kategismusse en ook van die sewe Calvinistiese kategismusse wat ons vroeër genoem het. Hulle kon dus op die skouers staan van die opstellers van vroeëre kategismusse en hulle kon van hierdie mense se arbeid, insigte en ervaring gebruik maak. Olevianus gee dan ook erkenning hieraan wanneer hy in April 1563 in verband met die **Heidelbergse Kategismus** aan Bullinger skryf en sê dat die Heidelberger se helderheid grotendeels aan Bullinger te danke is en aan die blinkende vernuf van die Switserse. Die **Heidelbergse Kategismus** is ook vergelyk en krities afgegrens teen die Roomse en Lutherse kategismusse. Een opvallende verskil met die Lutherse kategismusse was dan dat dit die **Tien Gebooie** uitgelê het, nie onder die leerstuk van die kennis van ons sonde nie, maar saam met die **Ons Vader** onder die leerstuk van die dankbaarheid.

Nadat 'n groot kerkvergadering agt dae lank die opgestelde kategismus grondig bespreek en seker ook gewysig het, het die afgevaardigdes die kategismus byna eenstemmig aanvaar. Op Sondag, 17 Januarie 1563 het hulle tot meerdere bevestiginge nagmaal gevier; die volgende dag het keurvors Frederik hulle toegesprek en op Dinsdag, 19 Januarie 1563 is dit officieel te Heidelberg onderteken, waarna dit in die skole, kategese en erediens gebruik is.

Baie gou het ook ander gebiede die uitmuntende kwaliteite van die **Heidelbergse Kategismus** besef en dit as leerboek aanvaar.

Die Nederlandse vertaling van Petrus Datheen het via Nederland ook na ons land gekom. Vir byna al die jare was die Kategismus of die direkte bron of die basis van die kategetiese onderrig van ons kerke en ons gebruik dit vandag nog in ons kategismusprediking.

UIT DIE VOORREDE BY DIE KERKORDE

Oor die Kategismus

In ons Christelike godsdiens beteken kategismus 'n kort en eenvoudige, mondelingse oorsig oor die belangrikste dele van die Christelike leer, waarin van die jongmense en

eenvoudiges gevra en gehoor word wat hulle geleer het. Alle gelowiges het van die vroegste tyd van die Christelike kerk af hulle daarvoor beywer om hulle kinders tuis, en in skole en kerke, te onderrig in die eerbied vir die Here, sonder twyfel ook om die volgende redes, redes wat ons ook daartoe moet beweeg. Eerstens het hulle waarskynlik in gedagte gehad dat die aangebore boosheid die oorhand sou kry en kerke en burgerlike regering bedorwe sou laat raak as dit nie betyds met heilsame leer bestry word nie. Tweedens het die uitdruklike bevel van God hulle daartoe verplig, Eksodus 12, 13; Deuteronomium 4, 6 en 11, hoofstukke waar die Here die volgende sê:

"Hierdie gebooië wat ek jou vandag gegee het, moet in jou gedagtes bly. Jy moet dit inskerp by jou kinders en met hulle daarvoor praat as jy in jou huis is en as jy op pad is, as jy gaan slaap en as jy opstaan." Laastens, net soos die kinders van die Israeliete nie die besnyding, wanneer hulle tot hulle verstand gekom het, onderrig is oor die geheimenis van dié verbondsteken en ook oor die verbond met God, so moet ons kinders onderrig word oor hulle doop en oor die ware Christelike geloof en boetedoening, sodat hulle hulle geloof voor die hele Christelike gemeente sal bely voordat hulle toegelaat word tot die tafel van die Here. Hierdie gebruik om die kategese te bedryf, wat sy oorsprong het in die bevel van God, het in die Christelike kerk bly bestaan totdat die ellendige Satan deur die antichris, die pous, ook hierdie goeie instelling, net soos alle ander, verbreek en in die plek daarvan die smeermiddel, belediging en ander gruwels gesit het wat hy die vormsel noem.

Die Kategismus moet dus op die volgende wyse gebruik word

Omdat die ouer mense onder die pousdom sonder Kategismus opgegroeï het en maklik vergeet waaroor die Christelike geloof gaan, is dit nodig dat op alle Sondae en feesdae in dorpe en stede die kerklike ampsdraers voordat die prediking begin, 'n stuk uit die Kategismus duidelik en verstaanbaar aan die mense sal voorlees, sê dat dit in nege Sondae voorgelees word; die eerste Sondag tot voor die tweede deel, die tweede Sondag tot voor die artikel oor God die Seun, die derde tot voor die vraag oor die hemelvaart van Christus, die vierde tot voor die vraag: "Maar wat baat dit jou nou dat jy dit alles glo?", die vyfde tot voor die heilige nagmaal, die sesde tot voor die derde deel van die Kategismus, die sewende tot voor die vraag: "Wat eis God in die vyfde gebod?", die agste tot voor die gebed, die negende tot aan die einde van die gebed. Op die tiende Sondag moet die pastor voor die prediking die spreuke voorlees

waarin elkeen vermaan word oor sy beroep, soos dit aan die einde van die Kategismus verskyn.

Verder moet elke Sondagmiddag op 'n uur wat plaaslik pas, kategismusprediking gehou word op die volgende wyse: Na die gesange moet die kerklike ampsdraer die **Ons Vader** bid en God aanroep om die regte verstaan van sy Woord. Daarna moet hy die **Tien Gebooie** duidelik aan die gemeente voorlees. Dan moet hy dié wat die vrae waaroor reeds gepreek is, nog nie kon leer nie, ondervra en stelselmatig eers 'n tyd lank op die teks en daarna algaande op die vraagstuk afstuur. Daarop laat hy etlike van die jongmense 'n bepaalde getal vrae in die Kategismus opsê wat in die voorafgaande prediking verklaar is en veral dié wat in die volgende prediking verklaar sal word, vrae wat hulle vantevore in die skool of tuis geleer het. (Vir dié doel het ons die Kategismus in Sondae laat verdeel). Wanneer dié vrae so in teenwoordigheid van die gemeente deur etlike jongmense opgesê is, moet die ampsdraer 'n aantal van die volgende vrae eenvoudig en kortliks verklaar en uitlê, sodat hy die Kategismus minstens een maal per jaar deurpreek.

VOORREDE BY DIE EERSTE UITGAWE

Ons, Frederik, deur God se genade Paltsgraaf aan die Ryn, hoofhofbeampte en keurvors van die Heilige Romeinse Ryk, hertog in Beiere, ensovoorts, bring ons vriendelike groete oor aan almal en elkeen van ons superintendente, Pastore, Predikers en ander ampsdraers in kerke en skole in ons keurvorstedom, die Paltsgraafskap aan die Ryn. Ons bepaal hiermee dat u kennis neem van die volgende:

Daartoe gemaan deur die Goddelike Woord en ook deur natuurlike plig en gesindheid, het ons die verantwoordelikheid aanvaar en ons voorgeneem om die amp, beroep en regering wat God aan ons opgedra het, uit te voer en te reël nie alleen met die oog op 'n vreedsame en rustige bestaan nie, maar ook met die oog op die handhawing van die ingetoë, opregte en deugsame gedrag en lewe van ons onderdane, vernaamlik egter ook om hulle steeds meer te lei en te bring tot regskepe kennis van en eerbied vir die Almagtige en sy saligmakende Woord, as die enigste fondament van alle deugde en gehoorsaamheid. Ons wil ook graag van harte bevorder dat hulle hulle voluit sal beywer vir hulle ewige en tydelike welvaart en wil hulle soveel as wat ons kan, help om hulle daarby te hou.

By ons bewindsaanvaarding het ons gevind dat ons liewe neefs en voorgangers, Paltsgrawe, keurvorste, ensovoorts, van loflike en salige nagedagtenis, allerhande Christelike en nuttige reëlings gemaak en beplan het tot bevordering van die eer van God en die handhawing van burgerlike dissipline en beleid.

Dié maatreëls is egter nie met die nodige erns deur almal deurgevoer nie en die verwagte en begeerde vrugte het nie gevolg nie en kan nie gesien word nie. Dit noodsaak ons om dié reëlings nie alleen opnuut van krag te maak nie, maar ook te verbeter en uit te brei en verdere voorsiening te maak. Ons vind dit 'n ernstige leemte dat oral in ons keurvorstedom die opgroeiende jeug op 'n baie nalatige wyse opgevoed en onderrig word, in die skole sowel as die kerke. Deels word dit glad nie gedoen nie, deels nie eenvormig nie en volgens geen vaste, sekere en duidelike leerboek nie, maar volgens elkeen se eie plan en goeddunke. Naas baie ander groot verkeerdhede het dit tot gevolg gehad dat die jeug in hoë mate sonder eerbied vir God en sonder kennis van sy Woord opgegroeï het, geen eenvormige onderwys ontvang het nie of andersyds met omslagtige, onnodige vrae en soms selfs met verkeerde leer belas is.

Sonder die regte onderwys kan nog die Christelike nog die wêreldlike ampte, nog die regering nog die huishoudings bestendig onderhou word. Dissipline en eerbaarheid en alle ander goeie deugde moet by onderdane toeneem en opbloeï. Die jeug moet van die begin af in die eerste plek opgevoed word in die suiwere en ook eenvormige leer van die heilige evangelie en in die regskepe kennis van God, en voortdurend daarin geoefen word.

Ons het dit dus hoogs noodsaaklik geag om hieraan, as die belangrikste element van ons regering, behoorlik aandag te gee, die verkeerdheid en ongelykheid af te skaf en noodsaaklike verbetering aan te bring.

Daarom het ons met die advies en medewerking van ons hele teologiese fakulteit alhier en ook van alle superintendente en die belangrikste kerklike ampsdraers, 'n samevattende onderrig of Kategismus van ons Christelike godsdiens uit die Woord van God laat opstel en vasstel, in Duits sowel as Latyn. Daarmee sal die jeug voortaan in kerke en skole Godsaliglik onderrig word en eenstemmig daartoe opgevoed word. Ook die predikers en skoolmeesters sal 'n seker en vaste vorm en maatstaf hê hoe

hulle in die onderrig van die jeug moet optree, en nie na eie goeddenke die daaglikse onderrig onderneem of verkeerde leer invoer nie.

Ons vermaan en beveel almal en elkeen van u vriendelik en ernstig dat u die opgestelde kategismus of onderrig dankbaar sal aanvaar ter wille van die eer van God en ter wille van ons onderdane, en ook ter wille van die nut en voordeel vir u eie siele, en dat u die Kategismus korrek, vlytig en deeglik by die jeug sal inskerp in skole en in kerke, en ook by die gewone man van die kansel af, dat u daarvolgens sal leer, doen en lewe. Die ongetwyfelde hoop en vooruitsig bestaan dat die Almagtige ook verbetering van lewe en tydelike en ewige welvaart sal verleen en laat ervaar wanneer die jeug van jongs af so met erns onderrig en opgevoed word in die Woord van God. Dit is ons wens dat sal gebeur wat hierbo gestel is, en dit word na u vir uitvoering verwys.

Gegee te Heidelberg op Dinsdag die negentiende dag van Januarie, in die jaar duisend vyfhonderd drie en sestig na die geboorte van Christus ons liewe Heer en Saligmaker.

Dordtse Leerreëls

DIE DORDTSE LEERREËLS

Die beslissing van die Nasionale Sinode van die Gereformeerde Kerke van die Verenigde Nederlande, wat in die jare 1618 en 1619 in Dordrecht gehou is, oor die vyf bekende leerstellings waaroor in die Gereformeerde Kerke van hierdie Verenigde Nederlande verskil ontstaan het.

Hoofstuk 1

Goddelike uitverkiesing en verwerping (1-18)

1. Alle mense het in Adam gesondig en hulle skuldig gemaak aan die vloek en die ewige dood. Daarom sou God niemand veronreg het as dit sy wil was om die hele menslike geslag in die sonde en vervloeking te laat bly en vanweë die sonde te veroordeel nie. Daarom leer die apostel: "...die hele wêreld is strafwaardig voor God" (Rom 3:19); "...almal het gesondig en (is ver van God af)" (Rom 3:23), en: "Die loon wat die sonde gee, is die dood..." (Rom 6:23).

2. Die liefde van God is egter hierin geopenbaar dat Hy sy eniggebore Seun in die wêreld gestuur het, "...sodat dié wat in Hom glo, nie verlore sal gaan nie maar die ewige lewe sal hê" (Joh 3:16). (Vergelyk ook 1 Joh 4:9).

3. Om mense tot geloof te bring, stuur God uit louter goedheid verkondigers van hierdie vreugdevolle boodskap na wie Hy wil en wanneer Hy wil. Deur hulle diens word die mense geroep tot bekering en geloof in Christus, die gekruisigde, want: "...hoe kan jy in Hom glo as jy nie van Hom gehoor het nie? En hoe kan jy van Hom hoor sonder iemand wat preek? En hoe kan iemand preek as hy nie gestuur is nie" (Rom 10:14, 15)?

4. Die toorn van God bly op hulle wat hierdie evangelie nie glo nie. Hulle wat die evangelie egter aanneem en die Verlosser, Jesus, met 'n ware en lewende geloof omhels, word deur Hom van die toorn van

God en van die verderf verlos, en Hy skenk hulle die ewige lewe (Joh 3:36; Mark 16:16).

5. Die oorsaak of skuld van daardie ongeloof, net soos van alle ander sondes, lê beslis nie by God nie, maar by die mens. Die geloof in Jesus Christus en die saligheid deur Hom is egter 'n genadegawe van God. Soos geskrywe is: "Julle is inderdaad uit genade gered, deur geloof. Hierdie redding kom nie uit julleself nie; dit is 'n gawe van God" (Ef 2:8). En so ook: "God het julle die voorreg gegee om Christus te dien, nie alleen deur in Hom te glo nie, maar ook deur vir Hom te ly" (Fil 1:29).

6. Dat God in die tyd die gawe van die geloof aan sommige mense skenk en aan ander dit nie skenk nie, volg uit sy ewige besluit. Immers: "Dit is van ouds af bekend" (Hand 15:18), "...Hy wat alles laat gebeur volgens sy raadsbesluit" (Ef 1:11). Volgens hierdie besluit maak God genadiglik die harte van die uitverkorenes ontvanklik - hoe verhard hierdie harte ook al mag wees - en buig hulle om tot geloof. Volgens sy regverdige oordeel laat Hy egter hulle wat nie uitverkies is nie, in hulle boosheid en verharding bly. Veral hierin kom vir ons tot openbaring die diepe, barmhartige en tegelyk regverdige onderskeiding tussen die mense wat almal ewe verlore is. Dit is die besluit van die uitverkiesing en verwerping wat in die Woord van God geopenbaar is. Verkeerde, onreine en onstandvastige mense verdraai hierdie leer tot hulle eie verderf, maar aan die heiliges en godvresendes gee dit 'n onuitspreeklike troos.

7. Hierdie uitverkiesing is 'n onveranderlike voorneme van God. Daarvolgens het Hy nog voor die skepping 'n sekere aantal mense uit die hele menslike geslag uitverkies.

Hierdie menslike geslag het deur hulle eie skuld van hulle oorspronklike ongeskondenheid in sonde en verderf verval. Die uitverkorenes is dus nie beter of waardiger as die ander nie, maar verkeer saam met die ander in die gemeenskaplike ellende.

Nogtans het Hy hulle, uit volkome vrye welbehae van sy wil en uit louter genade, tot die saligheid in Christus uitverkies.

God het Christus ook van ewigheid af tot Middelaar en Hoof van al die uitverkorenes en tot Fondament van die saligheid gestel. So het Hy ook besluit om die uitverkorenes aan Christus te gee om hulle salig te maak.

Deur sy Woord en Gees roep en trek God die uitverkorenes kragdadiglik tot gemeenskap met Hom. Hy het dus besluit om aan die uitverkorenes die ware geloof in Christus te gee, hulle te regverdig en te heilig en om hulle, wat kragtig in die gemeenskap van sy Seun bewaar word, uiteindelik as bewys van sy barmhartigheid en tot lof van sy oorvloedige en heerlike genade, te verheerlik.

Soos geskrywe is: “So het Hy, nog voordat die wêreld geskep is, ons in Christus uitverkies om heilig en onberispelik voor Hom te wees. In sy liefde het Hy ons, volgens sy genadige beskikking, toe ook al daarvoor bestem om deur Jesus Christus sy kinders te wees. Daarom moet ons God prys vir sy groot genade wat Hy in sy geliefde Seun vrylik aan ons geskenk het” (Ef 1:4, 5, 6). En elders: “Dié wat Hy daartoe bestem het, het Hy ook geroep. En dié wat Hy geroep het, het Hy ook vrygespreek. En dié wat Hy vrygespreek het, het Hy ook verheerlik” (Rom 8:30).

8. Hierdie uitverkiesing is nie veelvoudig nie, maar een en dieselfde vir almal wat salig word, in die Ou sowel as in die Nuwe Testament. Die Skrif verkondig immers aan ons net een welbehae, voorneme en raad van die wil van God. Hiervolgens het Hy ons van ewigheid af uitverkies tot die genade sowel as tot die heerlikheid, tot die saligheid sowel as tot die weg van die saligheid wat Hy voorberei het, sodat ons daarin kan wandel (Ef 1:4, 5; 2:10).

9. Hierdie uitverkiesing het nie op grond van die vooruitgesiene geloof, geloofsgehoorsaamheid, heiligheid of enige ander goeie hoedanigheid of geskiktheid van die mens tot stand gekom nie. Dit alles kan nooit vooraf as rede of voorwaarde vir die uitverkiesing van

die mens vereis word nie. Die uitverkiesing is immers die oorsaak van geloof en geloofsgehoorsaamheid, heiligheid, ensovoorts. Daarom is die uitverkiesing die fontein van alle saligheid waaruit geloof, heiligheid en al die ander saligmakende gawes, en uiteindelik die ewige lewe self, as vrugte en gevolge daarvan voortvloei. Die apostel getuig immers: Hy het ons uitverkies “...om heilig en onberispelik voor Hom te wees” (Ef 1:4), en **nie ómdat** ons alreeds so was nie.

10. Die oorsaak van hierdie genadige uitverkiesing is inderdaad slegs die welbehae van God. Dit bestaan nie daarin dat Hy uit alle moontlikhede, sekere menslike hoedanighede of dade as ’n voorwaarde vir die saligheid uitgekies het nie. Dit bestaan wel hierin dat Hy sekere bepaalde mense uit die hele menigte van sondaars as sy eiendom aangeneem het.

Soos geskrywe is: “Toe haar kinders nog nie gebore was nie en ook nog niks goeds of kwaads gedoen het nie, toe is al vir haar (naamlik Rebekka) gesê: “Die oudste sal die jongste dien.” Daar staan ook geskrywe: “Vir Jakob het ek liefgehad, maar vir Esau het Ek gehaat ...” (Rom 9:11, 12, 13); en: “Almal wat vir die ewige lewe bestem was, het gelowig geword” (Hand 13:48).

11. God self is alwys, onveranderlik, alwetend en almagtig, en daarom kan sy daad van uitverkiesing nie ongedaan maak, oorgedoen, verander, herroep of afgebreek word nie. Die uitverkorenes kan ook nie verwerp of in getal verminder word nie.

12. Die uitverkorenes word op God se tyd van hulle ewige en onveranderlike uitverkiesing tot saligheid verseker. Dit gebeur verskillend en nie vir almal in gelyke mate nie.

Hierdie versekering ontvang hulle nie as hulle nuuskierig die verborgenhede en dieptes van God probeer deursoek nie.

Hulle ontvang die sekerheid egter as hulle in hulleself die onfeilbare vrugte van die uitverkiesing, soos in die Woord van God aangewys, met geestelike blydschap en heilige vreugde waarneem.

Hierdie onfeilbare vrugte van die uitverkiesing is die ware geloof in Christus, die kinderlike vrees van God, die droefheid oor die sonde volgens die wil van God, die honger en dors na die geregtigheid, ensovoorts (2 Kor 13:5).

13. Vir die kinders van God is die besef en die sekerheid van hierdie uitverkiesing daagliks steeds meer rede om hulle voor die aangesig van God te verootmoedig, om die diepte van sy barmhartigheid te aanbid, om hulleself te reinig en om Hom, wat hulle eerste so uitnemend liefgehad het, ook van hulle kant vurig lief te hê.

Dit is dan ook onmoontlik dat hierdie leer van die uitverkiesing en die besinning daarvoor die kinders van God sal laat ophou om die gebooi van God te gehoorsaam, of dat hulle onverskillig sou word deur 'n sondige lewe te lei.

Deur die regverdigde oordeel van God is dit juis die geval met hulle wat die genade van die uitverkiesing ligtelik vir hulleself toe-eien of ydellik en ligsinnig daarvoor praat, sonder dat hulle begeer om in die weë van die uitverkorenes te wandel.

14. Hierdie leer van die Goddelike uitverkiesing is verder, volgens die wyse besluit van God, deur die profete, deur Christus self en deur die apostels in sowel die Ou as die Nuwe Testament, verkondig. Daarna is dit in die Heilige Skrif bekend gemaak en bewaar.

Daarom moet dit vandag nog op die regte tyd en plek in die kerk van God - waarvoor dit in die besonder bestem is - uiteengesit word. Hierdie leer moet egter oordeelkundig, met gelowige eerbied en heilige ontsag, sonder 'n nuuskierige ondersoek na die weë van die Allerhoogste, verkondig word.

Dit alles moet gebeur tot eer van die heilige Naam van God en tot 'n lewende troos vir sy volk (Hand 20:27; Rom 12:3; 11:33, 34; Heb 6:17, 18).

15. Verder toon die Heilige Skrif hierdie ewige en onverdiende genade van ons uitverkiesing baie duidelik aan en verkondig dit nadruklik aan ons. Dit getuig bowendien dat nie alle mense uitverkies

is nie, maar dat sommige nie uitverkies is nie of in die ewige uitverkiesing van God verbygegaan is. God het besluit om hulle, na sy volkome vrye, regverdige, onberispelike en onveranderlike welbehae, in die gemeenskaplike ellende te laat bly. Daarin het hulle hulleself deur hulle eie skuld gestort. God het immers besluit om nie aan hulle die saligmakende geloof en die genade van die bekering te gee nie. Om sy geregtigheid te openbaar, het God besluit om hierdie mense aan hulleself oor te laat, hulle onder sy regverdige oordeel te laat bly en om hulle nie alleen oor hulle ongeloof nie, maar ook oor al hulle ander sondes, te veroordeel en ewig te straf.

Dit is die besluit van **die Verwerping**, wat God hoegenaamd nie tot bewerker van die sonde maak nie, want dit sou 'n godslasterlike gedagte wees.

Inteendeel, dit sê juis dat God 'n gedugte, onberispelike en regverdige Regter is wat die sonde straf.

16. Hulle wat die lewende geloof in Christus, die vaste vertrouwe, die gewetensrus, die beoefening van kinderlike gehoorsaamheid en die roem in God deur Christus nog nie ten volle ervaar nie - ofskoon hulle die middele gebruik waardeur God hulle belooft het om hierdie dinge in ons te bewerk - moet nie mismoedig word wanneer hulle van die verwerping hoor nie.

Hulle moet hulleself ook nie onder die verworpenes reken nie, maar ywerig voortgaan om die middele te gebruik, vurig verlang na die tyd van oorfloediger genade en dit ook met eerbied en ootmoed verwag. Hulle wat ernstig begeer om hulle tot God te bekeer, om Hom alleen gehoorsaam te wees en van die liggaam van die dood verlos te word, maar op die pad van die vroomheid en die geloof nog nie so ver gekom het as wat hulle wel wou nie, behoort nog minder die leer van die verwerping te vrees. Die barmhartige God het immers belooft dat Hy die dowwe lamppit nie sal uitblus en die geknakte riet nie sal verbreek nie. Maar hierdie leer is tereg verskriklik vir almal wat God en die Verlosser, Jesus Christus, verag en hulleself geheel en al aan

wêreldse sorge en sondige begeertes oorgegee het. Dit sal so bly, solank hulle hulle nie met erns tot God bekeer nie.

17. Die Woord van God, waaruit ons die wil van God leer ken, getuig daarvan dat die kinders van die gelowiges heilig is. Hulle is nie van nature heilig nie, maar kragtens die genadeverbond waarin hulle saam met hulle ouers opgeneem is.

Gelowige ouers moet daarom nie twyfel aan die uitverkiesing en saligheid van hulle kinders wat God in hulle kinderjare uit hierdie lewe wegneem nie (Gen 17:7; Hand 2:39; 1 Kor 7:14).

18. Teen iemand wat oor hierdie genade van die onverdiende uitverkiesing en gestrengheid van die regverdige verwerping in opstand is, stel ons die woorde van die apostel: 'Mens, wie is jy per slot van rekening dat jy met God wil redeneer...' (Rom 9:20; sien endnoot 1)? Maar ons wat hierdie verborgenhede godvresend en met eerbied aanbid, roep saam met die apostel uit: 'O diepte van die rykdom en wysheid en kennis van God! Hoe ondeurgrondelik is sy oordele, hoe onnaspeurlik sy weë! Wie ken die bedoeling van die Here? Wie gee Hom raad? Wie bewys Hom 'n guns sodat Hy verplig is om iets terug te doen? Uit Hom en deur Hom en tot Hom is alle dinge. Aan Hom behoort die heerlikheid tot in ewigheid! Amen' (Rom 11:33-36).

Verwerping van die dwalings waardeur die Nederlandse kerke 'n tyd lank in beroering gebring is (1-9)

Die regsinnige leer van die uitverkiesing en verwerping is nou uiteengesit.

1. Die Sinode verwerp daarom die dwaling van hulle wat leer: Die hele en volledig besluit van die uitverkiesing tot saligheid is God se wil om daardie mense, wat nog sal glo en in die geloof en geloofsgehoorsaamheid sal volhard, salig te maak. Oor hierdie besluit is daar niks anders in die Woord van God geopenbaar nie.

Die Sinode Leer: Die dwaalleraars mislei hiermee die opregtes en hulle weerspreek duidelik die Heilige Skrif. Die Skrif getuig immers dat God nie alleen hulle wat sal glo, salig wil maak nie, maar dat Hy ook sekere bepaalde mense van ewigheid af uitverkies het. God het aan hierdie mense, in onderskeiding van ander, in die tyd die geloof in Christus en die volharding geskenk. Soos geskrywe is: “Ek het u Naam bekend gemaak aan die mense wat U My uit die wêreld gegee het” (Joh 17:6); en: “Almal wat vir die ewige lewe bestem was, het gelowig geword” (Hand 13:48). “So het Hy, nog voordat die wêreld geskep is, ons in Christus uitverkies om heilig en onberispelik voor Hom te wees” (Ef 1:4), ensovoorts.

2. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Die uitverkiesing van God tot die ewige lewe is veelsoortig: die een is algemeen en onbepaald, die ander is besonder en bepaald. Laasgenoemde val weer in twee dele uiteen: Dit is óf ’n onvolkome, herroeplike, nie-beslissende en voorwaardelike uitverkiesing óf ’n volkome, onherroeplike, beslissende en volstreckte uitverkiesing. Verder: Daar is een uitverkiesing tot die geloof en ’n ander tot die saligheid, dit wil sê daar kan ’n uitverkiesing tot die regverdigmakende geloof wees sonder dat daar ’n beslissende uitverkiesing tot die saligheid hoef te wees.

Die Sinode leer: Dit is ’n versinsel van die menslike verstand wat buite die Skrif om uitgedink is. Dit vernietig die leer van die uitverkiesing en verbreek hierdie goue ketting van ons saligheid: “Dié wat Hy daartoe bestem het, het Hy ook geroep. En dié wat Hy geroep het, het Hy ook vrygespreek. En dié wat Hy vrygespreek het, het Hy ook verheerlik” (Rom 8:30).

3. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Die welbehae en voorneme van God, waarvan die Skrif in die leer van die uitverkiesing melding maak, bestaan nie daarin dat God sekere, bepaalde mense bo ander uitverkies het nie. Dit bestaan daarin dat God uit alle moontlike voorwaardes - soos byvoorbeeld die werke

van die wet - of uit die orde van alle dinge, die wesenlike onverdienstelike daad van die geloof en die onvolmaakte gehoorsaamheid daarvan tot 'n voorwaarde vir die saligheid uitverkies het.

Dit sou Hy dan genadiglik as 'n volkome gehoorsaamheid wou reken en waardig ag om met die ewige lewe te beloon.

Die Sinode leer: Hierdie skadelike dwaling maak die welbehae van God en die verdienste van Christus kragteloos. Terselfdertyd word die mense deur nuttelose vrae van die waarheid van die genadige regverdigmaking en van die eenvoud van die Skrif weggelei. Daarmee word hierdie uitspraak van die apostel as onwaar bestempel: "Hy het ons gered en ons geroep om aan Hom toegewy te wees. Dit het Hy gedoen, nie op grond van ons daade nie, maar op grond van sy eie besluit en die genade wat Hy van ewigheid af in Christus Jesus aan ons geskenk het" (2 Tim. 1:9).

4. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Die voorwaarde wat vir die uitverkiesing tot die geloof vereis word, is dat die mens die lig van die natuur reg moet gebruik en vroom, klein, nederig en geskik vir die ewige lewe moet wees - asof die uitverkiesing op een of ander manier van hierdie dinge sou afhang.

Die Sinode leer: Dit klink na Pelagius en is in stryd met die leer van die apostel waar hy skrywe: "So het ons trouens vroeër ook almal gelewe. Ons is deur ons sondige begeertes oorheers en het gedoen net waartoe ons luste ons gelei het en wat in ons gedagtes opgekom het. Vanweë ons sondige natuur sou ons net soos die ander mense deur God gestraf moes word. Maar God is ryk in barmhartigheid en het ons innig lief. Deur sy groot liefde het Hy ons wat dood was as gevolg van ons oortredinge, saam met Christus weer lewend gemaak. Uit genade is julle gered! Ja, in Christus Jesus het Hy ons saam met Hom opgewek uit die dood en saam met Hom 'n plek in die hemel gegee, sodat God ook in die tye wat kom, sou laat sien hoe geweldig groot sy genade is deur die goedheid wat Hy in Christus Jesus aan ons

bewys het. Julle is inderdaad uit genade gered, deur geloof. Hierdie redding kom nie uit julleself nie; dit is die gawe van God. Dit kom nie deur julle eie verdienste nie, en daarom het niemand enige rede om op homself trots te wees nie” (Ef 2:3-9).

5. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Die onvolkome en nie-beslissende uitverkiesing van spesifieke mense tot saligheid het tot stand gekom uit die vooruitgesiene geloof, bekering, heiligheid en vroomheid, wat óf net begin het óf al ’n tyd lank geduur het. Die volkome en beslissende uitverkiesing het egter tot stand gekom uit die volharding in die vooruitgesiene geloof, in bekering, in heiligheid en in vroomheid tot die einde toe. Dit is die waarde van die genade en die evangelie waarvolgens hy wat uitverkies word, waardiger is as hy wat nie uitverkies word nie. Die geloofsgehoorsaamheid, heiligheid, vroomheid en volharding is dus nie vrugte of gevolge van die onveranderlike uitverkiesing tot heerlikheid nie, maar noodsaaklike voorwaardes en oorsake daarvan. In die geval van uitverkorenes, is dit vooraf vereis en vooruitgesien asof hulle dit reeds volbring het.

Die Sinode leer: Dit is in stryd met die hele Skrif wat hierdie en dergelike uitsprake telkens weer in ons ore en harte inskerp: “Die besluit van God is gegrond op uitverkiesing; dit hang dus nie af van wat ’n mens doen nie, maar van Hom wat jou roep” (Rom 9:11-13). “Almal wat vir die ewige lewe bestem was, het gelowig geword” (Hand 13:48).

Hy het ons “...in Christus uitverkies om heilig...te wees”(Ef 1:4); “Julle het My nie uitgekies nie, maar Ek het julle uitgekies...” (Joh 15:16).

“Werklike liefde is dít: nie die liefde wat ons vir God het nie, maar die liefde wat Hy aan ons bewys het deur sy Seun te stuur as versoening vir ons sondes” (1 Joh 4:10).

6. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Nie elke uitverkiesing tot saligheid is onveranderlik nie, maar sommige

uitverkorenes kan verlore gaan en gaan inderdaad ook vir ewig verlore, nieteenstaande enige besluit van God.

Die Sinode leer: Met hierdie growwe dwaling maak hulle God veranderlik en vernietig die troos wat die vromes uit die vastigheid van hulle uitverkiesing put. Hulle weerspreek ook die Heilige Skrif wat leer dat die uitverkorenes nie verlei kan word nie (Matt 24:24); dat Christus almal wat deur die Vader aan Hom gegee is, nie sal verloor nie (Joh 6:39), en dat God dié wat Hy vantevore verordineer, geroep en geregverdig het, ook verheerlik het (Rom 8:30).

7. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Daar is in hierdie lewe geen vrug, geen besef en geen sekerheid van die onveranderlike uitverkiesing tot heerlikheid nie, behalwe dié wat van 'n veranderlike en onsekere voorwaarde afhang.

Die Sinode leer: Nie alleen is dit ongerymd om te beweer dat daar 'n onsekere sekerheid is nie, maar dit is ook in stryd met die ervaring van die heiliges. Uit die besef van hulle uitverkiesing verheug die heiliges hulle saam met die apostel en roem hulle in hierdie weldaad van God (Ef 1). In gehoorsaamheid aan Christus verbly hulle hulle saam met die dissipels dat hulle name in die hemel opgeskrywe is (Luk 10:20). Hulle stel ook die besef van hulle uitverkiesing teenoor die vurige pyle van die aanvalle van die duiwel, terwyl hulle vra: “Wie kan die uitverkorenes van God aankla” (Rom 8:33)?

8. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: God het oor niemand bloot kragtens sy regverdige wil besluit om hom in die val van Adam en in die gemeenskaplike staat van sonde en verdoemenis te laat bly nie. Hy het ook in die gee van die genade wat vir die geloof en bekering nodig is, besluit om niemand verby te gaan nie.

Die Sinode leer: Dit staan vas: “...dit hang dus nie af van wat 'n mens doen nie, maar van Hom wat jou roep” (Rom 9:13) en: “Aan julle is dit gegee om die geheime van die koninkryk van die hemel te ken, maar aan hulle is dit nie gegee nie”(Matt 13:11), en: “Ek prys U, Vader, Here van hemel en aarde, dat U hierdie dinge vir slim en

geleerde mense verberg het en dit aan eenvoudiges bekend gemaak het. Ja, Vader, so was dit u genadige bedoeling” (Matt 11:25, 26).

9. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Dit is nie enkel en alleen die welbehae van God wat die oorsaak is waarom Hy die evangelie eerder na die een as na die ander volk stuur nie. Dit gebeur omdat die een volk beter en waardiger is as die ander aan wie die evangelie nie meegedeel word nie.

Die Sinode leer: Dit ontken Moses as hy die Israelitiese volk soos volg toespreek: “Die hemel, selfs die hoogste hemel, behoort aan die Here jou God, ook die aarde en alles daarop. En tog het Hy sy liefde net aan jou voorvaders betoon en vir julle, hulle nageslag, uit al die volke uitgekies. Dit is nou nog so” (Deut 10:14, 15). En Christus het gesê: “Ellende wag vir jou, Gorasin! Ellende wag vir jou, Betsaida! As in Tirus en Sidon die wonderdade plaasgevind het wat in julle plaasgevind het, sou hulle hulle lankal in sak en as bekeer het” (Matt 11:21).

Hoofstuk 2

Die dood van Christus en die verlossing van die mense deur sy dood (1-9)

1. God is nie alleen in die hoogste mate barmhartig nie, maar ook in die hoogste mate regverdig. Sy geregtigheid - soos Hy Hom in sy Woord geopenbaar het - eis dat ons sondes, wat teen sy oneindige majesteit begaan is, nie alleen met tydelike nie, maar ook met ewige strawwe na siel en na liggaam gestraf moet word. Ons kan aan hierdie strawwe nie ontkom nie, tensy aan die geregtigheid van God voldoen word.

2. Ons self kan geen voldoening gee om ons van die toorn van God te bevry nie. Daarom het God uit oneindige barmhartigheid sy eniggebore Seun as borg aan ons gegee. Die Seun het vir ons, of in ons plek, sonde en vervloeking aan die kruis geword om vir ons te voldoen.

3. Hierdie dood van die Seun van God is die enigste en volmaakte offer en voldoening vir die sondes. Sy dood is van oneindige krag en waarde, oorvloedig genoeg om die sondes van die hele wêreld te versoen.

4. Hierdie dood het daarom so 'n groot krag en waarde, omdat Hy wat dit ondergaan het, nie alleen 'n ware en volkome heilige mens is nie, maar ook die eniggebore Seun van God. Hy is saam met die Vader en die Heilige Gees een en dieselfde ewige en oneindige wese. So moes ons Verlosser dan ook wees. Boonop het sy dood so 'n groot krag en waarde, omdat Hy geweet het dat Hy die toorn van God en die vloek, wat ons deur ons sondes verdien het, gedra het.

5. Verder is dit die belofte van die evangelie dat elkeen wat in die gekruisigde Christus glo, nie verlore sal gaan nie, maar die ewige lewe sal hê.

Hierdie belofte moet aan alle volke en mense, aan wie God na sy welbehag die evangelie stuur, sonder enige onderskeid verkondig en bekend gestel word, met die eis tot bekering en geloof.

6. Baie wat deur die evangelie geroep is, bekeer hulle nie, glo nie in Christus nie, maar sterf in ongeloof. Dit gebeur, nie omdat die offer wat Christus aan die kruis volbring het, gebrekkig of onvoldoende is nie, maar deur hulle eie skuld.

7. Almal wat egter waarlik glo en deur die dood van Christus van die sondes bevry en van die verderf gered word, ontvang hierdie weldaad slegs uit die genade van God. Hierdie genade is van ewigheid af in Christus aan hulle gegee, sonder dat Hy dit aan enigiemand verskuldig is.

8. Dit was immers die volkome vrye raadsbesluit, genadige wil en voorneme van God die Vader, dat die lewendmakende en saligmakende krag van die uiters kosbare dood van sy Seun al die uitverkorenes tot voordeel sal strek. So het God slegs aan die uitverkorenes die regverdige geloof geskenk om hulle daardeur onfeilbaar salig te maak.

Dit wil sê, dit was die wil van God dat Christus deur die bloed van die kruis - waarmee Hy die nuwe verbond bevestig het - uit elke volk, stam, geslag en taal hulle en hulle alleen kragdadiglik sal verlos, wat van ewigheid af tot die saligheid uitverkies en deur die Vader aan Hom gegee is.

Dit was ook die wil van God dat Christus aan hulle die geloof sal gee wat Hy, soos ook die ander saligmakende gawes van die Heilige Gees, deur sy dood vir hulle verwerf het.

Verder dat Hy hulle van al hulle sondes - die erfsonde sowel as die daadsonde wat ná en vóór die geloof begaan is - deur sy bloed sal reinig. Ten slotte dat Hy hulle tot die einde toe getrou sal bewaar, en uiteindelik sonder enige vlek of rimpel in heerlikheid by Hom sal neem.

9. Hierdie raadsbesluit is die gevolg van God se ewige liefde vir die uitverkorenes. Die besluit word van die begin van die wêreld af tot vandag toe kragdadig uitgevoer, ondanks die vergeefse verset van die magte van die doderyk.

Hierdie besluit sal steeds uitgevoer word, sodat die uitverkorenes op die regte tyd in een liggaam vergader sal word.

Daar sal altyd 'n kerk van gelowiges wees, gegrond in die bloed van Christus. Hierdie kerk moet Hom as sy Verlosser, wat sy lewe aan die kruis vir die kerk gegee het - soos 'n bruidegom sy lewe vir sy bruid sal gee - standvastig liefhê en Hom met volharding dien en van nou af tot in alle ewigheid verheerlik.

Verwerping van die dwalings (1-7)

Die regsinnige leer is nou uiteengesit.

1. Daarom verwerp die Sinode die dwaling van hulle wat leer: God die Vader het sy Seun tot die kruisdood bestem sonder 'n sekere en besondere besluit om iemand sekerlik salig te maak. Die noodsaaklikheid, nuttigheid en waardigheid van die verdienste van die dood van Christus sou gevolglik ongeskonde, in alle dele volmaak,

volkome en as een geheel kon bestaan, selfs al sou geen enkele mens ooit werklik gedeel het in die verlossing wat Hy verwerf het nie.

Die Sinode leer: Hierdie leer verag die wysheid van God die Vader en die verdienste van Jesus Christus en is in stryd met die Heilige Skrif. Ons Verlosser sê immers: "...Ek lê my lewe af vir die skape" en: "...Ek ken hulle..." (Joh 10:15, 27).

En die profeet Jesaja sê van die Verlosser: "...As hy sy lewe as skuldoffer gee, sal hy 'n nageslag hê en nog lank lewe, deur hom sal die wil van die Here sy doel bereik" (Jes 53:10b). Verder weerspreek dit die geloofsartikel waarmee ons bely dat ons aan die kerk glo.

2. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Dit was nie die doel van die dood van Christus om die nuwe verbond van die genade werklik deur sy bloed te bevestig nie. Dit was alleen maar om vir die Vader eenvoudig die reg te verwerf om opnuut met die mense 'n verbond van die genade of van die werke, net soos Hy wil, te kan sluit.

Die Sinode leer: Dit is immers in stryd met die Skrif wat leer dat Christus Borg en Middelaar geword het van 'n beter, dit wil sê, van die nuwe verbond (Heb 7:22) en dat 'n testament eers by 'n sterfgeval geldig is (Heb 9:15, 17).

3. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Christus het deur sy voldoening vir niemand met sekerheid die saligheid verdien nie; ook nie die geloof waardeur hierdie voldoening van Christus kragdadiglik tot saligheid toegeëien word nie. Hy het, daarenteen, slegs die mag of die volkome wil vir die Vader verwerf om opnuut met die mense te handel en om nuwe voorwaardes, soos Hy wil, voor te skryf. Die uitvoering daarvan sou van die vrye wil van die mens afhang. Dit sou dus kon gebeur dat óf niemand óf alle mense dit sou vervul.

Die Sinode leer: Hierdie mense minag die dood van Christus volkome en aanvaar op geen wyse die vernaamste vrug of weldaad wat

daardeur verkry is nie. Hulle roep weer die dwaling van Pelagius uit die hel terug.

4. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: God die Vader het 'n nuwe genadeverbond met die mense deur die tussenkoms van die dood van Christus gesluit. Hierdie verbond bestaan nie daarin dat ons deur ons geloof, vir sover dit die verdienste van Christus aanneem, voor God regverdig en salig gemaak word nie. Dit bestaan daarin dat God, nadat Hy die eis van die volmaakte gehoorsaamheid aan die wet afgeskaf het, nou die geloof self en die onvolmaakte geloofsgehoorsaamheid as volmaakte gehoorsaamheid aan die wet beskou en dit dan uit genade waardig ag om dit met die ewige lewe te beloon.

Die Sinode leer: Hierdie mense weerspreek die Skrif: “Maar hulle word, sonder dat hulle dit verdien, op grond van sy genade vrygespreek vanweë die verlossing deur Christus Jesus. Hom het God gegee as offer wat deur sy bloed versoening bewerk het vir dié wat glo...” (Rom 3:24, 25).

Met die goddelose Socinus voer hulle 'n nuwe en vreemde leer oor regverdiging van die mens voor God in. Dit is in stryd met die eenstemmige belydenis van die hele kerk.

5. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Alle mense is in die staat van die versoening en in die genade van die verbond opgeneem, sodat niemand vanweë die erfsonde aan die verdoemenis skuldig is of verdoem moet word nie, maar dat alle mense van hierdie sondeskuld vry is.

Die Sinode leer: Hierdie mening is in stryd met die Skrif wat verklaar dat ons vanweë ons sondige natuur deur God gestraf moes word (Ef 2:3).

6. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat die onderskeid tussen verwerping en toe-eiening misbruik om by die onversigtiges en onervarenes die denkbeeld in te prent: dat God, vir sover dit Hom betref, aan alle mense die weldade, wat deur die dood van Christus

verkry word, in gelyke mate wou meedeel. Dat sommige die vergifnis van sondes en die ewige lewe deelagtig word en ander nie, hang van hulle vrye wil af wat hom aanpas by die genade wat sonder onderskeid aangebied word. Dit hang nie van die besondere gawe van die barmhartigheid af, wat kragdadig in hulle werk, dat hulle, anders as ander mense, dié genade vir hulleself sou toe-eien nie.

Die Sinode leer: Daardie mense wat voorgee dat hulle hierdie onderskeiding reg voorstel, probeer om die volk met die verderflike Pelagiaanse dwalings te vergiftig.

7. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Christus kon en moes nie vir hulle gesterf het vir wie God volkome liefgehad en tot die ewige lewe uitverkies het nie. Inderdaad het Hy ook nie vir hulle gesterf nie, omdat hulle die dood van Christus nie nodig gehad het nie.

Die Sinode leer: Hulle weerspreek die apostel wat sê: "...die Seun van God wat sy liefde vir my bewys het deur sy lewe vir my af te lê" (Gal 2:20). Met dieselfde strekking sê Hy: "Wie kan die uitverkorenes van God aankla? God self spreek hulle vry. Wie kan ons veroordeel? Christus Jesus het gesterf..." (Rom 8:33, 34), juis vir hulle. Hulle weerspreek ook die Heiland wat sê: "...Ek lê my lewe af vir die skape..." (Joh 10:15); "Dit is my opdrag: Julle moet mekaar liefhê soos Ek julle liefhet. Niemand het groter liefde as dit nie: dat hy sy lewe vir sy vriende aflê (Joh 15:12, 13).

Hoofstuk 3 en 4

Die verdorwenheid van die mens, sy bekering tot God en die wyse waarop dit plaasvind

1. Die mens is van die begin af na die beeld van God geskep. Verstandelik was hy toegerus met ware en heilsame kennis van sy Skepper en van geestelike sake. In sy wil en hart was hy met geregtigheid toegerus en sy hele gesindheid was suiwer.

Hy was dus volkome heilig. Maar deur die ingewing van die duiwel en uit sy eie vrye wil het hy hom van God losgeskeur en homself van hierdie uitnemende gewes beroof. Daarenteen het hy in die plek daarvan oor homself gebring: blindheid, verskriklike duisternis, ydelheid en verdorwenheid van verstandelike oordeel, boosheid, rebellie en hardheid van sy wil en hart, sowel as onsuiverheid van sy hele gesindheid.

2. Net soos die mens in die val was, so was ook die kinders wat hy voortgebring het. As verdorwene het hy verdorwe kinders voortgebring. Dit hou in dat die verdorwenheid, volgens die regverdige oordeel van God, van Adam af op al sy nakomelinge oorgegaan het. Net Christus is hierin 'n uitsondering.

Die verdorwenheid van die mens ontstaan dus nie deur navolging, soos die Pelagiane vroeër beweer het nie, maar deur die voortplanting van die verdorwe natuur.

3. Alle mense word daarom in sonde ontvang en as kinders van die toorn gebore, onbekwaam tot enigiets goeds wat sou kon salig maak, geneig tot die kwaad, dood in die sonde en slawe van die sonde.

Sonder die genade van die Heilige Gees, wat die wedergeboorte skenk, kan en wil hulle nie tot God terugkeer of hulle verdorwe natuur verbeter of onderneem om dit te verbeter nie.

4. Ná die sondeval het daar in die mens tog nog 'n bietjie van die lig van die natuur oorgebly. Daardeur het hy 'n mate van kennis van God, van die natuurlike dinge, van die onderskeid tussen die betaamlike en onbetaamlike, bly behou en vertoon hy in sekere mate 'n strewe na deug en openbare gedissiplineerdheid. Vir die mens is dit egter onmoontlik om deur hierdie lig van die natuur tot die saligmakende kennis van God te kom en hom tot God te bekeer. Gevolglik kan hy selfs in natuurlike en burgerlike sake hierdie lig nie reg gebruik nie. Hoe ook al, verduister hy dit eerder heeltemal op verskillende maniere en bedek dit in ongeregtheid. Omdat hy dit doen, is daar voor God vir hom geen verontskuldiging nie.

5. Net soos met die lig van die natuur, so is dit ook gesteld met die **Tien Gebooie** wat God deur Moses in besonder aan die Jode gegee het. Die wet vlek wél die grootheid van die sonde oop en oortuig die mens hoe langer hoe meer van sy skuld, maar dit dui geen geneesmiddel aan en deel geen kragte mee om uit hierdie ellende te kom nie. Die wet het dus, omdat dit deur die sondige natuur kragteloos gemaak is, die oortreder onder die vloek laat bly. Daarom kan die mens nie deur die wet die saligmakende genade verkry nie.

6. Wat nie deur die lig van die natuur of deur die wet gedoen kan word nie, dit doen God deur die krag van die Heilige Gees, deur middel van die Woord of die bediening van die versoening. Dit is die evangelie van die Messias, waardeur God besluit het om die gelowiges in die Ou sowel as in die Nuwe Testament salig te maak.

7. Hierdie verborgenheid van sy wil het God in die Ou Testament aan min mense bekend gemaak, maar in die Nuwe Testament, waar die onderskeid tussen die volke nou weggeneem is, het Hy dit aan meer mense geopenbaar.

Die oorsaak waarom hierdie bedeling so verskillend is, moet nie aan die waardigheid van die een volk bo die ander of aan die beter gebruik van die lig van die natuur toegeskryf word nie, maar aan die volledig vrye welbehae en onverdiende liefde van God.

Daarom moet hulle wat sonder en teen enige verdienste, so 'n groot genade deelagtig word, dit met 'n nederige en dankbare hart erken. Die ander wat hierdie genade nie ontvang nie, moet saam met die apostel die strengheid en regverdigheid van die oordele van God aanbid om dit met nuuskierigheid te ondersoek.

8. Almal wat egter deur die evangelie geroep word, word in alle erns geroep. Want in alle erns en waarheid betuig God in sy Woord wat sy wil is: die geroepenes moet na Hom toe kom. In alle erns belooft Hy ook aan almal wat na Hom toe kom en glo, die rus vir hulle siele en die ewige lewe.

9. Baie mense wat deur die bediening van die evangelie geroep is, kom nie na Hom toe nie en word nie bekeer nie.

Die skuld hiervoor lê nie in die evangelie of in Christus wat deur die evangelie aangebied is nie, en ook nie in God wat mense deur die evangelie roep en aan hulle verskillende gawes gee nie. Die skuld lê by die geroepenes self. Sommige neem deur sorgeloosheid die Woord van die lewe nie aan nie. Ander neem dit wel aan, maar nie in die binneste van hulle hart nie, met die gevolg dat hulle ná 'n kortstondige blydschap van die tydelike geloof, weer terugval. Ander weer, laat die saak van die Woord deur die dorings van die sorg en deur die welluste van die wêreld verstik en dra geen vrugte nie, soos ons Verlosser dit in die gelykenis van die saaiër leer (Vergelyk Matt 13).

10. Ander mense weer, wat deur die verkondiging van die evangelie geroep is, kom en word bekeer. Dit moet egter nie aan die mens toegeskryf word nie, asof hy hom deur sy vrye wil van ander onderskei, wat net so 'n groot of genoegsame genade tot geloof en bekering ontvang het. So stel die hooghartige kettery van Pelagius dit. Dit moet aan God toegeskryf word. Hy het hulle van ewigheid af in Christus as sy eiendom uitverkies. Hy roep almal kragdadig in die tyd en skenk hulle geloof en bekering. Nadat hulle uit die mag van die duisternis verlos is, bring Hy hulle oor in die ryk van sy Seun, om die deugde van Hom, wat hulle uit die duisternis tot sy wonderbare lig geroep het, te verkondig en om nie in hulleself nie, maar in die Here te roem. So getuig die Apostoliese geskrifte telkens.

11. Verder: Wanneer God sy welbehag in die uitverkorenes tot uitvoering bring en die ware bekering in hulle werk, dan laat Hy die evangelie nie net uiterlik aan hulle verkondig nie. Hy verlig ook nie net hulle verstand kragtig deur die Heilige Gees, sodat hulle die dinge van die Gees van God reg verstaan en onderskei nie. Maar deur die kragtige werking van dieselfde Gees, wat die wedergeboorte skenk, dring Hy ook deur tot in die binneste dele van die mens, open Hy die

geslote hart, versag Hy wat hard is en besny Hy wat onbesnede is. In die wil stort Hy nuwe eienskappe in en maak die wil, wat dood was, lewend; wat sleg was, goed; wat onwillig was, gewillig en wat ongehoorsaam was, gehoorsaam. Hy beweeg en versterk die wil sodat dit, soos 'n goeie boom, vrugte van goeie werke kan dra.

12. Dit is die wedergeboorte, die nuwe skepping, die opwekking uit die dood en die lewendmaking waarvan die Skrif so heerlijk spreek, wat God sonder ons in ons werk.

Dit alles word glad nie deur die uiterlike prediking alleen, deur morele oorrading of op enige ander wyse in ons gewerk nie, sodat, in die voltooiing van God se werk, dit dan in die mens se mag sou lê om weergebore te word of nie, om bekeer te word of nie.

Dit is 'n volkome bonatuurlike, baie kragtige en tegelyk baie aangename, wonderlike, verborge en onbeskryflike daad van God. Volgens die getuienis van die Skrif wat deur Hom, die Outeur van hierdie werkinge, geïnspireer is, is dit in sy krag nie minder of geringer as die skepping of die opwekking van die dooies nie. Die gevolg is dat almal in wie se harte God op hierdie wonderlike wyse werk, sekerlik, onfeilbaar en kragdadig weergebore word en daadwerklik glo. Dan word die wil, wat nou vernuwe is, nie alleen deur God gedryf en beweeg nie, maar omdat dit deur God beweeg word, werk dit ook self. Daarom word ook tereg gesê dat die mens, deur die genade wat hy ontvang het, glo en hom bekeer.

13. Die aard van hierdie werking kan die gelowiges in hierdie lewe nie volkome begryp nie. Intussen is dit vir hulle 'n gerusstelling dat hulle weet en oortuig is dat hulle deur hierdie genade van God van harte glo en hulle Verlosser liefhet.

14. So is die geloof dan 'n gawe van God, nie omdat dit deur God aan die vrye wil van die mens aangebied word nie, maar omdat dit aan die mens inderdaad geskenk word en vir hom ingegee en ingestort word. Dit is ook nie so dat God net die vermoë om te glo gee nie en daarna van die vrye wil van die mens die instemming of die

daadwerklike geloof verwag nie. Sowel die wil om te glo as die geloof self, word in die mens tot stand gebring. Immers, Hy wat in die mens werk om te wil sowel as om te werk, bewerk alles in almal.

15. Hierdie genade is God aan niemand verskuldig nie. Wat sou God immers aan iemand skuld wat Hom vooraf niks kan gee nie en waarvoor hy dan vergoed moet word? Inderdaad, wat sou God aan die mens verskuldig wees wat self niks anders as sonde en leuens het nie? Dié mens wat hierdie genade ontvang, is aan God alleen ewige dankbaarheid verskuldig en hy dank God ook daarvoor. Die mens wat hierdie genade nie ontvang nie, heg geen waarde aan hierdie geestelike dinge nie en skep net in sy eie dinge behae, of beroem hom, sonder om na te dink, tevergeefs op wat hy het, terwyl hy niks het nie. Verder moet oor hulle wat hulle geloof in die openbaar bely en hulle lewe verbeter, volgens die voorbeeld van die apostels, baie gunstig geoordeel en gepraat word, want die binneste van die hart is aan ons onbekend. Vir die ander wat nog nie geroep is nie, moet ons tot God bid wat die dinge wat nie bestaan nie, roep asof hulle bestaan. Ons mag ons volstrek nie teenoor hulle in trotsheid verhef asof ons onself in so 'n bevoorregte posisie geplaas het nie.

16. Die mens het egter deur die sondeval nie opgehou om 'n mens, toegerus met verstand en wil, te wees nie. Die sonde, wat die hele menslike geslag deurdring het, het die natuur van die mens nie weggenem nie, maar dit bederf en in geestelike sin gedood. Daarom werk hierdie Goddelike genade van die wedergeboorte nie in die mense asof hulle stokke en blokke is nie; ook vernietig dit nie die wil en sy eienskappe nie, en dwing dit nie met geweld teen sy sin nie. Die genade maak die wil geestelik lewend, genees, verbeter en buig dit tegelykertyd lieflik en kragtig. Terwyl sondige opstandigheid en verset vroeër volkome oorheers het, begin 'n gewillige en opregte gehoorsaamheid aan die Gees nou die oorhand kry. Hierin lê die ware en geestelike vernuwing en die vryheid van ons wil.

Inderdaad, as die wonderlike Werkmeester van alle goeie dinge nie so met ons gehandel het nie, dan sou die mens glad geen hoop hê om deur sy vrye wil uit die sondeval op te staan nie. Deur sy vrye wil het hy homself, toe hy nog gestaan het, in die verderf gestort.

17. Die almagtige werking van God, waardeur Hy ons natuurlike leweskop en onderhou, sluit nie die gebruik uit van die middele waardeur God na sy oneindige wysheid en goedheid hierdie krag van Hom wil uitoefen nie, maar eis juis dat hulle gebruik sal word. Net so sluit hierdie bonatuurlike werking van God, waardeur Hy ons weergebore laat word, volstrek nie die gebruik van die evangelie uit en werp dit ook nie omver nie. Inteendeel, die alwyse God het dit tot 'n saad van die wedergeboorte en tot voedsel vir die siel bestem.

Die apostels, en die leraars wat hulle opgevolg het, het dan ook die mense oor hierdie genade van God, tot sy eer en tot onderdrukking van alle hoogmoed, gelowig onderrig. Hulle het ook nie nagelaat om die mense ondertussen deur middel van heilige vermanings uit die evangelie, onder die bearbeiding van die Woord, van die sakramente en van die kerklike tug te hou nie.

Net so moet hulle wat in die gemeente onderrig gee of die wat onderrig ontvang, hulle ook nie nou aanmatig om God te versoek deur die dinge te skei wat Hy na sy welbehag wou saamvoeg nie. Deur die vermanings word die genade immers gegee, en hoe gewilliger ons ons amp uitoefen, des te heerliker word die weldaad, wat God in ons werk, geopenbaar. So vorder God se werk op die allerbeste manier. Aan dié God alleen kom toe, vanweë die middele sowel as vanweë die verlossende vrug en krag daarvan, alle heerlikheid tot in ewigheid. Amen.

Verwerping van die dwalings

Die regsinnige leer is nou uiteengesit.

1. Daarom verwerp die Sinode die dwaling van hulle wat leer: 'n Mens kan eintlik nie sê dat die erfsonde alleen voldoende is om die

hele menslike geslag te veroordeel of om tydelike en ewige strawwe te verdien nie.

Die Sinode leer: Hulle weerspreek immers die apostel wat sê “Deur een mens het die sonde in die wêreld gekom en deur die sonde die dood, en so het die dood tot al die mense deurgedring, omdat almal gesondig het” (Rom 5:12); en “Op die oortreding van die een mens het die oordeel gevolg en dit het tot veroordeling gelei...” (Rom 5:16), en: “Die loon wat die sonde gee, is die dood...” (Rom 6:23).

2. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Die geestelike gawes of goeie hoedanighede en deugde soos goedheid, heiligheid en regverdigheid, kon nie deel van die wil van die mens wees toe hy in die begin geskep is nie. Daarom kon dit in die sondeval ook nie van die wil geskei word nie.

Die Sinode leer: Dit is in stryd met die beskrywing van die beeld van God wat, volgens die apostel in Efesiërs 4:24, in geregtigheid en heiligheid bestaan, en beide setel sonder twyfel in die wil.

3. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Hierdie geestelike gawes is in die geestelike dood nie van die mens se wil geskei nie, aangesien die wil op sigself nooit verdorwe was nie. Dit is slegs deur die verduistering van die verstand en wisselvalligheid van die neigings verhinder. Wanneer hierdie hindernis uit die weg geruim is, kan die wil dan weer sy vrye aangebore krag uitoefen. Dit wil sê, dit kan allerhande goeie dinge wat hom voorgehou word, self wil en self kies of nie wil en nie kies nie.

Die Sinode leer: Dit is ’n nuwigheid en ’n dwaling waardeur die kragte van die vrye wil verhef word, en dit ’n die uitspraak van die profeet: “Die hart is bedriegliker as enigiets anders, hy is ongeneeslik...” (Jer 17:9); en van die apostel: “So het ons (naamlik die kinders van die ongehoorsaamheid) trouens vroeër ook almal gelewe. Ons is deur ons sondige begeertes oorheers en het gedoen net waartoe ons luste ons gelei het en wat in ons gedagtes opgekom het” (Ef 2:3).

4. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Die mens wat nie weergebore is nie, is nie werklik en nie heeltemal dood in sondes nie. Ook is alle kragte om die geestelike goeie te doen, hom nie ontnem nie. Hy kan nog honger en dors na die geregtigheid en die lewe en kan die offer van 'n verslae en gebroke gees, wat God welgevallig is, bring.

Die Sinode leer: Hierdie opvatting stry teen die duidelike getuïenisse van die Skrif: “Julle was dood as gevolg van julle oortredings...” (Ef 2:1; vergelyk ook vers 5); en: “...dat hy sy lewe lank net slegte dinge bedink...” (Gen 6:5; vergelyk ook 8:21).

Buitendien is honger en dors na bevryding uit die ellende, na die lewe, asook die offer van 'n gebroke gees aan God, slegs eie aan die wedergeborenes en aan hulle wat salig genoem word (Ps 51:10; Matt 5:6).

5. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Die verdorwe en natuurlike mens kan die algemene genade (waaronder hulle die lig van die natuur verstaan) of die gawes wat ná die sondeval nog in hom oorgebly het, tot sy heil gebruik. Deur dit só te gebruik, kan hy 'n groter genade, naamlik die evangeliese of verlossende genade en die saligheid self, geleidelik en trapsgewyse verkry. Op hierdie wyse betoon God Hom van sy kant bereid om Christus aan alle mense te openbaar. Hy het die middele wat vir die openbaring van Christus en vir geloof en bekering nodig is, aan almal genoegsaam en kragdadig geskenk.

Die Sinode leer: Behalwe die ervaring van alle tye, getuig die Skrif immers ook dat dit vals is, want “Hy maak sy woord aan Jakob bekend, sy voorskrifte en bepalings aan Israel. Dit het Hy vir geneen van die ander nasies gedoen nie; hulle ken sy bepalings nie” (Ps 147:19, 20), en “Hy het in die verlede alle nasies toegelaat om hulle eie koers te gaan” (Hand 14:16), en: “...omdat die Heilige Gees hulle (naamlik Paulus en sy reisgenote) verhinder het om die woord in die provinsie Asië te verkondig. Toe hulle by die grens van Misië kom, het

hulle na Bitinië toe probeer gaan, maar die Gees van Jesus het hulle dit nie toegelaat nie” (Hand 16:6, 7).

6. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Met die ware bekering van die mens word geen nuwe eienskappe, kragte of gawes in sy wil deur God gestort nie. Daarom is die geloof, waardeur ons die eerste keer bekeer word en gelowiges genoem word, nie ’n eienskap of ’n gawe wat deur God ingestort word nie, maar net ’n daad van die mens. Die geloof kan alleen ’n gawe genoem word vir sover as wat die mens deur sy eie vermoë daartoe kom.

Die Sinode leer: Daarmee weerspreek hulle die Heilige Skrif, wat getuig dat God nuwe eienskappe van geloof, gehoorsaamheid en die besef van sy liefde in ons harte uitstort: “Ek sal my woord op hulle harte skryf en dit in hulle gedagte vaslê” (Jer 31:33); “Ek sal volop water gee op die dorsland, strome op die droë grond, Ek sal my Gees uitgiet op jou kinders...” (Jes 44:3), en “...God het sy liefde in ons harte uitgestort deur die Heilige Gees wat Hy aan ons gegee het” (Rom 5:5). Hulle is ook in stryd met die voortdurende gebruik van die kerk van God, wat in die woorde van die profeet so bid: “Bring my terug na U toe dat ek my kan bekeer...” (Jer 31:18).

7. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Die genade, waardeur ons tot God bekeer word, is niks anders as ’n ligte aansporing nie; of - soos ander dit verklaar - dit wat deur die aansporing plaasvind, is die mees gepaste manier om die mens tot bekering te bring, en pas die beste by die menslike natuur. Daar is geen rede waarom hierdie aansporende genade alleen nie genoeg sou wees om die natuurlike mens geestelik te maak nie. God bewerk die instemming van die wil inderdaad op geen ander manier as deur hierdie aansporing nie. Die krag van die Goddelike werking, waardeur die sataniese werking oortref word, bestaan hierin dat God ewig goeie dinge, maar die Satan slegs tydelike voordele belowe.

Die Sinode leer: Dit is suiwer Pelagiaans en in stryd met die hele Heilige Skrif, wat, behalwe aansporing, nog ’n ander, baie kragtiger

en Goddeliker werkswyse van die Heilige Gees by die bekering van die mens ken: “Ek sal julle ’n nuwe hart en ’n nuwe gees gee; Ek sal die klip hart uit julle liggaam uithaal en julle ’n hart van vleis gee” (Eseg 36:26).

8. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: God gebruik by die wedergeboorte van die mens nie daardie kragte van sy almag waardeur Hy die menslike wil kragtig en feilloos tot geloof en bekering ombuig nie. As al die genadewerkinge wat God gebruik om die mens te bekeer, voltooi is, kan die mens nogtans God en die Heilige Gees, wat sy wedergeboorte beoog en hom weergebore wil laat word, sê weerstaan - en hy doen dit inderdaad ook dikwels - dat hy sy eie wedergeboorte geheel en al verhinder. Dit bly dus in sy eie mag om weergebore te word of nie.

Die Sinode leer: Dit beteken niks anders nie as dat al die krag van die genade van God in ons bekering weggeneem en die werking van die almagtige God aan die wil van die mens onderwerp word. Dit is in stryd met wat die apostels leer: “...en hoe geweldig groot sy krag is wat Hy uitoefen in ons wat glo” (Ef 1:19), en: “Mag ons God julle waardig maak vir die lewe waartoe Hy julle geroep het, en mag Hy deur sy krag julle liefde vir die goeie en die werk van die geloof volkome maak” (2 Tess 1:11), en: “Sy Goddelike krag het ons alles geskenk wat ons nodig het om te lewe en Hom te dien” (2 Pet 1:3).

9. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Die genade en die vrye wil is gedeeltelik oorsake wat altwee saam die begin van die bekering bewerk. Die genade gaan in hierdie volgorde ook nie aan die werking van die wil vooraf nie. Dit wil sê: God help die menslike wil nie kragtig tot bekering voordat die menslike wil nie self in beweging kom en daarop besluit nie.

Die Sinode leer: Die ou kerk het hierdie leer al lankal by die Pelagiane veroordeel kragtens die woorde van die apostel: “Dit hang dus nie af van ’n mens se wil of strewe nie, maar van God wat barmhartig is” (Rom 9:16); net so ook: “Wie maak jou so belangrik? En wat besit jy

wat jy nie ontvang het nie” (1 Kor 4:7)? En: “...dit is God wat julle gewillig en bekwaam maak om sy wil uit te voer” (Fil 2:13).

Hoofstuk 5

Die volharding van die heiliges

1. Hulle wat God na sy voorneme tot die gemeenskap van sy Seun, ons Here Jesus Christus, roep en deur die Heilige Gees wederbaar, verlos Hy wel van die heerskappy en slawerny van die sonde. Tog verlos Hy hulle in hierdie lewe nie heeltetal van hulle sondige natuur en bestaan nie.

2. Hieruit ontstaan die daaglikse sondes van swakheid, en selfs die allerbeste werke van die heiliges is nog gebrekkig. Daarom moet hulle hulle voortdurend voor God verootmoedig, hulle toevlug tot die gekruisigde Christus neem, die sondige natuur hoe langer hoe meer doodmaak deur die Gees van die gebed en heilige geloofshandeling, en vurig na die bereiking van die volmaaktheid verlang. So moet hulle volhard totdat hulle, losgemaak van hierdie sterflike liggaam, met die Lam van God in die hemel regeer.

3. Vanweë hierdie oorblyfsels van die inwonende sonde, en ook vanweë die aanvalle van die wêreld en die Satan, kan die bekeerdes nie in die genade volhard as hulle aan hulle eie kragte oorgelaat was nie. Maar God is getrou. Uit barmhartigheid bevestig Hy hulle in die genade wat eenmaal aan hulle gegee is, terwyl Hy hulle ook tot die einde toe kragtig bewaar.

4. Die mag van God, waardeur Hy die ware gelowiges in die genade bevestig en bewaar, is so groot dat hulle nie deur die sondige natuur oorwin kan word nie. Tog word die bekeerdes nie altyd so deur God gelei en beweeg dat hulle - deur hulle eie skuld - in sommige besondere gevalle nie van die leiding van die genade sou kon afwyk en deur die begeerlikhede van die sondige natuur verlei word en dit navorol nie. Daarom moet hulle voortdurend waak en bid dat hulle nie in versoekings gelei word nie.

As hulle dit nie doen nie, kan hulle deur hulle sondige natuur, deur die wêreld en deur Satan tot groot en gruwelike sondes verlei word. Soms word hulle ook inderdaad onder die regverdige toelating van God daartoe verlei. Die droewige val van Dawid, Petrus en ander heiliges, wat vir ons in die Heilige Skrif beskryf is, bewys dit.

5. Met sulke growwe sondes vertoorn hulle God vreeslik, verdien hulle die dood en bedroef hulle die Heilige Gees, versteur hulle die oefening in die geloof, verwond hulle die gewete ernstig en verloor hulle soms 'n tyd lank die besef van die genade. Dit gebeur totdat God, wanneer hulle deur 'n opregte berou op die regte pad terugkeer, weer die lig van sy Vaderlike aangesig oor hulle laat skyn.

6. God, wat oneindig barmhartig is, neem weens die onveranderlike besluit van die uitverkiesing, sy Heilige Gees nie heeltemal van sy eiendom weg nie, selfs nie in hulle jammerlike sondeval nie. Hy laat hulle ook nie só diep val dat hulle uit die genade van die aanneming en uit die staat van die regverdiging uitval nie. Hy laat ook nie toe dat hulle die sonde tot die dood of teen die Heilige Gees begaan en, heeltemal deur Hom verlaat, hulleself in die ewige verderf stort nie.

7. Wanneer hulle so in die sonde val, bewaar God eerstens in hulle sy onverganklike saad waaruit hulle weergebore is, sodat dit nie vergaan of vernietig word nie. Tweedens vernuwe Hy hulle deur sy Woord en Gees seker en kragtig tot bekering. Die gevolg is dat hulle oor die sondes wat hulle gedoen het, van harte en volgens die wil van God berou het en deur die geloof, met 'n gebroke hart, vergifnis in die bloed van die Middelaar begeer en verkry. So besef hulle weer die genade van God wat nou met hulle versoen is, aanbid hulle sy ontferming en trou om daarna met groter ywer hulle eie heil met vrees en bewing uit te werk.

8. Dat hulle nie heeltemal uit die geloof en die genade uitval of ook tot die einde in die sonde bly of verlore gaan nie, verkry hulle nie deur hulle eie verdienste of inspanning nie, maar weens die genadige barmhartigheid van God. As dit van hulle afgehang het, kon dit nie

alleen maklik gebeur het nie, maar sou dit ook ongetwyfeld gebeur het.

Maar omdat dit van God afhang, kan dit glad nie gebeur nie. Immers, sy raad kan nie verander, sy belofte kan nie verbreek, die roeping na sy voorneme kan nie herroep, die verdienste, voorbidding en bewaring van Christus kan nie kragteloos gemaak word nie; net so min as wat die verseëling deur die Heilige Gees verydel of vernietig kan word.

9. Die gelowiges kan sekerheid hê van hierdie bewaring van die uitverkorenes tot die saligheid en van die volharding van die ware gelowiges in die geloof. Hulle het hieroor sekerheid volgens die maat van die geloof waarmee hulle seker glo dat hulle ware en lewende lidmate van die kerk is en altyd sal bly en dat hulle vergifnis van sondes en die ewige lewe het.

10. Hierdie sekerheid spruit dus nie voort uit enige besondere openbaring wat sonder of buite die Woord plaasgevind het nie, maar uit die geloof aan die beloftes van God wat Hy in sy Woord baie oorvloedig tot ons troos geopenbaar het; uit die getuienis van die Heilige Gees: 'Hierdie Gees getuig saam met ons gees dat ons kinders van God is. En omdat ons kinders is, is ons ook erfgename. Ons is erfgename van God, erfgename saam met Christus' (Rom 8:16, 17), en, laastens, uit die ernstige en heilige strewe na 'n goeie gewete en goeie werke. As die uitverkorenes van God in hierdie wêreld nie hierdie vaste troos het dat hulle die oorwinning sal behou en hierdie onfeilbare pand van die ewige heerlikheid sou besit nie, dan sou hulle die ellendigste van al die mense wees.

11. Voorts getuig die Skrif dat die gelowiges in hierdie lewe teen verskillende sondige vertwyfelings stry en, as hulle in ernstige versoekings kom, nie altyd hierdie volle geloofsvertroue en hierdie sekerheid van die volharding ondervind nie. Maar God, die Vader van alle vertroosting, laat nie toe dat hulle bo hulle kragte versoek word nie, maar gee saam met die versoeking ook die uitkoms (1 Kor 10:13),

en deur die Heilige Gees maak Hy steeds weer die sekerheid van die volharding in hulle wakker.

12. Dit is egter totaal onmoontlik dat hierdie sekerheid van die volharding die ware gelowiges hoogmoedige en sorglose mense sou maak. Inteendeel, dit is 'n ware wortel waaruit die nederigheid, die kinderlike vrees, die ware vroomheid, die volharding in alle stryd, die vurige gebede, die standvastigheid onder die kruis, die standvastigheid in die belydenis van die waarheid en die standvastigheid van 'n blywende vreugde in God spruit. Die oordenking van hierdie weldaad is ook vir hulle 'n aansporing tot ernstige en aanhoudende beoefening van dankbaarheid en goeie werke, soos uit die getuïenisse van die Skrif en die voorbeelde van die heiliges blyk.

13. Wanneer die vertrouwe in die volharding weer lewendig word in hulle wat uit 'n val in sonde weer opgerig word, bring dit geen ligsinnigheid of verwaarlosing van die vroomheid nie, maar eerder 'n baie groter begeerte om nougeset in die paaie van die Here te wandel. Hierdie paaie is vantevore gemaak. Wanneer hulle daarop loop, behou hulle gevolglik die sekerheid van hulle volharding. 'n Verdere gevolg is dat die aangesig van die versoende God - waarvan die aanskouing vir die gelowiges soeter as die lewe en die verberging bitterder as die dood is - nie weer weens hulle misbruik van sy Vaderlike goedheid van hulle afgewend word en hulle sê in swaarder gemoedskwellings verval nie.

14. Dit het God behaag om hierdie Goddelike genadewerk deur middel van die verkondiging van die evangelie in ons te begin. So bewaar Hy dit, sit Hy dit voort en voleindig Hy dit deur die aanhoor, die lees en die oordenking van die evangelie, deur die aansporing, vermanings en beloftes daarin en ook deur die gebruik van die heilige sakramente.

15. Hierdie leer van die volharding van die ware gelowiges, dit wil sê die heiliges, en van die sekerheid daaroor, het God tot eer van sy

Naam en tot troos van die gelowiges uitvoerig in sy Woord geopenbaar en in die harte van die gelowiges ingeprint. Die sondige natuur verstaan hierdie leer nie, die Satan haat dit, die wêreld bespot dit, onkundiges en huigelaars misbruik dit en dwaalgeeste bestry dit. Die bruid van Christus het dit egter altyd as 'n skat van onberekembare waarde innig liefgehad en dit volhardend verdedig. God sal sorg dat die kerk dit ook in die toekoms doen. Teen God kan geen beplanning stand hou nie, nog minder kan geweld iets teen Hom vermag. Aan hierdie enige God, Vader, Seun en Heilige Gees, kom toe eer en heerlijkheid tot in ewigheid. Amen.

Verwerping van die dwalings oor die leer van die volharding van die heiliges

Die regsinnige leer is nou uiteengesit.

1. Daarom verwerp die Sinode die dwaling van hulle wat leer: Die volharding van die ware gelowiges is nie 'n vrug van die uitverkiesing of 'n gawe van God wat deur die dood van Christus verwerf is nie. Dit is 'n voorwaarde (soos hulle sê) van die nuwe verbond wat die mens, voor sy finale uitverkiesing en regverdiging, deur sy vrye wil moet volbring.

Die Sinode leer: Die Heilige Skrif getuig immers dat die volharding die vrug is van die uitverkiesing en dat dit deur die krag van die dood, die opstanding en die voorbidding van Christus aan die uitverkorenes gegee word: "...die uitverkorenes het dit gekry. Die ander is verhard..." (Rom 11:7); ook Romeine 8:32-35: "Hy het sy eie Seun nie gespaar nie, maar Hom oorgelewer om ons almal te red. Sal Hy ons dan nie al die ander dinge saam met Hom skenk nie? Wie kan die uitverkorenes van God aankla? God self spreek hulle vry. Wie kan ons veroordeel? Christus Jesus het gesterf, maar meer as dit: Hy is uit die dood opgewek, Hy sit aan die regterhand van God, Hy pleit vir ons. Wie kan ons van die liefde van Christus skei?"

2. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: God gee die gelowige wel genoeg krag om te volhard en is bereid om dit in hom te bewaar, mits die mens sy plig doen. Al is alles wat nodig is om in die geloof te volhard en wat God wil gebruik om die geloof te bewaar, ook in werking gestel, dan nog hang dit altyd van die oordeel van die wil af of die mens sal volhard of nie sal volhard nie.

Die Sinode leer: Hierdie mening is duidelik 'n Pelagiaanse dwaling. Terwyl dit die mense vry wil maak, beroof hulle God van sy eer. Dit is ook in stryd met die deurlopende getuienis van die evangeliese leer wat die mens alle stof tot roem ontnem en die lof vir hierdie weldaad alleen aan die genade van God toeskryf. Dit is verder ook in stryd met die uitspraak van die apostel: "Dit is Hy wat julle ook enduit sal laat vas staan, sodat daar geen aanklag teen julle sal wees op die dag dat ons Here Jesus Christus kom nie" (1 Kor 1:8).

3. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Die ware gelowiges en wedergeborenes kan nie alleen heeltemal en onherroeplik uit die regverdige geloof, die genade en saligheid uitval nie, maar val inderdaad ook dikwels daar uit en gaan vir ewig verlore.

Die Sinode leer: Hierdie opvatting maak juis die genade van die regverdiging en die wedergeboorte en die voortdurende bewaring deur Christus kragteloos. Dit is ook in stryd met die nadruklike woorde van die apostel Paulus: "Maar God bewys sy liefde vir ons juis hierin dat Christus vir ons gesterf het toe ons nog sondaars was. Aangesien ons nou vrygespreek is op grond van sy versoeningsdood, staan dit soveel vaster dat ons deur Hom ook van die straf van God gered sal word" (Rom 5:8, 9); en van die apostel Johannes: "Iemand wat 'n kind van God is, doen nie meer sonde nie, omdat die Gees van God in hom bly; en hy kan nie meer sondig nie, omdat hy 'n kind van God is" (1 Joh 3:9). Net so is dit in teësprak met die woorde van Jesus Christus: "Ek gee hulle die ewige lewe, en hulle sal in alle ewigheid nooit verlore gaan nie. Niemand sal hulle uit my hand ruk

nie. Dié wat my Vader vir My gegee het, is die belangrikste van almal, en niemand kan hulle uit die hand van die Vader ruk nie” (Joh 10:28, 29).

4. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Die ware gelowiges en wedergeborenes kan die sonde tot die dood of dié teen die Heilige Gees begaan.

Die Sinode leer: Dieselfde apostel Johannes, nadat hy in 1 Johannes 5:16, 17 melding gemaak het van hulle wat tot die dood sondig, en verbied het om vir hulle te bid, voeg dadelik in vers 18 daarby: “Ons weet dat iemand wat ’n kind van God is, nie meer sondig (naamlik met so ’n sonde) nie, maar die Seun van God bewaar hom, en die duiwel kry geen houvas op hom nie” (1 Joh 5:18).

5. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: ’n Mens kan in hierdie lewe geen sekerheid van die toekomstige volharding sonder ’n besondere openbaring besit nie.

Die Sinode leer: Deur hierdie leer word die vaste troos wat die ware gelowiges in hierdie lewe het, weggeneem en die twyfel van die pousgesindes weer in die kerk ingevoer. Die Heilige Skrif lei hierdie sekerheid egter nie telkens uit ’n besondere en buitengewone openbaring af nie, maar uit die kenmerke wat aan die kinders van God eie is, en uit die standhoudende beloftes van God. Dit kom veral na vore by die apostel Paulus in Romeine 8:39: “...of hoogte of diepte of enigiets anders in die skepping kan ons van die liefde van God skei nie, die liefde wat daar is in Christus Jesus ons Here”, en by Johannes: “Wie sy gebooie gehoorsaam, bly in God en God in hom. Hiéraan weet ons dat Hy in ons bly: Hy het ons sy Gees gegee” (1 Joh 3:24).

6. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Die leer van die sekerheid van die volharding en van die saligheid is, kragtens sy eie aard en wese, ’n kussing vir die sondige natuur en skadelik vir die vroomheid, goeie sedes, gebede en ander heilige handeling. Daarteenoor is dit selfs lofwaardig om daaraan te twyfel.

Die Sinode leer: Daarmee wys hulle immers dat hulle die krag van die Goddelike genade en die werking van die Heilige Gees wat in ons woon, nie ken nie. Hulle weerspreek ook die apostel Johannes wat met uitdruklike woorde die teendeel in sy eerste brief leer: “Geliefdes, ons is nou reeds kinders van God. Dit is nog nie geopenbaar wat ons sal wees nie, maar ons weet dat, wanneer Jesus kom, ons soos Hy sal wees. Ons sal Hom sien soos Hy werklik is. Elkeen wat hierdie verwagting in verband met Hom koester, hou homself rein soos Jesus rein is” (1 Joh 3:2, 3).

Buitendien word hulle weerlê deur die voorbeeld van die heiliges van die Ou en Nuwe Testament.

Hoewel hulle van hulle volharding en saligheid seker was, het hulle nogtans in die gebede en ander geloofshandelinge volhard.

7. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Die geloof van hulle wat slegs ’n tyd lank glo, verskil net in tydsduur van die regverdige en saligmakende geloof.

Die Sinode leer: Christus stel immers self duidelik in Matteus 13:20 en Lukas 8:13 en volgende verse nog ’n drieledige onderskeid vas tussen hulle wat net ’n tyd lank glo en die ware gelowiges. Hy sê: Eersgenoemde ontvang die saad op rotsagtige grond, maar die gelowiges in goeie grond of in goeie harte; eersgenoemdes is sonder wortel, maar die gelowiges het ’n vaste wortel; eersgenoemdes dra nie vrug nie, maar die gelowiges dra met standvastigheid of volharding in verskillende mate hulle vrugte.

8. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Dit is nie ongerymd dat die mens sy eerste wedergeboorte verloor en daarna weer, selfs baie keer, weergebore word nie.

Die Sinode leer: Met hierdie leer ontken hulle die onverderflikheid van die saad van God waardeur ons weergebore word, en kom hulle in stryd met die getuienis van die apostel Petrus: “Julle is immers weergebore, nie uit verganklike saad nie, maar uit onverganklike saad...” (1 Pet 1:23).

9. Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Christus het nêrens gebid dat die gelowiges in die geloof onfeilbaar sou volhard nie.

Die Sinode leer: Hulle weerspreek Christus self, wat sê: “Maar Ek het vir jou gebid (Petrus) dat jou geloof jou nie begewe nie” (Luk 22:32); en die evangelis Johannes, wat getuig dat Christus nie alleen vir die apostels gebid het nie, maar ook vir almal wat deur hulle woord sou glo: “Heilige Vader, bewaar hulle in u Naam...” en: “Ek bid nie dat U hulle uit die wêreld moet wegneem nie, maar dat U hulle van die bose moet bewaar” (Joh 17:11, 15 en vergelyk vers 20).

Voetnota

1. 'n Aanhaling uit Matteus 20:15 word weggelaat omdat dit nie hier van toepassing is nie wanneer die nuwe Afrikaanse Bybelvertaling gebruik word. Die weglating verander nie die betekenis van die stelling nie.

Historiese oorsig

Inleiding

Op 6 Mei 1619 het die Nasionale Sinode van die Nederlandse Hervormde Kerk 'n uitvoerige uitspraak gegee oor 'n leervraagstuk wat heelwat beroering veroorsaak het.

Die uitspraak wat in hoofsaak oor die Bybelse leer van die uitverkiesing gehandel het, lyk met die eerste oogopslag meer na 'n dogmatiese verhandeling as 'n geloofsbelydenis. In die Leerreëls word nie net kort en kragtig die Bybelse leer oor die uitverkiesing uiteengesit nie, maar dit word ook nog verklaar en beredeneer. Die opvattinge wat afgewys word, word ook uitvoerig opgesom en die redes waarom die opvattinge afgewys word, word ook uiteengesit.

Die Leerreëls het dus heeltemal 'n ander opbou as die ander belydenisskrifte, en vanweë hierdie opbou is dit ook langer en uitvoeriger. Die rede hiervoor is dat die Sinode oor die Bybelse leer van die uitverkiesing 'n omvattende en gesaghebbende uiteensetting wou gee, wat nie alleen skriftuurlik deeglik verantwoord is nie, maar wat ook die stryd wat in die kerk hieroor bestaan het, kon beëindig.

Agtergrond

Die Bybelse leer van die uitverkiesing is 'n saak waaroor daar in die kerk dikwels verskil is en ook stryd gevoer is. As oor die uitverkiesing gepraat word, gaan dit om die vraag of in die verhouding tussen God en mens en in die saak van die verlossing van die mens uit die sonde, alles alleen van God uitgaan en of die mens ook 'n aandeel, al is dit dan 'n beskeie aandeel, in sy verlossing het. Daarom kom in die leer van die uitverkiesing allerlei vrae oor God en mens na vore; vrae soos byvoorbeeld wat die sonde is en wat dit beteken dat die mens sondig is. Dan kom die vraag of die mens, na die sondeval, nog tussen goed en kwaad kan onderskei. Dit roer weer die vraag aan of die geloof en die bekering 'n saak is wat God alleen, deur sy Woord en Gees, in die mens bewerk en of die mens, uit eie insig, tot die geloof kan kom en homself kan bekeer. Die vrae, en nog baie meer, is wesenlik, want dit raak die vraag hoe ons die verlossing wat ons Here Jesus Christus deur sy dood en opstanding bewerk het, vanuit die Skrif moet glo en verstaan. Omdat die Skrif in hierdie sake nie altyd duidelike riglyne verskaf op al die vrae wat ons mense stel nie, gebeur dit dat

daar teoloë en geleerdes is wat hulle eie oplossings aan die hand doen. Dan volg daar verskille van opinie.

So kan 'n mens dink aan Augustinus se kontrovers met Pelagius, aan die begin van die vyfde eeu, wat gehandel het oor die kwessie of die mens na die sondeval nog 'n vrye wil het, en dus self kan kies tussen goed en kwaad. Ook gedurende die Middeleeue is oor hierdie saak uitvoerige debatte gevoer. In 1524 en 1525 het Desiderius Erasmus, die humanis en Martin Luther, die kerkhervormer, skerp van mekaar verskil oor die vrye wil van die mens, en dus oor die vraag of die mens met God in sy verlossing saamwerk. Daarna het Johannes Calvyn in 1552 ook 'n indringende debat met die Roomse geleerde, Albertus Pighius, oor die leer van die uitverkiesing gevoer. So het die aangeleentheid telkens in die kerk na vore gekom.

Die stryd oor die leer van die uitverkiesing in Nederland

Gedurende die sewentiende eeu het daar ook in Nederland 'n stryd ontbrand tussen die 'Rekkelijke partij' in die kerk en die behoudende Calviniste oor die leer van die uitverkiesing. Die stryd het aan die Universiteit van Leiden ontstaan waar Jacobus Arminius (1560-1609), vanaf 1603 as teologiese professor gewerk het. In die jaar 1604 het hy en sy ampsgenoot, prof Franciscus Gomarus (1563-1641), oor die leer van die uitverkiesing gebots. Die stryd het gou wyer geloop en ook gegaan oor die vraag watter gesag die belydenisskrifte in die kerk het. Spoedig het die stryd in die hele kerk uitgekring en selfs die burgerlike owerheid is daarby betrek.

Verskillende pogings om 'n minlike skikking te bereik, het niks opgelewer nie. In die jaar 1610 het 'n aantal Arminiaanse predikante, onder leiding van die hofprediker, Wtenbogaert, 'n **Remonstrantie** of versoekskrif opgestel wat hulle aan die Provinsiale Staten van Holland oorhandig het. Hulle het hulle opvatting oor die leer van die uitverkiesing in vyf artikels gestel.

Die Calvinistiese predikante in die kerk het hierop met 'n **Contra-Remonstrantie** geantwoord en gevra dat die owerheid 'n nasionale sinode moet belê, sodat die sinode uitspraak kan gee oor die leerverskille wat na vore gekom het.

Hoewel Arminius in 1609 oorlede is en Gomarus in 1611 sy professoraat in Leiden neerlê, het die stryd voortgeduur. As die saak na die politieke vlak uitkring, word die saak ernstig. Die saak ontwikkel uiteindelik so dat die stadhouer, prins Maurits van Oranje, deur middel van 'n staatsgreep feitlik diktatoriale magte verkry. Daardeur kan hy die hoofpersone in die politieke bedeling wat die Remonstrante gesteun het, skaakmat sit. Met die optrede van prins Maurits was dit nou moontlik om 'n

nasionale sinode byeen te roep, sodat 'n finale oordeel oor die leerkwessie gevel kon word.

Die Sinode wat in Dordrecht vergader het, was saamgestel uit 37 predikante, 19 ouderlinge en 5 hoogleraars wat vanuit die verskillende provinsiale sinodes gekom het. Daarby was daar 18 politieke kommissarisse met hulle sekretaris, wat deur die landsowerheid aangewys is. Dan was daar ook nog 23 uitstaande Calvinistiese teoloë uit verskillende buitelandse sentra, wat onder leiding van die Engelse biskop George Carleton, aan die besprekings en besluite deelgeneem het.

Die Sinode het in hoofsaak die Vyf Artikels van die Remonstrante oor die leer van die uitverkiesing beoordeel en daarteenoor die suiwer Bybelse leer van die uitverkiesing, ook in vyf hoofstukke verdeel, uiteengesit.

Bo en behalwe die opstel van die Leerreëls, wat aan die einde van die Sinode plegtig afgekondig is, het hierdie Sinode ook die bekende Kerkorde van Dordrecht aangeneem. Met hierdie en ander besluite van die Sinode, is die gesag van die belydenisskrifte, soos ons dit vandag nog handhaaf, geformuleer en vasgestel.

DIE DORDTSE LEERREËLS

Die beslissing van die Nasionale Sinode van die Hervormde Kerk van die Verenigde Nederlande gehou in Dordrecht in die jare 1618 en 1619, oor die bekende vyf hoofstukke van die leer waaroor in die Hervormde Kerke van hierdie Verenigde Nederlande verskille ontstaan het. Die Kerke is hierin deur uitnemende teoloë uit die Hervormde Kerke van Groot-Brittanje, die keurvorstelike Palts, Hessen, Switserland, die Wedderawiese Federasie korrespondensie, Geneve, Bremen en Emden bygestaan.

Uitgespreek op 6 Mei 1619.

(1) Voorrede

IN DIE NAAM VAN ONS HERE EN VERLOSSER JESUS CHRISTUS. AMEN.

Van die baie trooswoorde wat ons Here en Verlosser Jesus Christus aan sy strydende kerk op hierdie moeilike aardse reis gegee het, word die woorde van Matteus 28:20 met reg onder die belangrikste gereken:

“ Ek is met julle al die dae tot die voleinding van die wêreld.” Dit het Hy kort voor sy hemelvaart gesê. Die waarheid van hierdie belofte blyk duidelik in die kerk van alle tye. Die kerk is van die begin af nie alleen deur sy vyande met openlike geweld en deur die kettters met goddeloosheid bestry nie, maar ook deur verleiers met

onderduimse geslepenheid bestry. Indien die Here dus die reddende bystand wat Hy belowe het, op enige tydstop van sy kerk weerhou het, sou die bedrieërs die kerk na die verderf verlei het. Die goeie Herder het sy kudde egter altyd lief en Hy het sy lewe vir hulle afgelê. Daarom het Hy dikwels deur sy beskerming op 'n wonderlike manier, maar telkens op die regte tyd, die woede van die vervolgers gestuit en die krom paaie en bedrieglike planne van die verleiers openbaar gemaak en verydél. So het die Herder bewys dat Hy werklik sy kerk bystaan.

Ons het hiervan 'n baie duidelike bewys in die geskiedenis van die gelowige keisers, konings en vorste. Die Seun van God het hulle dikwels met 'n heilige ywer besiel om sy kerk te help. Deur hulle te gebruik, het die Seun van God die woede van die tiranne bedwing. Wanneer die kerk met valse leraars moes stry, wat die diens van God op allerlei wyse vervals het, het die Seun van God sy kerk voorsien met die geneesmiddel, naamlik die heilige sinodes. Op die sinodes het die getroue diensknegte van Christus saam gebid, beraadslaag en gewerk, ten behoeve van die kerk en die waarheid van God. So het hulle onverskrokke standgehou teen die dienaars van die Satan. Hoewel die dienaars van Satan hulleself as engele van die lig voorgedoen het, het die diensknegte van Christus onverbiddelek weerstand gebied. So het die diensknegte van Christus die oorsaak van die dwalings en tweedrag uit die weg geruim. Hulle het die kerk in die eenheid van die geloof bewaar en ongeskonde aan die nageslag oorgelewer hoe God reg gediën moet word.

Deur 'n soortgelyke weldaad, het ons getroue Verlosser in hierdie dae sy genadige teenwoordigheid bewys aan die kerke van Nederland wat 'n paar jaar swaar verdruk was. God het immers deur sy magtige hand hierdie kerke verlos van die tirannie van die Roomse antichris en die verskriklike afgodery van die pousdom. In die gevare van 'n langdurige oorlog, is die kerk ook dikwels wonderlik bewaar. So het die kerke eensgesind in die ware leer en dissipline tot lof van God, tot bewonderenswaardige groei van die Republiek en tot vreugde van die hele Hervormde wêreld opgebloeï.

Daarna het Jacobus Arminius en sy volgelinge, naamlik die Remonstrante, die kerke eers in die geheim, maar later selfs openlik met verskillende ou en nuwe dwalings aangeval. Hulle het die kerke aanhoudend met ergerlike twiste en skeurings verontrus. So het hulle die kerke in gevaar gebring, want die moontlikheid het bestaan dat die bloeiende kerke uiteindelik deur die tweedrag en verdeeldheid tot niet sou gegaan het as ons Verlosser, in sy ontferming, nie betyds ingegryp het nie.

Maar die Here moet geprys word omdat Hy voor die hele wêreld bewys het dat Hy sy verbond nie vergeet en die nood van sy volk nie verontagsaam het nie. Hy het

ingegryp nadat Hy vir 'n kort tydjie nie op ons ag geslaan het nie, omdat ons op baie maniere sy toorn en woede verwek het. Op daardie tydstip was daar, na menslike oordeel, skaars enige hoop op herstel. Toe het God die hoogedele here, die Generale State van die Verenigde Nederlande, so gelei dat hulle op grond van die advies en leiding van sy hoogheid, die prins van Oranje, besluit het om hierdie kerklike probleme te bekamp. In navolging van die apostels self en die Christelike kerk na hulle, het die Generale State beproefde maatreëls getref, wat ook vantevore al in die Nederlandse kerk vrugbaar toegepas is. So het dit gebeur dat op gesag van die Generale State, 'n nasionale sinode uit al die provinsies, in Dordrecht saamgeroep is. Aangesien die Generale State die welwillende medewerking van Jacobus, koning van Groot-Brittanje ensovoorts, en van ander vorste, grawe en republieke verkry het, het hulle daarin geslaag om 'n groot aantal voortreflike teoloë te kry om hierdie Sinode by te woon. Al hierdie dinge is gedoen, sodat 'n groot getal teoloë van die Hervormde kerke gesamentlik die afwykende leer van Arminius en sy volgelinge noukeurig kon ondersoek. Hulle moes die leer alleen uit die Woord van God beoordeel en daarvolgens die ware leer bevestig en die valse leer verwerp. Hierdeur sou, deur die seën van God, die eensgesindheid, vrede en rus in die Nederlandse kerke herstel word. Die Nederlandse kerke verheug hulle oor hierdie weldaad van God en erken ootmoedig en verkondig dankbaar die troue ontferming van hulle Saligmaker.

Nadat in opdrag van die hoë owerheid in al die Nederlandse kerke vooraf algemene vaste en gebede bepaal en gehou is, sodat die oordeel van God afgewend en sy genadige bystand verkry kon word, het hierdie eerwaarde Sinode in die Naam van die Here in Dordrecht vergader. Uit liefde tot God en ter wille van die welsyn van die kerk, het hierdie Sinode eers tot God gebid en daarna 'n heilige eed afgelê. Hierdie eed het hulle verplig om alleen na die rigsgnoer van die Heilige Skrif te oordeel en om by die ondersoek en beoordeling van hierdie saak met 'n goeie en opregte gewete te handel.

Daarna het die Sinode met groot sorg en geduld opgetree. Die vernaamste voorstanders van die afwykende leer is opgeroep om voor die Sinode te verskyn. Die Sinode het moeite gedoen om hulle te oorreed om hulle opvattinge in verband met die bekende vyf hoofstukke van hulle leer, volledig uiteen te sit en te bewys. Die Remonstrante het egter die gesag van die Sinode verwerp en geweier om billik op te tree en die vrae van die Sinode te beantwoord. Hulle het geen vermaning van die Sinode of besluite van die gevolmagtigdes van die Generale State, aanvaar nie. Ja,

sels die bevele van die hoogedele here Generale State het geen indruk op hulle gemaak nie. So is die Sinode toe, op las van die Generale State en soos vroeëre sinodes ook moes doen, verplig om 'n ander weg te gaan. Die Sinode het toe begin om die genoemde vyf leerstukke te ondersoek uit geskifte, belydenisse en verklarings wat reeds uitgegee was en ander wat aan die Sinode voorgelê is. Hierdie studie wat met die grootste sorg, getrouheid, nougesetheid en eenstemmigheid van almal en elkeen gemaak is, is nou deur die besondere genade van God, voltooi.

Tot eer van God, tot behoud van die onbetwisbare waarheid in verband met die saligheid, tot gerusstelling van almal en tot bevordering van die vrede en welstand van die Nederlandse kerke, het die Sinode besluit om die volgende beslissing uit te spreek en aan almal bekend te maak. Hierin word verklaar dat die beslissing in verband met die reeds genoemde vyf hoofstukke van die leer, die ware leer is wat met die Woord van God ooreenstem. Die valse leer, wat in stryd met die Woord van God is, word verwerp.

(2) Slot

Bostaande is dan die duidelike, eenvoudige en openhartige verklaring van die regsinnige leer met betrekking tot die Vyf Artikels waaroor daar in Nederland 'n verskil van opvatting was. Terselfdertyd is dit 'n verwerping van die dwalings wat die Nederlandse kerke 'n tyd lank verontrus het. Die Sinode is van oordeel dat die verklaring en die verwerping van die dwalings volgens die Woord van God is, en dat dit met die belydenis van die Hervormde kerke ooreenstem. Daaruit blyk duidelik dat hulle, wie dit die minste betaam, teen alle waarheid, billikheid en liefde gehandel het toe hulle die volk wou wysmaak:

dat, vanweë die aard en strekking van die Hervormde kerke se uitverkiesingsleer, soos uitgedruk in die vyf hoofstukke, dit die mense van alle vroomheid en godsdiens vervreem;

dat hierdie leer 'n toegewing aan die sonde en die duiwel is in 'n vesting van die Satan vanwaar hy alle mense met pyle van wanhoop of sorgeloosheid aanval, die meeste van hulle wond en baie van hulle dodelik tref;

dat hierdie leer God tot die outeur van die sonde, 'n onregverdige, 'n tiran en 'n huigelaar maak. Terselfdertyd, dat hierdie leer niks anders as 'n hernieude Stoïsisme, Manigeïsme, Libertinisme en Mohammedanisme is nie;

dat hierdie leer die mense in onverskilligheid laat lewe, deurdat dit hulle laat verbeel dat hoe hulle ook al lewe, dit nie meer hulle saligheid as uitverkorenes kan belemmer nie en dat hulle daarom allerlei gruwelike misdade sonder kommer mag pleeg;

dat volgens hierdie leer dié mense wat verwerp is, nie die saligheid kan verkry nie, al sou hulle ook al die goeie werke van die heiliges doen;

dat volgens hierdie leer geleer word dat God, enkel en alleen deur sy wilsbesluit, sonder dat Hy enige sonde in aanmerking neem, die grootste deel van die mensdom tot die ewige verdoemenis bestem en geskep het;

dat volgens hierdie leer die verwerping die oorsaak van die ongeloof en goddeloosheid is, net soos die verkiesing die oorsprong en oorsaak van die geloof en die goeie werke is; dat volgens hierdie leer baie onskuldige kindertjies van gelowiges uit die arms van hulle moeders geruk word en op 'n tirannieke manier in die hel gegooi word, sonder dat die bloed van Christus of die doop of die gebed van die kerke by hulle doop hulle kon help.

Hierby kan nog soortgelyke en baie meer dinge gevoeg word wat die Hervormde kerke bely en andersins dinge wat hulle verwerp.

Die Sinode van Dordrecht doen in die Naam van die Here 'n beroep op almal wat gelowig die Naam van ons Verlosser, Jesus Christus aanroep, en wat die geloof van die Hervormde kerke wil beoordeel, om te let op die openbare belydenisse van die kerke self en op hierdie uiteensetting van die regsinnige leer, wat met die heelhartige instemming van elke afsonderlike lid van die Sinode vasgestel is. Hulle moet dus nie die geloof van die Hervormde kerke beoordeel op grond van lasteringe wat hier en daar bymekaar geskraap is, of op grond van persoonlike menings van sommige geleerdes uit die verlede of hede wat dikwels kwaadwillig aangehaal, vervals of verdraai word nie.

Hierdie Sinode vermaan daarom die lasteraars in alle erns, dat hulle moet besef dat hulle 'n swaar oordeel van God op hulleself laai wanneer hulle teen so baie kerke en teen so baie kerklike belydenisse 'n valse getuienis aflê, die swakkes in hulle geloof laat wankel en die gemeenskap van die ware gelowiges by baie mense probeer verdag maak.

Ten slotte doen hierdie Sinode 'n beroep op alle mededienaars van die evangelie van Christus: om, wanneer hulle in die skole of in die kerke, hierdie leer behandel, dit op 'n vrome en gelowige manier te doen; om hierdie leer, sowel mondeling as skriftelik tot eer van God tot heiliging van die lewe en tot vertroosting van die kleingelowiges uit te lê; om in ooreenstemming met die Skrif, na die reël van die geloof te dink en te

praat; en om eindelijk al dié soort uitsprake te vermy wat nie in ooreenstemming is met wat hier vasgestel is as die sin van die Heilige Skrif oor hierdie leer nie, en om dus nie aan die ligsinnige betersweters 'n gegronde rede te gee om die leer van die Hervormde kerke sleg te maak of te laster nie.

Mag die Seun van God, Jesus Christus, wat sit aan die regterhand van sy Vader en aan die mense genadegawes gee, ons heilig, in die waarheid laat vasstaan en hulle wat afgedwaal het, na die waarheid toe terugbring; die lasteraars van die gesonde leer se monde snoer en aan die troue dienaars van sy Woord die Gees van waarheid en onderskeiding gee, sodat alles wat hulle sê, tot eer van God en tot opbou van die geloof van die hoorders sal strek. Amen.

Die uitspraak van die Sinode in verband met die Remonstrante

Tot hier toe het die Sinode van Dordrecht deur die genade van God, die waarheid uiteengesit en herbevestig, die dwalinge verwerp en veroordeel en die onbillike lasteringe afgeweer.

Ten opsigte van die taak wat nou nog uitgevoer moet word, wil die Sinode volgens die gesag wat hy op grond van die Woord van God oor al die lidmate besit, almal en elkeen - sowel die predikante as die professore, rektore en onderwysers van die universiteite en skole in die Verenigde Nederlande en verder enigiemand anders aan wie óf die sorg van lidmate óf die onderwys van die jeug toevertrou is - in die Naam van Christus met alle erns vra, vermaan, oproep en beveel:

dat hulle die bekende Vyf Artikels van die Remonstrante, wat enersyds van die waarheid afwyk en andersyds niks anders as dwalings voortbring nie, verwerp en dat hulle hierdie gesonde leer van die verlossende waarheid, wat uit die suiwere bron van die Woord van God geput is, suiwer en ongeskonde volgens hulle ampsopdrag bewaar;

dat hulle hierdie gesonde leer getrou en verstandig aan die volk en die jeug verduidelik en uitlê en die goeie en nuttige gebruik daarvan, sowel in lewe as in sterwe, ywerig verkondig;

dat hulle diegene wat van die kudde afgedwaal het, wat anders voel en deur die nuwe opvattinge weggelok is, vriendelik in die waarheid onderrig in die hoop dat God een of ander tyd die afgedwaaldes sal bekeer, sodat hulle die waarheid sal erken en nadat hulle tot beter insigte gekom het, met een gees, een mond, een geloof en liefde tot die kerk van God en die gemeenskap van die heiliges mag terugkeer. So sal

die wond van die kerk uiteindelik genees wees en al sy lede een van hart en siel in die Here wees.

Die Sinode het bevind dat die Remonstrante (’n naam wat, net soos dié van Kontraremonstrante, volgens die oordeel van die Sinode vir altyd vergeet behoort te word) hulle aan die volgende skuldig gemaak het: Hulle het ons uit eie beweging en na eie oordeel op ’n wettige manier verlaat en die dissipline en orde van die kerk so geskend:

hulle het die vermanings en die oordeel van hulle medebroeders nie in ag geneem nie;

hulle het die Nederlandse kerke wat voorheen so bloeiend, en in geloof en liefde verenig was, ten opsigte van hierdie hoofstukke van die leer ernstig en op gevaarlike wyse beroer;

hulle het skadelike en ou dwalings weer na vore gebring en ook nuwe dwalings daarby gevoeg en dit in die openbaar en in die geheim met woord en geskrif onder die volk versprei en met krag gepropageer;

hulle het die leer, wat tot dusver in die kerk aanvaar is, onbeheersd aangeval en op lasterlike wyse belaglik probeer maak;

hulle het met hulle ergerlike optrede oral onenigheid en onrus veroorsaak en baie mense in geloofstwyfel laat verval.

Die Sinode beskou hierdie optrede as ’n ernstige sonde teen die geloof, die liefde, die goeie sedes, die eenheid en vrede van die kerk.

Sonde soos hierdie mag by die gewone lidmaat nie ongetug gelaat word nie. Soveel te meer moet dit in die geval van herders en leraars gestraf word met die strengste sensuur, wat steeds in die kerk in gebruik is.

Na aanroeping van die heilige Naam van God uit die Woord van God, deeglik bewus van sy gesag en op die voetspoor van alle wettige sinodes, en gerugsteun deur die gesag van die hoogedele here van die State-Generaal, verklaar en oordeel die Sinode: Hierdie dienaars van die kerk het, soos bewys is, partyskappe in die kerk verwek en as dwaalleraars hulleself skuldig gemaak aan vervalsing van die godsdiens, aan verskeuring van die eenheid van die kerk en aan baie ergerlike sondes.

Hulle, wat opgeroep was om voor hierdie Sinode te verskyn, het hulle daarby ook nog aan onaanvaarbare verset teen die besluite van die State-Generaal, soos dit in hierdie Sinode bekend gemaak is, en teen hierdie eerwaarde Sinode self, skuldig gemaak.

Op grond hiervan ontnem die Sinode allereers die reeds genoemdes wat opgeroep was om te verskyn, alle kerklike voorregte, sit hulle af uit die ampte en oordeel ook dat hulle onbevoeg is om aan die universiteite te doseer totdat hulle deur 'n ware bekering wat met woord en daad en 'n veranderde lewenshouding bewys moet word, die kerk tevrede gestel het, hulle waarlik en ten volle weer met die kerk versoen het en weer in die gemeenskap van die kerk opgeneem is. Ons begeer van harte, in Christus ons Heer, dat dit tot hulle eie beswil en tot vreugde van die hele kerk so sal gebeur.

Die ander Remonstrante van wie hierdie nasionale sinode nie weet nie, verwys hy volgens gebruikelike prosedure na die provinsiale sinodes, klassies en kerkrade. Hierdie vergaderings moet met alle ywer sorg dat die kerk vir die huidige geen skade ly nie en in die toekoms dit ook nie hoef te vrees nie. Hulle moet die mense wat hierdie dwalings propageer en navolg, versigtig onderskei en reg beoordeel.

Die hardkoppige propageerders, skeurmakers en onrusstokers moet by die eerste geleentheid van hulle ampte en poste afgesit word in die kerke en skole waarvan die kerklike vergaderings kennis dra, en wat onder hulle sorg val.

Die vergaderings wat hierdie taak het, word dan ook opgedra om, sodra hulle die besluit van hierdie nasionale sinode ontvang het en toestemming van die owerheid verkry het om te vergader, sonder versuim saam te kom, sodat die kwaad nie deur vertraging groei en sterker word nie. Die personeel wat egter uit swakheid of vanweë die huidige onsekerheid oor die leer gedwaal het of mislei is, of persone wat twyfel en anders voel, selfs oor minder belangrike sake, maar wat terselfdertyd beskeie en stil, onberispelik van lewe en vatbaar vir oortuiging is, moet deur die vergaderings met groot verdraagsaamheid, liefde en geduld tot volkome instemming met die kerk gebring word. Die vergaderings moet dan ook sorgvuldig daarop let dat hulle niemand tot ampswerk toelaat wat weier om die leer, wat in hierdie besluite van die Sinode neergelê is, te onderskryf en te leer nie. Verder moet hulle ook niemand in hierdie diens behou wat duidelik afwyk van die leer wat in hierdie Sinode met groot eenstemmigheid herbevestig is nie. So moet daar sorg gedra word dat die eensgesindheid van die predikante en die rus van die kerke nie weer versteur sal word nie.

Hierby vermaan die eerwaarde Sinode alle kerklike vergaderings om ernstig wag te hou oor die kudde wat aan hulle toevertrou is, om betyds op te tree teen alle spitsvondige nuwighede wat in die kerk mag opduik en om dit as onkruid uit die tuin van die Here uit te roei. Verder moet aandag gegee word aan die skole en

onderwysers, sodat persoonlike opvattinge en verkeerde denkbeelde wat aan die jeug oorgedra sou kon word, nie weer onheil vir die kerk en die Republiek veroorsaak nie.

Ten slotte betuig die Sinode sy eerbiedige dank aan die hoogedele here State-Generaal van die Verenigde Nederlande, dat hulle so goed was om die kerk wat in 'n droewige en vervalde toestand was, betyds te hulp te kom, deur hierdie Sinode saam te roep. Verder word hulle bedank dat hulle die goeie en getroue dienaars van God in hulle beskerming geneem het en dat hulle die waarheid van die Woord van God, wat 'n waarborg van alle seënige en van die Goddelike teenwoordigheid is, ootmoedig en nougeset in hulle hele gebied gehandhaaf het. Hulle word ook bedank dat hulle nie moeite of koste ontsien het om hierdie groot taak te bevorder en te voltooi nie. Vir hierdie uitnemende dienste bid die Sinode hulle een en almal heelhartig die oorfloedige beloning van die Here toe, op stoflike sowel as op geestelike gebied.

Verder versoek die Sinode die welwillende hoogedele here ernstig en ootmoedig dat hulle hierdie heilsame leer wat deur die Sinode so sorgvuldig in ooreenstemming met die Woord van God en met die instemming van die Hervormde kerke, opgestel is, as die enigste in hulle gebied in die openbaar sal laat verkondig. Die Sinode versoek ook dat hulle alle ketterye en dwalings wat kop uitsteek, die nek sal inslaan en die rustelose en oproerige geeste sal beteuel. Laastens vra die Sinode dat die State-Generaal ware en goedgesinde versorgers en beskermers van die kerk sal bly en dat hulle die uitspraak wat oor die Remonstrante ooreenkomstig die reg van die kerk, soos bekragtig deur die wette van hierdie land, gegee is, geldig sal verklaar en sodoende die besluite van die Sinode deur die bykomende gewig van hulle gesag, onveranderlik en blywend sal maak.

In die naam en op bevel van die Sinode.

SEBASTIANUS DAMMAN, SKRIBA VAN DIE SINODE

FESTUS HOMMIUS, AKTUARUS VAN DIE SINODE

AS GETUIE: DANIEL HEINSIUS

Notas:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Geloofsbond van
Hervormde Gemeentes